

Analýza možností zvýšení kvality vzdělávání a výcviku profesionálních hasičů v České republice

Bc. Bronislav Hanzl

Diplomová práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Bronislav Hanzl**
Osobní číslo: **L19636**
Studijní program: **N1032A020002 Bezpečnost společnosti**
Studijní obor: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Analýza možností zvýšení kvality vzdělávání a výcviku profesionálních hasičů v České republice**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte literární rešerši z dané oblasti a formulujte teoretická východiska pro praktickou část.
2. Popište problematiku vzdělávání a výcviku profesionálních hasičů v ČR.
3. Analyzujte a vyhodnoťte kvalitu a rozsah vzdělávání a výcviku profesionálních hasičů v ČR.
4. Navrhněte doporučení pro zlepšení vzdělávání a výcviku profesionálních hasičů v ČR.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. MINISTERSTVO VNITRA – GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY. *Cvičební řád jednotek požární ochrany*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2019. ISBN 978-80-7385-010-4.
 2. MINISTERSTVO VNITRA – GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY. *Bojový řád jednotek požární ochrany: Taktické postupy zásahu*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2017. ISBN 978-80-7385-026-5.
 3. PRZIBOROWSKI, Steve. *How To Excel At Fire Department Promotional Exams*. Santa Clara, California: Certain stock imagery, Thinkstock, 2013. ISBN 9781483403953.
- Další odborná literatura dle doporučení vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Jan Strohmandl, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2020**

Termín odevzdání diplomové práce: **14. května 2021**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2020

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 7.5.2021

Jméno a příjmení studenta: Bc. Bronislav Hanzl

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá tématem školení a výcviku profesionálních hasičů v České republice se zaměřením na možnosti zvýšení kvality tohoto vzdělávání. V práci je zpracován současný systém vzdělávání a jsou zde vymezeny silné a zejména slabé stránky za pomoci dotazníkového šetření a SWOT analýzy. Pro eliminaci slabých stránek jsou navržena opatření ke zvýšení kvality vzdělávání. Tato opatření jsou následně vyhodnocena metodou analýzy rizik PNH. Zjištěná rizika jsou klasifikována a ošetřena návrhem opatření k jeho minimalizaci. Výsledkem práce jsou inovativní postupy systému vzdělávání, které budou představeny Hasičskému záchrannému sboru České republiky a mohou být využity v praxi na všech hasičských stanicích.

Klíčová slova: Hasičský záchranný sbor, Jednotky požární ochrany, vzdělávání

ABSTRACT

The thesis deals with the topic of training and education of professional firefighters in the Czech Republic with a focus on the possibilities of increasing the quality of this education. The current system of education is elaborated in this thesis and the strengths and especially weaknesses are defined with the help of a questionnaire survey and SWOT analysis. Measures to increase the quality of education are proposed to eliminate weaknesses. These measures are then evaluated by the PNH risk analysis method. The identified risks are classified and treated by proposing measures to minimize it. The result of the work are innovative procedures of the education system, which will be presented to the Fire and Rescue Service of the Czech Republic and can be used in practice at all fire stations.

Keywords: Fire and Rescue Brigade, Fire Protection Units, education

Chtěl bych touto cestou poděkovat svému vedoucímu diplomové práce Ing. Janu Strohmandlovi, Ph.D. za jeho ochotu a věnovaný čas, který mi věnoval během konzultací i v této nelehké pandemické době. Děkuji mu hlavně také za poskytnutí nenahraditelných cenných rad a důležitých připomínek při zpracování této diplomové práce. Nadále bych chtěl poděkovat své rodině, kamarádům a také kolegům z hasičské rodiny za významnou podporu, a pomoc během celého studia.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 HISTORIE HASIČSTVÍ A ŠKOLSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE	11
2 PRÁVNÍ DOKUMENTY A ODBORNÁ LITERATURA PRO ŠKOLENÍ A VÝCVIK PROFESIONÁLNÍCH HASIČŮ V ČR	14
2.1 PRÁVNÍ DOKUMENTY	14
2.2 ZÁKLADNÍ ZAMĚŘENÍ PRAVIDELNÉ ODBORNÉ PŘÍPRAVY PŘÍSLUŠNÍKŮ JEDNOTEK.....	15
2.3 ODBORNÁ LITERATURA	19
3 PODMÍNKY NÁSTUPU A PRŮBĚH PŘIJETÍ UCHAZEČE DO SLUŽEBNÍHO POMĚRU	28
3.1 FYZICKÉ TESTY	29
3.2 PSYCHOLOGICKÉ VYŠETŘENÍ.....	30
3.3 ZDRAVOTNÍ PROHLÍDKA	31
3.4 DOVEDNOSTNÍ TESTY	31
4 ODBORNÁ PŘÍPRAVA A PRŮBĚH VZDĚLÁVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKA.....	37
4.1 NÁSTUPNÍ ODBORNÝ VÝCVIK	37
4.2 ODBORNÁ ZPŮSOBILOST DLE SLUŽEBNÍHO ZAŘAZENÍ	38
4.3 SPECIALIZAČNÍ KURZY	39
4.4 ODBORNÁ PŘÍPRAVA V RÁMCI VÝKONU SLUŽBY	41
4.5 DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ A STUDIUM MIMO SLUŽEBNÍ PROSTŘEDÍ	48
4.6 SLUŽEBNÍ ZKOUŠKA	48
5 ODBORNÁ PŘÍPRAVA HASIČŮ V ZAHRANIČÍ.....	50
6 METODA VYHODNOCENÍ RIZIK	52
6.1 POLO-KVANTITATIVNÍ METODA „PNH“	52
7 CÍL PRÁCE A METODOLOGIE.....	54
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	56
8 PŘIJETÍ UCHAZEČE A PROCES EDUKACE PŘÍSLUŠNÍKA	57
9 POPIS SOUČASNÉHO STAVU.....	60
9.1 ORGANIZAČNÍ ŘÍZENÍ	60
9.2 OPERAČNÍ ŘÍZENÍ	64
9.3 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU.....	66
10 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	72
10.1 METODIKA DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	72

10.2	KONCEPČNÍ FÁZE	73
10.3	FÁZE NÁVRHU A PLÁNOVÁNÍ.....	73
10.4	FÁZE EMPIRICKÁ	76
10.5	ANALYTICKÁ FÁZE.....	77
10.6	FÁZE DISEMINAČNÍ.....	81
11	NÁVRH OPATŘENÍ	83
11.1	ČASOVÁ DOTACE ODBORNÉ PŘÍPRAVY – NOVÝ NÁVRH	84
11.2	POROVNÁNÍ ČASOVÉ DOTACE ODBORNÉ PŘÍPRAVY	85
11.3	ANALÝZA RIZIK NAVRŽENÝCH OPATŘENÍ.....	86
11.4	ZHODNOCENÍ METODY „PNH“	88
	ZÁVĚR	90
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	91
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	94
	SEZNAM OBRÁZKŮ	95
	SEZNAM TABULEK.....	96
	SEZNAM PŘÍLOH.....	97

ÚVOD

Dnešní moderní svět je extrémně rychlý a energicky se rozvíjející. Dynamika rozvoje průmyslu, výroby a výpočetních technologií, zrychluje život i lidem v běžném průběhu života. Na tyto skutečnosti musí adekvátně reagovat i všechny složky Integrovaného záchranného systému.

Jako jeho základní složka plní Hasičský záchranný sbor široké spektrum činností a úkolů v zajištění bezpečnosti státu. Úloha nepostradatelnosti této represivní složky je zcela viditelná každý den, 24 hod. denně, 7 dní v týdnu. Jejím prioritním úkolem je chránit zdraví a životy obyvatel, zvířat, majetek a životní prostředí nejen před požáry, ale i jinými mimořádnými událostmi a krizovými situacemi. Dopravní nehody, technické pomoci, úniky nebezpečných látek, ekologické havárie, průmyslové havárie, povodně a jiné živelné pohromy jsou pouze výčetem nejběžnějších zásahů v jejich kompetenci. Dalšími úkoly jsou mimořádné činnosti v oblasti ochrany obyvatelstva, civilní obrany, evakuace a humanitární pomoci. S tím je spojena zahraniční spolupráce nejen se sousedskými státy České republiky, ale i se státy celého světa. Současná pandemická situace v souvislosti s Covidem 19 je toho také zejména jasným důkazem, jak se Hasičský záchranný sbor dokázal okamžitě adaptovat na nové činnosti a úkoly, které navíc plní za přísných hygienických opatření. Z těchto hledisek vyplývají enormně vysoké nároky na kvalifikaci a další profesní rozvoj všech příslušníků Hasičského záchranného sboru.

Proces vzdělávání každého hasiče trvá po celou dobu služebního poměru. Jedná se o multioborové spektrum znalostí, počínaje požární taktikou, znalostí dynamiky požáru, stavebních konstrukcí, konstrukce vozidel, první pomoci, přes technická odvětví, práce na vodě, práci ve výškách a v hloubkách až po psychologii. Z mého pohledu profesionálního hasiče s patnáctiletou praxí je důležitost neustálé edukace příslušníků velmi významná, proto při výběru tématu diplomové práce jsem se zaměřil na tuto problematiku a provedl jsem analýzu možností zvýšení kvality vzdělávání profesionálních hasičů v České republice.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE HASIČSTVÍ A ŠKOLSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Jak říká dávné přísloví „Oheň je dobrý sluha, ale zlý pán“, v tomto duchu se nese význam tohoto živlu po celá staletí až do dnes. To také dalo za vznik krotitelů s ohni, tedy hasiči. Již ve starověkém Římě se dozvídáme o mužích, kteří bojovali s ohněm a byli na tuto činnost prioritně vyčleněni. Dokonce první primitivní stříkačka byla vynalezena ve starověkém Egyptě. V období středověku hasili úplně všichni, každý pomáhal každému a nejběžnějším hasebním prostředkem bylo vědro s vodou. Jak se dále svět rozvíjel, modernizoval, měnili se také požadavky na boj s požáry, ty přišly v období vlády Marie Terezie v průběhu 18. století. Hasičství v České republice se datuje na polovinu 19. století. První profesionální hasičský sbor v českých zemích vznikl v Praze 23. března roku 1853. Byla to skupina metařů, kteří byli vycvičeni k obsluze stříkačky, zároveň ale stále vykonávali i práci metaře. Od zametání ulic byli tito hasiči zcela odděleni až roku 1866. V Brně vznikl placený hasičský sbor roku 1864, v Českých Budějovicích 1866 a v Plzni roku 1869.

Boj s ohněm, tato práce byla a doposud je velice odvážná, záslužná a také nebezpečná. Proto nauka o ohni, o způsobech hašení, o záchraně osob a likvidaci ohně je nesmírně důležitá. O počátcích hasičského školství se pak píše v knize Josefa Nitry – Pompiéri, požárníci, hasiči.

Hasičstvo se tehdy potýkalo s nedostatkem cvičitelů. Jednatel První české jednoty na jihozápadě Matěj Mayer to chtěl řešit zřízením cvičitelské školy s povinnou závěrečnou zkouškou z praktických a teoretických znalostí. Návrh předložil v březnu 1883, jenže na realizaci této dobré myšlenky chyběly peníze. Financování hasičství začal řešit ministerský výnos pro dobrovolné hasiče, a tak se i dobrovolné hasičské sbory nadál potýkaly s nedostatkem financí na zajištění výcviku. Hlasy pro zvyšování hasičské kvalifikace přitom stále sílily.

Do dalšího vývoje zasáhlo osamostatnění české hasičské jednoty. Ta začala budovat celou strukturu od základů. K prvním rozhodnutím ústředního výboru hasičské jednoty patří i to z roku 1885 o zřízení školy župních dozorců, kteří pak mohli organizovat hasičské župní školy. Jenže ani tento úmysl nedokázal překonat finanční překážku. Další pokus učinil v prosinci 1896 Matěj Mayer, který navrhl vznik tzv. kočovné hasičské školy.

Výuka v nové hasičské škole byla zahájena 21. srpna 1898 za přítomnosti 41 zástupců 35 žup. Školu ve staroměstském Obecním dvoře zahájil starosta ZÚHJ JUDr. Jan Figar za přítomnosti starosty pražských měst JUDr. Jana Podlipného, což dodalo škole velké

vážnosti. Přednášelo se o hasičské zákonovědě, požárním telefonu, o hydrantech, o parní stříkačce a dalších technických prostředcích. Nechybělo poučení o zkoušení a údržbě hasičského nářadí, o hasičské organizaci, administrativě apod. Poučovalo se i o první pomoci při různých nehodách. Součástí výuky byla i pořadová a lezecká cvičení a cvičení se stříkačkou. Hlavní přednášky byly zaměřeny na hasební taktiku při různých požárech. Učební řád nařizoval, že se musel každý účastník školy účastnit všech přednášek, cvičení i vycházek, které byly směřovány do některých pražských dobrovolných hasičských sborů a továren. V absolventech studijní pobyt v Praze vzbudil nadšení, a tak se v následujícím roce uskutečnila druhá pražská škola. Utvořil se tak základ, který vedl k ustanovení krajských župních škol a kurzů. Například ve dnech 22. až 29. srpna 1900 se konala první škola ve Slezské Ostravě.

Zemská školní rada vydala 29. července 1885 nařízení, ve kterém jsou pokyny, jak si mají učitelé počínat ve školách, hrozí-li nebezpečí požáru nebo jiné nehody. Nařízení se také zabývalo protipožárním zabezpečením školních budov.

Ve dnech 20. až 27. srpna 1899 se v Praze uskutečnil druhý běh hasičské školy ZÚHJ za účasti 58 studentů.

K vycvičení technických funkcionářů se v Turnově konal zemský kurz v roce 1900. Obdobné hasičské školy se v tomto roce uskutečnily v Plzni, Třeboni a v Lounech.

Velký důraz byl kladen na odbornou přípravu. Hasičské vzdělání v ZÚHJ pokračovalo v roce 1901 na úrovni tzv. krajských škol, např. v Náchodě a Lounech. V následujícím roce v Písku, Chocni a na Mělníku. V roce 1905 byly pořádány krajské školy v Mladé Boleslavi, v Táboře a v Rychnově nad Kněžnou. V roce 1906 v Poděbradech. Župní školy pořádaly v roce 1904 župy Podřipská, Bozeň, Semilská a Jindřichohradecká. V roce 1905 Praha, Jindřichohradecká, Podkrkonošská, Novobydžovská, Podřipská, Poděbradská, Žižka, Kouřimská, Divišovská, Ústecko-třebovská a Výsokomýtská. V roce 1906 Rokycanská, Bozeň, na českém jihozápadě Jindřichohradecká a Karlínská. Byly organizovány další krajské školy. V roce 1907 v Chrudimi a v Domažlicích a v roce 1909 v Libochovicích. Stále více se pořádalo župních škol. V roce 1907 jich bylo šest, v roce 1908 osm a v roce 1909 mohli hasiči navštěvovat školy v třinácti župách. Slova pamětníka o jedné z nich říkají: *„Vzpomínám na školu v Polici nad Metují, která trvala celý týden. Devětatřicet jejích účastníků muselo denně, často v děsné nepohodě a velkých vánicích procházet až přes dvě hodiny zasypanými cestami. Ve škole nechyběl ani jediný.“*

V roce 1908 se na výzvu organizační komise 110 žup rozhodlo pro spolupráci s učitelstvem ve společném vzdělávání. S pokyny k této práci začal vycházet Věstník vzdělávací. V předvečer valné hromady ZÚHJ se dne 7. června 1908 sešli zástupci župních organizačních komisí se zástupci kulturních odborů učitelských jednot, aby projednali možnou spolupráci. Dne 8. srpna 1908 se pak sešla zvláštní společná komise, aby k tomu sestavila vzdělávací program. Hlavními body bylo vstupování učitelů do hasičských sborů a udržování vzájemných styků, zřizování a výchova jinošských skupin, boj proti znemravňující a ohlupující četbě, povznesení vzdělávání lidu přednáškami a všemi k tomuto cíli směřujícími prostředky a boj proti klerikalismu. Pod vedením obvodních lékařů se pro členy sborů začaly pořádat několikanedělní zdravotnické kurzy. (Nitra, 2020)

2 PRÁVNÍ DOKUMENTY A ODBORNÁ LITERATURA PRO ŠKOLENÍ A VÝCVIK PROFESIONÁLNÍCH HASIČŮ V ČR

V druhé kapitole se zaměříme na právní podklady a odbornou literaturu, které jsou oporou pro organizaci systému vzdělávání příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky.

2.1 Právní dokumenty

Zákony a vyhlášky, které tvoří legislativní rámec HZS ČR:

- zákon České národní rady č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, pojednává o podmínkách pro účinnou ochranu života, zdraví občanů a majetku před požáry, při poskytnutí pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech (dále jen „MU“). Dále vymezuje postavení a povinnosti ministerstev, správních úřadů, právnických a fyzických osob, orgánů státní správy a samosprávy, jednotek požární ochrany (dále jen „JPO“) na úseku požární ochrany. (Česko, 1985)
- zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. Hlavním úkolem HZS ČR je chránit životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata a majetek před požáry a jinými MU a krizovými situacemi. Jedná se o jednotný bezpečnostní sbor podílející se na zajišťování bezpečnosti České republiky (dále jen „ČR“). Plní a organizuje úkoly v těchto odvětvích: požární ochrana, ochrana obyvatelstva, civilní nouzové plánování, integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“), krizové řízení, a dalších úkolů daných tímto zákonem. (Česko, a 2015)
- zákon 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů vymezuje IZS, stanovuje složky IZS a jejich působnost. Dále působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na MU. Při záchranných a likvidačních pracích. Při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení některého z krizových stavů. (Česko, a 2000)
- zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Tento zákon upravuje právní poměry fyzických osob, které v bezpečnostním sboru vykonávají službu (dále jen "příslušník"), jejich odměňování, řízení ve věcech služebního poměru a organizační věci služby (dále jen "služební

vztahy"). Bezpečnostním sborem se rozumí Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace. Příslušník je ve služebním poměru k České republice. Práva a povinnosti České republiky vůči příslušníkovi plní příslušný bezpečnostní sbor. (Česko, 2003)

- vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany upravuje mimo jiné způsob zřizování jednotek, jejich řízení, vybavení, vnitřní organizaci, používání požární techniky a věcných prostředků požární ochrany, barevné značení vozidel, lodí a letadel jednotek požární ochrany. (Česko, a 2001)

2.2 Základní zaměření pravidelné odborné přípravy příslušníků jednotek

Odbornou přípravu příslušníků HZS ČR řeší Soubor interních aktů generálního ředitele HZS ČR č. 57/2013 (dále jen SIAŘ GŘ HZS ČR).

Všeobecné požadavky

Podle § 32 vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů, musí mít příslušníci jednotek HZS krajů a záchranného útvaru (dále jen „příslušníci“) a zaměstnanci jednotek HZS podniků (dále jen „zaměstnanci“) odborné znalosti:

- předpisů o požární ochraně, integrovaném záchranném systému (dále jen „IZS“) ochraně obyvatelstva a krizovém řízení;
- používání požární techniky a věcných prostředků požární ochrany;
- požárně technické charakteristiky a technicko – bezpečnostních parametrů látek;
- bezpečnosti práce a zásad první pomoci.

Tyto obecné požadavky na odborné znalosti příslušníků a zaměstnanců musí odpovídat:

- úkolům stanoveným jednotkám požární ochrany, uvedených v zákonech v předchozí kapitole
- předurčenosti jednotky požární ochrany v systému plošného pokrytí, kde tito příslušníci a zaměstnanci vykonávají službu;

- zastávané funkci, zejména normám znalostí hasičů, které přizpůsobují obecné požadavky na odborné znalosti hasičů a stanovují minimální požadavky na odborné znalosti a dovednosti u vybraných funkcí tak, aby odpovídaly potřebám plnění standardních úkolů v jednotkách PO. U funkcí, pro něž nejsou normy znalostí vydány, se vychází z učebních osnov kurzů k získání odborné způsobilosti.

K udržení a prohloubení těchto odborných znalostí a fyzické zdatnosti se v jednotkách PO provádí pravidelná odborná příprava podle § 36 vyhlášky o jednotkách PO. (Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR, 2021)

Sestavení ročního plánu pravidelné odborné přípravy

V ročním plánu pravidelné odborné přípravy příslušníků a zaměstnanců je nutné stanovit:

- teoretickou přípravu a praktický výcvik;
- prověřovací a taktická cvičení;
- tělesnou přípravu;
- ověření odborné přípravy a přezkoušení znalostí a dovedností u každého hasiče jednotky PO;
- přezkoušení znalostí bezpečnosti práce jedenkrát za 2 roky, pokud předpisy o bezpečnosti práce nestanoví jinak. (Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR, 2021)

Součástí ročního plánu pravidelné odborné přípravy mohou být specializační kurzy, přednášky, semináře, instrukčně metodická zaměstnání a jiné formy teoretického a praktického výcviku hasičů. Roční plán pravidelné odborné přípravy se zpracovává v rámci HZS kraje pro jednotky HZS kraje, v rámci záchranného útvaru a v rámci každého HZS podniku. Roční plán se rozpracovává na měsíční plány. K přípravě ročního plánu pro skupiny, ve kterých jsou zařazeni příslušníci nebo zaměstnanci ve funkci hasič, strojník a velitel družstva, se využívá tzv. TEZÍ (témat) odborné přípravy. K tématům, která k udržení a prohloubení znalostí podle § 32 vyhlášky o jednotkách PO podle aktuální potřeby stanoví ředitel HZS kraje, velitel záchranného útvaru nebo velitel HZS podniku. Je nutné doplnit všechny témata, která jsou důležitá pro výkon služby jak v teoretické, tak praktické úrovni. Přesný seznam témat je uvedený v příloze výše uvedeného SIAŘE č.57/2013. (Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR, 2021)

Tělesná příprava a požární sport

Tělesné přípravě k udržení nebo zvýšení fyzické zdatnosti je třeba věnovat minimálně dvě hodiny v každé směně a volit takové druhy tělesné přípravy, které vedou k celkovému posílení fyzické zdatnosti nutné pro výkon služby. Tělesná příprava zahrnuje všeobecnou i speciální tělesnou přípravu. Podle místních podmínek jednotky HZS kraje, jednotky záchranného útvaru nebo jednotky HZS podniku se do tělesné přípravy zařazují tyto sporty, disciplíny a cvičení:

- všeobecná tělesná příprava – běh (vytrvalostní a sprint), míčové hry (kopaná, sálová kopaná, nohejbal, volejbal, florbal apod.), tenis a stolní tenis, posilování, plavání, nácvik disciplín k prokazování fyzické způsobilosti;
- speciální tělesná příprava – disciplíny požárního sportu, cvičení s prvky hasičské, lezecké, potápěčské a záchranářské činnosti a práce na vodě.

Tělesnou přípravu příslušníci provádějí a fyzickou způsobilost prokazují zkouškou podle zvláštního předpisu. V rámci tělesné přípravy mohou být v jednotkách PO organizovány sportovní soutěže. Sportovní soutěže pořádané ve sportech, disciplínách a cvičeních zařazených do tělesné přípravy příslušníků, se organizují podle zvláštního předpisu. V souladu s tímto zvláštním předpisem MV– generální ředitelství HZS ČR vyhláší seznam mistrovství HZS ČR, která budou v příslušném kalendářním roce uspořádána. (Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR, 2021)

Vstupní příprava nováčků

Pravidelné odborné přípravy příslušníků a zaměstnanců se nemohou plnohodnotně účastnit nováčci, protože jim chybí základní znalosti. Je přitom účelné ověřit schopnosti nováčka vykonávat službu hasiče ještě před nástupem do příslušného kurzu, seznámit jej se základy výkonu služby a bezpečností práce. (Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR, 2021)

Pravidelná odborná příprava pro práce ve výšce a nad volnou hloubkou

Příslušníci a zaměstnanci zařazení do lezeckých družstev a lezeckých skupin jednotek PO provádějí pravidelnou odbornou přípravu podle zvláštního předpisu. K udržování a prohlubování znalostí a dovedností stanovených pro výkon práce ve výškách a nad volnou hloubkou musí příslušníci a zaměstnanci zařazení na funkci hasič každoročně absolvovat pravidelnou odbornou přípravu v rozsahu nejméně 16 hodin. Je žádoucí ji organizovat ve spolupráci s hasiči se specializací pro práce ve výšce a nad volnou hloubkou a hasiči-

instruktory pro práce ve výšce a nad volnou hloubkou podle cvičebního řádu a uvedených témat v příloze výše uvedeného SIAŘE č.57/2013. (Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR, 2021)

Pravidelná odborná příprava ve vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel

K prohlubování a udržování svých znalostí a dovedností ve vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel (dále jen „VZOHV“) příslušníci HZS ČR předurčení k zásahům na dopravní nehody musí absolvovat každý rok pravidelnou odbornou přípravu v rozsahu nejméně 8 hodin. K tomuto účelu je nutné mít na každé stanici typu C nejméně jednoho příslušníka HZS ČR na každou směnu s potvrzením o absolvování specializačního kurzu VZOHV nebo specializačního kurzu RZA a dále minimálně jednoho příslušníka HZS ČR se stejným potvrzením na každé stanici typu P. Pravidelná odborná příprava ve VZOHV se organizuje a provádí v rozsahu uvedených témat v příloze výše uvedeného SIAŘE č.57/2013. (Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR, 2021)

Pravidelné školení řidičů

K zajištění jednotného postupu při školení řidičů služebních dopravních prostředků HZS ČR v souladu s ustanovením § 88 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, a § 103 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, se organizují pro tyto řidiče pravidelná školení s obsahovým zaměřením podle uvedených témat v příloze výše uvedeného SIAŘE č.57/2013. (Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR, 2021)

Pravidelná odborná příprava pro práci na vodě a zamrzlých hladinách

K prohlubování a udržování svých znalostí a dovedností v práci na vodě a zamrzlých hladinách musí příslušníci absolvovat každý rok pravidelnou odbornou přípravu v rozsahu nejméně 8 hodin. Pravidelná odborná příprava pro práci na vodě a zamrzlých hladinách se organizuje a provádí minimálně v rozsahu uvedených témat v příloze výše uvedeného SIAŘE č.57/2013. (Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR, 2021)

Pravidelná odborná příprava pro poskytování první pomoci na místě zásahu

K prohlubování a udržování svých znalostí a dovedností v poskytování první pomoci na místě zásahu musí příslušníci absolvovat každý rok pravidelnou odbornou přípravu v rozsahu nejméně 16 hodin. Osnova pravidelné odborné přípravy v poskytování první pomoci na místě zásahu se sestavuje z uvedených témat v příloze výše uvedeného SIAŘE č.57/2013. (Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR, 2021)

Ověřování praktických dovedností a teoretických znalostí příslušníků jednotek HZS krajů v rámci pravidelné odborné přípravy

Odborná příprava se standardním způsobem ověřuje jedenkrát v každém kalendářním roce v souladu s ustanovením § 36 odst. 4 a 5 vyhlášky o jednotkách PO. MV-GŘ HZS ČR může nad rámec zásady uvedené v odstavci 1 určit prostřednictvím základního zaměření pravidelné odborné přípravy na každý rok témata, zaměřená na praktické dovednosti a teoretické znalosti, která mají být systematicky ověřována služebními funkcionáři v průběhu kalendářního roku. Stejným způsobem může postupovat HZS kraje, resp. záchranný útvar. (Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR, 2021)

2.3 Odborná literatura

Pro školení a výcvik hasičů v prostředí HZS ČR je využíváno hned několik odborných publikací. V následujících podkapitolách si přiblížíme ty nejdůležitější. Pilíře pro odborné vzdělávání a výcvik jsou Cvičební řád jednotek PO, Bojový řád jednotek PO a Konspekty odborné přípravy jednotek PO.

Cvičební řád jednotek požární ochrany

V souladu s § 24 odst. 1 písm. j) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, vyhláškou č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů a k zabezpečení jednotného postupu při výkonu služby při provádění pořadového výcviku a při provádění bojových rozvinutí družstev při výcviku a zásahu se jednotky požární ochrany (dále jen „jednotky PO“) se při odborné přípravě a zásahu řídí taktickými postupy stanovenými Ministerstvem vnitra-generálním ředitelstvím HZS ČR, které jsou obsaženy ve Cvičebním řádu jednotek PO. Vzdělávací zařízení HZS ČR a Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární

ochrany se při výuce a výcviku příslušníků, zaměstnanců a členů jednotek PO řídí Cvičebním řádem jednotek PO. (Cvičební řád jednotek požární ochrany, 2019)

Cvičební řád jednotek PO se člení podle obsahu do kapitol a metodických listů. Kapitoly se označují zkratkami:

- **kapitola PŘV – pořadový výcvik** – obecné zásady při provádění pořadového výcviku, povely a povelová technika pro pořadový výcvik, pořadové výcviky na místě, pohyb, zatáčení za pochodu, nástupové tvary družstva a čety, pochodové tvary družstva a čety, pozdravy v tvaru či mimo tvar, pozdrav a oslovení tvaru, oslovení v tvaru a vystoupení z tvaru, vzdávání pocty, zdvořilost příslušníků HZS ČR při výkonu služby, podávání hlášení, zásady jednání a vystupování příslušníků při výkonu služby, převzetí odměny, úkoly velitelů a hasičů před nástupem a v tvaru, ustanovení o státní vlajce a praporu, slavnostní nástupy jednotek, nástup družstev k soutěži, čestná jednotka při zvláštních příležitostech, celkově 16 metodických listů;
- **kapitola OBEC – činnost jednotky PO** – obecné zásady, obecná činnost jednotek PO při technickém výcviku, provádění bojových rozvinutí, přenášení věcných prostředků požární ochrany, metodika výcviku, Povelová technika pro bojová rozvinutí, povely a signály, vysvětlivky grafického značení, grafické značky požární techniky a věcných prostředků požární ochrany, výcvik s hadicemi, pracovní uzly, celkově 6 metodických listů;
- **kapitola DR3 – činnost družstva 1+3** – technický výcvik, obecná činnost členů družstva 1+3, nástupy a organizace družstva, hadicová přívodní a útočná vedení, dopravní vedení s rozdělovačem a příprava proudu, proud od rozdělovače, jednoduché vedení C od stroje nebo hydrantu, jednoduché útočné vedení s pěnou na příměšovač, jednoduché vedení s hadicovým košem, dopravní vedení s hadicovým košem, proud s hadicovým košem, práce s vysokotlakým proudem, jednoduché vedení do poschodí, včlenění rozdělovače do jednoduchého vedení do poschodí, dopravní vedení B pomocí hadicového přívěsu, výstup na žebřík a vytvoření prvního proudu, proud s pomocí výškové techniky, výcvik s přívěsy, práce s žebříky, proud s pomocí výškové techniky, výcvik s vysunovacím žebříkem, práce se čtyřdílným nastavovacím žebříkem, celkově 17 metodických listů;

- **kapitola DR5 – činnost družstva 1+5** – technický výcvik, obecná činnost členů družstva 1+5, postavení družstva 1+5, změna čísel v řadu, hlášení čísel, nástupy a organizace družstva, hadicová přívodní a útočná vedení, dopravní vedení s rozdělovačem a proudy, jednoduché vedení hadicemi C nebo B od stroje, dopravní vedení a dva proudy s pěnou od stroje, první proud s pěnou od přenosného přiměšovače, dopravní vedení s hadicovým košem, práce s vysokotlakým proudem, výstup na žebřík a vytvoření prvního proudu, výcvik s vysunovacím žebříkem, proud s pomocí výškové techniky, výcvik s přívěsy, práce s žebříky, první proud do podzemí, nasazení přetlakové ventilace apod., celkově 19 metodických listů;
- **kapitola ČETA – činnost čtyry**, doprava vody hadicovým vedením, dálková doprava vody na velké vzdálenosti, společná činnost při vytváření vodní stěny, společná činnost při vytváření vodní ulice, rozvětvení na dopravní vedení, společná činnost při vytváření stanoviště pro plnění závěsného vaku vrtulníku, celkově 5 metodických listů;
- **kapitola VÝŠ – práce ve výšce a nad volnou hloubkou – obecná část**, pojmy, povely a signály, celkově 2 metodické listy;
- **kapitola VÝŠ-Z – práce ve výšce a nad volnou hloubkou – základní činnost**, prostředky pro základní činnost ve výšce a nad volnou hloubkou, uzly a kotevní body, zajištění ve výšce, sebezáchrana slaněním, celkově 4 metodické listy;
- **kapitola VÝŠ-R – práce ve výšce a nad volnou hloubkou – rozšířená činnost**, prostředky pro rozšířené činnosti ve výšce a nad volnou hloubkou, uzly a kotevní body, zajištění ve výšce, slanění, práce s nosítky, celkově 5 metodických listů.
(Cvičební řád jednotek požární ochrany, 2019)

Bojový řád HZS ČR

Jednotky PO se při odborné přípravě a zásahu řídí taktickými postupy stanovenými Ministerstvem vnitra-generálním ředitelstvím HZS ČR, které jsou obsaženy v Bojovém řádu jednotek PO. Vzdělávací zařízení HZS ČR a Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany se při výuce a výcviku příslušníků, zaměstnanců a členů jednotek PO řídí Bojovým řádem jednotek PO. Bojový řád jednotek PO se člení podle obsahu do kapitol a metodických listů. Jednotlivé metodické listy se označují čísly (např. metodický list č. 1 kapitoly L) a zpravidla se člení na tři části: charakteristika, úkoly

a postup činnosti / předpokládaný výskyt, očekávané zvláštnosti / ochrana. (Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2017)

Jednotlivé kapitoly a metodické listy:

- **kapitola D – dopravní nehody**, dopravní nehoda na pozemních komunikacích – obecně, vyprošťování u dopravních nehod, dopravní nehody s velkým počtem zraněných osob, odstraňování následků dopravních nehod na pozemních komunikacích, automobily s palivem LPG, CNG, automobily s hybridním pohonem, celkově 6 metodických listů;
- **kapitola L – nebezpečné látky**, zásah s přítomností nebezpečných látek, činnost hasičů v nástupním prostoru a nebezpečné zóně, jištění hasičů při činnosti v nebezpečné zóně, pravidla komunikace a signály při činnosti hasičů v nebezpečné zóně, dekontaminační prostor, dekontaminace zasahujících hasičů, dekontaminace biologických látek, dekontaminace radioaktivních látek, havárie ohrožující vody - ropné havárie, ropné havárie - normé stěny, zásah při výskytu výbušných látek a výbušných předmětů před jejich iniciací, přečerpávání hořlavých kapalin, zásahy s únikem čpavku (amoniaku), zásahy s únikem chlóru, dekontaminace nebezpečných chemických látek, celkem 17 metodických listů;
- **kapitola N – nebezpečí**, tato kapitola se zaměřuje na téměř všechny možná nebezpečí, která mohou ohrozit zasahující hasiče, a to například nebezpečí fyzického vyčerpání, infekce, intoxikace, ionizujícího záření, opaření, pádu, podchlazení a omrznutí, poleptání, popálení, nebezpečí na pozemních komunikacích, přehřátí, psychického vyčerpání (únavový syndrom), udušení, úrazu elektrickým proudem, utonutí, výbuchu, zasypání a zavalení, zřícení konstrukcí, ztráty orientace, nebezpečí ohrožení zvířaty, nebezpečí na železnici, výbuchu výbušných látek a pyrotechnických směsí, nebezpečí polychlorovaných bifenyly, celkem 23 metodických listů;
- **kapitola O – obecné zásady**, zejména pak například při přijetí zprávy o události, vyhlášení poplachu jednotce, výjezdu jednotky, dopravy na místo zásahu, příjezd na místo zásahu, provádění průzkumu na místě zásahu, záchrana osob, záchran zvířat, záchrana majetku, předání místa zásahu, odjezd z místa zásahu, uvedení jednotky do akceschopnosti po příjezdu z místa zásahu, vyslání a přesun jednotky nebo odřadu na velké vzdálenosti, usměrňování provozu na pozemních

komunikacích, celkově 14 metodických listů;

- **kapitola P – požární zásah**, tato nejrozsáhlejší kapitola řeší veškerou požární taktiku, od klasického zdolání požáru, tak požární útok, požární obranu, zásobování vodou, hašení požáru za nedostatku vody, hašení požáru za silného větru, hašení požáru při silném zakouření, přetlaková ventilace při zdolávání požáru a po uhašení požáru – odvedení kouře, ať už studeného či teplého, hašení požáru ve sklepních prostorech budov, hašení bytových požárů, hašení požáru v podkroví a v půdních prostorech, požáry garáží, požáry střešních konstrukcí, požáry vícepodlažních a výškových budov, požáry na stavbách, požáry v polích, požáry v objektech textilního průmyslu, požáry v kabelových kanálech, lesní požáry, požáry v muzeích (knihovnách, archivech, výstavách apod.), požáry otevřených technologických zařízení, požáry v dětských předškolních zařízení a základních školách, hašení vodou elektrických zařízení a vedení pod napětím do 400V, požáry skládek tuhých odpadů, požáry budov zdravotnických zařízení, požáry zemědělských objektů, požáry malých plavidel, požáry hořlavých kapalin v nadzemních nádržích, požáry ve skladech a skladovacích prostorech, požáry s přítomností tlakových lahví s technickými a stlačenými neboli zkapalněnými plyny, požáry s přítomností tlakových nádob s acetylenem, požáry hořlavých prachů, požáry na pilách a ve skladech dřeva, požáry hromad uhlí, požáry v trolejbusových a tramvajových depech, požáry v zábavních podnicích (diskotéka apod.), požáry v divadlech, požáry uzavřených a otevřených skladů hořlavých kapalin, požáry na tržnicích a prodejních stáncích, požáry mrazírenských zařízení a budov, požáry dálkovodů hořlavých kapalin, požáry na tržnicích a prodejních stáncích, plynárenská zařízení (plynovody a regulační stanice), plynárenská zařízení a těžební sondy, požáry střešních konstrukcí s fotovoltaickým systémem, požáry fotovoltaických elektráren, požáry střešních konstrukcí s trubicovým fotovoltaickým systémem, celkově 49 metodických listů;
- **kapitola Ř – řízení**, řízení velitele zásahu, velitel zásahu při řízení požárního zásahu a záchranných pracích jednotek, štáb velitele zásahu, velitel úseku – sektoru, velitel jednotky na místě zásahu, velitel jednotky na místě zásahu, organizace místa zásahu, orientace místa zásahu, způsob komunikace na místě zásahu, uzavření místa zásahu, práce se sdělovacími prostředky při zásahu, zpráva o zásahu, celkově 12 metodických listů;

- **kapitola S – součinnost**, zásahy v objektech a na zařízeních armády, zdravotnická záchranná služba, zásah na hnacích železničních kolejových vozidlech, zásah na tažených železničních kolejových vozidlech, zásah pod trakčním vedením, zásah v železničním tunelu, hašení hromad nebo barikád pomocí hasící lišty v případě bezpečnostních opatření, zásah v silničním tunelu, nasazení lezeckých skupin a lezeckých družstev, jednání s osobou se sebevražednými úmysly, třídění velkého počtu zraněných metodou START, zásady komunikace s osobami se zdravotním postižením na místě zásahu, trhací práce při záchranných a likvidačních pracích, zásahy v objektech Vězeňské služby, celkově 14 metodických listů;
- **kapitola T – technický zásah**, vyprošťování osob ze zřícených budov, záchrana osob ze zřícených budov, vyprošťování osob a zvířat a předmětů z výtahů, odchyt a hubení nebezpečného hmyzu (vos, včel, sršňů), vstup do obydlí a jiných uzavřených prostor při zásahu, svahové deformace (sesuvy), havarijní kácení dřevin, zásah s vysokotlakým hasícím zařízením a řezacím zařízením, celkově 8 metodických listů;
- **kapitola Ob – ochrana obyvatelstva**, činnost jednotek při povodních, činnost jednotek při hlídkové činnosti v rámci povodňové hlášené služby, varování obyvatelstva, stavba protipovodňových hrází z pytlů plněných pískem, objektová evakuace, plošná evakuace, evakuační středisko, ubytování evakuovaných osob (nouzové ubytování), posttraumatická péče hasičům a psychosociální pomoc osobám zasažených mimořádnou událostí, celkově 9 metodických listů. (Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2017)

Konspekty odborné přípravy pro jednotky požární ochrany

Konspekty odborné přípravy obsahují teoretická fakta z hlediska znalostí preventivních požárně bezpečnostních opatření ve vztahu k taktice zásahu. Zásady taktiky u zásahů jednotek v ČR obecně upravuje v ČR pokyn generálního ředitele a náměstka ministra vnitra č. 40/2001, ve znění pozdějších předpisů, Bojový řád, formou metodických listů. Taktika požárního zásahu je také jedním z cílů odborné přípravy příslušníků. Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství HZS ČR ve spolupráci s dalšími subjekty zpracovává pro přípravu příslušníků podklady, tzv. Konspekty odborné přípravy. Zásady zásahu jednotek při požáru ve výškových budovách uvádějí následující metodické listy Bojového řádu a následující Konspekty odborné přípravy. Níže jsou uvedeny jednotlivé kategorie. (Konspekty odborné přípravy jednotek požární ochrany, 2001)

Požární taktika – základy požární taktiky:

- 1-1-01 proces hoření;
- 1-1-02 rozdělení hořlavých látek a jejich požárně technické charakteristiky;
- 1-1-03 nežádoucí hoření;
- 1-1-04 parametry požáru;
- 1-1-05 produkty hoření;
- 1-1-06 dokumentace zdolávání požáru všeobecně;
- 1-1-07 dokumentace zdolávání požáru určeného objektu;
- 1-1-08 organizace řízení zásahu;
- 1-1-09 požární útok, požární ochrana;
- 1-1-10 výměna plynů při požáru;
- 1-1-11 odhad sil a prostředků jednotek PO pro zdolávání požáru.

(Konspekty odborné přípravy jednotek požární ochrany, 1999)

Požární taktika – záchranné práce:

- 1-2-01 záchrana osob obecně – aspekty provázející záchranu;
- 1-2-02 záchrana osob z výšky;
- 1-2-03 záchrana osob z demolic a závalů;
- 1-2-04 vyprošťování osob z výtahů;
- 1-2-05-1 práce na vodě teoretická příprava;
- 1-2-05-2 práce na vodě – práce na klidné hladině;
- 1-2-05-3 práce na vodě – práce na tekoucí vodě;
- 1-2-05-4 práce na zamrzlých hladinách a tocích;
- 1-2-06 záchrana osob při požárech;
- 1-2-07 záchrana zavalených a zasypaných osob;
- 1-2-08 pořizování záznamů, poskytování informací z místa zásahu, mlčenlivost;
- 1-2-09-1 vnikání do uzavřených prostor – mechanické zábrany;

- 1-2-09-2 vnikání do uzavřených prostor – zamknuté dveře s cylindrickou vložkou;
- 1-2-09-3 vnikání do uzavřených prostor – zaklaplé dveře s cylindrickou vložkou;
- 1-2-09-4 vnikání do uzavřených prostor – interiérové dveře;
- 1-2-09-5 vnikání do uzavřených prostor – okna a balkónové dveře;
- 1-2-09-6 vnikání do uzavřených prostor – uzamknutý automobil.

(Konspekty odborné přípravy jednotek požární ochrany II, 2001)

Požární taktika – hasební prostředky:

- 1-3-01 hašení vodou, vodní proudy, proudnice;
- 1-3-02 hašení požárů a řezání konstrukcí vysokotlakým řezacím a hasícím zařízením COBRA (Hašení požárů a řezání konstrukcí vysokotlakým řezacím a hasícím zařízením COBRA, 2005);
- 1-3-03 využití letecké techniky k leteckému hašení požárů lesních a travnatých porostů;
- 1-3-04 práce s proudnicí při požárech v uzavřeném prostoru. (Využití letecké techniky k leteckému hašení lesních a travnatých porostů, 2004)

- 2-01 požáry otevřených technologických zařízení v chemickém průmyslu;
- 2-02 činnost jednotek PO při zásahu s nebezpečnou látkou (Činnost jednotky při zásahu s přítomností nebezpečných látek, 2008);
- 2-03 metody zdolávání požárů za přítomnosti práškových alkalických kovů;
- 2-04 požáry výškových budov a jejich zdolávání;
- 2-05 metody zdolávání požárů jedlých tuků a olejů třídy F;
- 2-06 taktika zásahu při mimořádných událostech spojených s rizikem úniku plynu (Konspekty odborné přípravy jednotek požární ochrany, 2001).

Požární taktika – věcné prostředky:

- 3-1-01 používání vzduchových dýchacích přístrojů u jednotek PO (Používání vzduchových dýchacích přístrojů u jednotek PO, 2005).

Dopravní nehody:

- 4-2-01 konstrukce vozidel;

- 4-2-02 pracovní postupy při vyprošťování;
- 4-2-03 speciální technické prostředky pro vyprošťování;
- 4-2-04 taktika zásahu při dopravních nehodách;
- 4-2-05 zásah u vozidel a alternativními pohony (LPG, CNG, LNG, Bio DME, Hybrid, Fuel Cell, H₂) (Dopravní nehody – konstrukce vozidel, 2009).

Ostatní odborná literatura používaná pro školení a výcvik

Dalšími zdroji používanými pro školení a výcvik jsou především interní zdroje, zpracované jak samotnými hasiči, tak pracovníky, kteří se zabývají odbornou přípravou příslušníků HZS. Největší část z nich tvoří vytvořené prezentace, check listy a metodické listy týkající se vždy jedné konkrétní problematiky, zásahu či výcviku. Kombinace stěžejního textu, online webových odkazů a názorných fotografií nejlépe přiblíží posluchačům dané téma pro snazší pochopení a vysvětlení. Samozřejmě největším zdrojem informací pro získání novinek a nových postupů v oblasti hasičství je bezesporu internet.

3 PODMÍNKY NÁSTUPU A PRŮBĚH PŘIJETÍ UCHAZEČE DO SLUŽEBNÍHO POMĚRU

Do služebního poměru může být přijat státní občan České republiky, který:

- je starší 18 let;
- je bezúhonný a plně způsobilý k právním úkonům;
- splňuje podmínky stanovené pro výkon obsazovaného služebního místa, zejména stupeň vzdělání – minimálně střední s maturitní zkouškou;
- obor nebo zaměření vzdělání (pokud je stanoven);
- další odborné a jiné zvláštní požadavky (pokud jsou stanoveny);
- je fyzicky, zdravotně a osobnostně způsobilý k výkonu služby;
- je oprávněn seznamovat se s utajovanými informacemi podle zvláštního právního předpisu, má-li být ustanoven na služební místo, pro které se tato způsobilost vyžaduje;
- není členem politické strany nebo politického hnutí;
- nevykonává živnostenskou nebo jinou výdělečnou činnost a není členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob, které vykonávají podnikatelskou činnost;
- písemně požádal o přijetí do služebního poměru a úspěšně absolvoval přijímací řízení.

Na přijetí do služebního poměru není právní nárok. (Podmínky přijetí uchazeče do služebního poměru k HZS ČR, 2021)

Podmínky přijetí do služebního poměru k HZS ČR jsou uvedeny v zákoně č. 361/2003 Sb. Skládají se ze čtyř částí. První částí jsou fyzické testy a druhou částí jsou talentové zkoušky, tyto výkonnostní disciplíny jsou plněny z pravidla v průběhu jednoho dne. Pokud uchazeč splní dané limity u fyzických testů a je úspěšný na talentové zkoušce je přizván k třetí části, a to ke zdravotní prohlídce, tu vykonává u závodního lékaře. Poslední částí přijímacího řízení je psychologické vyšetření, provádí se cestou přes služebního psychologa krajského ředitelství. Jednotlivé části přijímacího řízení jsou popsány v následujících podkapitolách níže. (Podmínky přijetí uchazeče do služebního poměru k HZS ČR, 2021)

3.1 Fyzické testy

Uchazeč musí před nástupem absolvovat fyzické testy. Přezkoušení z fyzické zdatnosti se provádí dle §15 zákona č. 361/2003 Sb. Zákon stanoví, že uchazeč musí splnit podmínky, které jsou stanovené ředitelem HZS kraje na služební místo. Jednotlivé požadavky na fyzickou zdatnost SIAŘ GŘ HZS ČR, který se zabývá fyzickou způsobilostí příslušníků HZS ČR a je vydán pod číslem 58/2008. SIAŘ stanoví jednotlivé úrovně do jednotlivých skupin podle, kterých jsou kladeny požadavky na fyzickou způsobilost. Požadavky na fyzickou zdatnost uchazečů k HZS ČR je ovlivněna věkem uchazeče. Požadavky jsou rozděleny do věkových kategorií, které se označují VK 1 – VK 6. Rozdělení věkových kategorií je uvedeno v tab. 1. (Podmínky přijetí uchazeče do služebního poměru k HZS ČR, 2021)

Tab. 1 Věkové kategorie pro fyzické testy (Podmínky přijetí uchazeče do služebního poměru k HZS ČR, 2021)

Věková kategorií	muži – skupina I, II, III a IV ženy – skupina I a II	ženy – skupina III a IV
VK 1	do 29 let	do 25 let
VK 2	30 – 35 let	26 – 30 let
VK 3	36 – 40 let	31 – 35 let
VK 4	41 – 45 let	36 – 40 let
VK 5	46 – 50 let	41 – 45 let
VK 6	51 let a více	46 let a více

Uchazeč musí absolvovat dvě silové disciplíny a jednu vytrvalostí disciplínu. Jedná se o následující cviky:

Silová disciplína č. 1:

Uchazeč si vybírá z níže uvedených cviků.

- kliky;
- shyby.

Silová disciplína č. 2:

Uchazeč si vybírá z níže uvedených cviků:

- sed-lehy;
- přednožení.

Vytrvalostní disciplína:

- plavání (200 m).

Při přijetí do služebního poměru musí uchazeč absolvovat ověření fyzické zdatnosti z plavání. Po přijetí k HZS ČR si příslušník vybírá při ověřování fyzické zdatnosti ze cviku:

- běh (2000 m);
- plavání (200 m).

Jednotlivé limity pro splnění ověření fyzické způsobilosti příslušníků HZS ČR jsou uvedeny ve výše uváděném SIAŘ GŘ HZS ČR č. 58/2008. Následné ověřování fyzické zdatnosti je prováděno jednou za kalendářní rok. (Podmínky přijetí uchazeče do služebního poměru k HZS ČR, 2021)

3.2 Psychologické vyšetření

Uchazeč pro přijetí do služebního poměru musí absolvovat psychologické vyšetření. Psychologické vyšetření se provádí na základě zákona č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a vyhlášky č. 487/2004 Sb. Psychologické vyšetření provádí určený psycholog HZS ČR.

Psychologické vyšetření je složeno z oblastí:

- výkonnostní část;
- osobnostní část;
- rozhovor.

Cílem psychologického vyšetření je posoudit, zda uchazeč je vhodný pro dané pracovní zařazení na služební místo.

Uchazeč se stává úspěšným, pokud splňuje podmínky v následujících oblastech:

- intelektové pásmo má uchazeč průměrné nebo vyšší;
- jeho emoce jsou stabilní;

- psychosociálně je uchazeč vyzrálý;
- uchazeč je schopen odolávat psychické zátěži;
- uchazeč nevykazuje znaky agrese.

O psychologickém vyšetření se vypracuje záznam, kde je stanovisko o výsledku psychologického vyšetření. Záznam se vypracuje ve dvou vyhotoveních. (Podmínky přijetí uchazeče do služebního poměru k HZS ČR, 2021)

3.3 Zdravotní prohlídka

Uchazeči, kteří žádají o přijetí do služebního poměru u HZS ČR, musí splňovat podmínky zdravotní způsobilosti. Podmínky zdravotní způsobilosti jsou stanoveny vyhláškou č. 393/2006 Sb. o zdravotní způsobilosti. Právní rámec stanoví úrovně zdravotní prohlídky, kterými jsou:

- vstupní zdravotní prohlídka;
- periodická zdravotní prohlídka;
- mimořádná zdravotní prohlídka;
- výstupní zdravotní prohlídka.

Zdravotní způsobilost uchazečů se posuzuje dle pracovního zařazení. Každé pracovní zařazení spadá do jednoho ze tří sloupců. Jednotlivé zařazení do jednotlivých sloupců je uvedeno ve vyhlášce č. 396/2006 Sb., ta také stanovuje jednotlivé zdravotní omezení (nemoci, zranění, aj.) a jejich zdravotní hodnocení. O provedeném ověření zdravotní způsobilosti se vypracuje zdravotní posudek. Zdravotní posudek je uveden ve vyhlášce č. 396/2006 Sb. v příloze č. 4. Zdravotní posudek se vyhotovuje ve třech výtiskách (uchazeč, HZS ČR, zdravotnické zařízení). (Podmínky přijetí uchazeče do služebního poměru k HZS ČR, 2021)

3.4 Dovednostní testy

Jako další podpora ke vhodnému výběru uchazeče k HZS ČR, byla zvolena kontrola dovedností uchazeče prostřednictvím dovednostního testu. Ověření manuální zručnosti a všeobecných dovedností je provedeno v samostatném testu. Tento způsob testu uchazečů není v rámci HZS ČR běžně používán, ale například v Jihomoravském kraji se tato talentová zkouška opravdu osvědčila. Účastníci jsou hodnoceni v konkrétních úkolech, které simulují

reálné problémy a situace, s kterými se potenciální příslušník může dle předpokládaného zařazení (hasič, strojník) setkat. Dovednostním testem bude zároveň prověřena v modelové situaci schopnost uchazeče pracovat ve výšce a stísněném prostoru. Každá disciplína je bodována, účastník s nejvyšším počtem bodů ze všech vykonaných disciplín má největší pravděpodobnost přijetí k HZS, v tomto konkrétním případě k HZS Jihomoravského kraje. Plnění jednotlivých disciplín je prováděno odděleně od ostatních uchazečů z důvodu zamezení pozorování plnění úkolů. Systém udělování bodů vychází z maximálně možného dosažení 20 bodů za každou disciplínu při jejím startu s následným provedením odečtu bodů za nesplnění požadovaných kritérií. Počet disciplín je neměnný, může dojít ke změně typu jednotlivých disciplín s garancí stejného bodového hodnocení jako u změněné disciplíny.

Pravidla systému hodnocení:

- uchazeč splnil podmínky v případě, že dosáhl alespoň 75 % z celkového počtu možných bodů;
- uchazeč nesplnil podmínky v případě, že v kategoriích „Pohyb v neznámém prostředí s ochrannou maskou“ nebo „Práce na automobilovém žebříku“ dosáhl 0 bodů;
- za shodný počet celkových bodů se považuje rozpětí ± 3 bodů;
- pořadí vhodnosti uchazečů je sestaveno sestupně na základě celkového počtu dosažených vážených bodů;
- je-li i poté počet bodů shodný, stanoví pořadí předseda výběrové komise.

Níže si přiblížíme jednotlivé disciplíny, které musí účastník při vykonání dovednostních testů splnit.

Disciplíny dovednostních testů:

- **Úkol č. 1 – Překážková dráha se zátěží**

Přenesení dvou ks barelů s vodou /20 l/ přes překážkovou dráhu/slalom – 5 ks kuželů, překročení příčné překážky, oběhnutí mety s dýchacím přístrojem bez připojení.

Cíle: prověřit silově vytrvalostní dispozice uchazeče.

Formulace úkolu: Proved'te ve svižném tempu přenesení barelů přes překážkovou dráhu, provedení slalomového běhu, překonání příčné překážky, oběhnutí mety a zpět stejným způsobem s položením barelů do původního postavení.

Hodnocení úkolu (při startu disciplíny má uchazeč 20 b, následně se odečítá):

- pochopení úkolu 0 – 2 b;
- stabilita, koordinace pohybu 0 – 5 b;
- svižnost 0 – 2 b;
- zacházení s materiálem 0 – 2 b;
- překonání překážky 0 – 1 b.
- **Úkol č. 2 - Práce na automobilovém žebříku**

Alternativa 1. – Provedení zajištění osoby, která vystupuje na sadu automobilového žebříku – provádí člen lezecké skupiny (dále jistí). Uchazeč vystoupá po vysunuté sadě automobilového žebříku do 3 okna cvičné věže. Před započítáním úkolu ve výšce se zajistí úchytným lanem k žebříku. Ze žebříku zatluče hřebík do připraveného prkna, odloží kladivo a sleze po sadě dolů zpět do výchozí pozice.

Alternativa 2. – Vysunutí žebříku do III. NP cvičné věže, řádné připevnění (sundání) truhlářské svěrky do okna.

Cíle: ověření schopnosti adaptace na práci ve výškách a na schopnost drobné motorické koordinace ve výšce.

Formulace úkolu:

Alternativa 1. – Proved'te výstup po vysunuté sadě automobilového žebříku do 3 okna cvičné věže, tam se zajistěte úchytným lanem na opasku. Ze žebříku zatluče hřebík do připraveného prkna, náradí je v okně, odložte kladivo a sleze po sadě dolů zpět do výchozí pozice.

Alternativa 2. – Proved'te výstup po vysunuté sadě automobilového žebříku do 3 okna cvičné věže, tam se zajistěte úchytným lanem na opasku. Ze žebříku proved'te připevnění truhlářské svěrky na okno ve III. NP cvičné věže.

Hodnocení úkolu (při startu disciplíny má uchazeč 20 b, následně se odečítá):

- pochopení úkolu 0 – 2 b;
- styl lezení 0 – 3 b;
- provedené jištění na žebříku 0 – 2 b;
- strach z výšky, křečovitost 0 – 4 b;
- motorická práce ve výškách 0 – 5 b;
- nesplnění disciplíny - 20 b.

➤ **Úkol č. 3 - Roztažení hadic C s vodou a výstřík na cíl**

Roztažení dvou ks spojených a zavodněných hadic C s proudnicí k místu umístění terče, provedení sestříku terče a stažení hadic do výchozího postavení s dýchacím přístrojem bez zapojení.

Cíle: prověřit schopnost koordinace motorických pohybů při fyzické zátěži.

Formulace úkolu: Proveďte úplné roztažení dvou hadic s proudnicí k terči, proveďte sestřík terče a stažení hadic do výchozího postavení (celou hadicí za čáru).

Hodnocení úkolu (při startu disciplíny má uchazeč 20 b, následně se odečítá):

- pochopení úkolu 0 – 2 b;
- styl roztažení hadic 0 – 3 b;
- dotažení hadic 0 – 2 b;
- zacházení s materiálem 0 – 2 b.

➤ **Úkol č. 4 - Pohyb v neznámém prostředí v ochranné masce**

Provedení úkolu je ve dvojicích (druhý hasič je příslušník HZS JMK) v ochranné masce se zatemněným zorníkem a s dýchacím přístrojem bez napojení na ochrannou masku. Úkol spočívá ve vyhledání figuríny v neznámém prostředí a transport figuríny do výchozí pozice. Maximální časový limit je 10 minut od začátku úkolu.

Cíle: ověření absence fobie z uzavřených prostor (nasazena ochranná maska) a sledování schopnosti týmové spolupráce s partnerem.

Formulace úkolu: Proveďte ve dvojicích vyhledání figuríny v neznámém prostředí a transport figuríny do výchozí pozice. Maximální časový limit je 10 minut od začátku úkolu.

Hodnocení úkolu (při startu disciplíny má uchazeč 20 b, následně se odečítá):

- pochopení úkolu 0 – 2 b;
- komunikace 0 – 4 b;
- pohyb v neznámém prostředí 0 – 3 b;
- kontrola prostor 0 – 2 b;
- práce ve dvojici 0 – 2 b;
- zacházení s figurínou 0 – 2 b;

Nesplnění disciplíny (nenasazení masky) - 20 b.

Pozn.: HZS JmK zajistí případné dovybavení uchazeče zásahovými kalhotami a kabátem.

➤ **Úkol č. 5 - Výměna rezervního kola u osobního automobilu**

Provedení výměny kola u osobního automobilu za rezervu s příloženým nářadím.

Cíle: prověření manuálních dovedností při práci s ručním nářadím a sledování schopnosti dodržování předepsaných postupů.

Formulace úkolu: Provedte výměnu předního kola u osobního automobilu za rezervu.

Hodnocení úkolu (při startu disciplíny má uchazeč 20 b, následně se odečítá):

- pochopení úkolu 0 – 2 b;
- stanovený postup prací 0 – 2 b;
- manuální zručnost 0 – 4 b;
- zacházení s materiálem 0 – 2 b.

➤ **Úkol č. 6 - Základy zdravotní péče**

Figurant vchází na stanoviště, kde je imitována dopravní nehoda. Na místě zraněná osoba, zraněná dolní končetina, zakrváceno, osoba v sedící poloze mimo osobní automobil. Úkolem je zajištění první pomoci zraněné osobě a následné ošetření úrazu

Po ukončení šetření uchazeč provede nepřímou srdeční masáž a umělé dýchání na připravené figuríně.

Cíle: prověřit občanskou připravenost k poskytování první laické pomoci a ověřit schopnost k úkonům v přítomnosti raněných osob (krev apod.).

Formulace úkolu: Proveďte ošetření zraněné osoby, po ukončení ošetření proveďte ukončení úkolu zvednutím ruky. U dopravní nehody jste jen vy a zraněná osoba. Poté se přesuňte k připravené figuríně a proveďte prvotní vyšetření a oživovací pokusy – nepřímou srdeční masáž a umělé dýchání.

Hodnocení úkolu:

- pochopení úkolu 0 – 2 b;
- komunikace s poraněným 0 – 2 b;
- stanovený postup prací 0 – 2 b;
- manuální zručnost 0 – 4 b;
- zacházení s materiálem 0 – 2 b;
- oživování figuríny 0 – 3 b.

➤ **Úkol č. 7 - Jízda zručnosti**

Uchazeč provede jízdu osobním nebo nákladním automobilem pro připravené dráze, zastavení na stanovené čáře a provede zacouvání do připravené garáže (prostor vyznačený vymežovací páskou). Jízda bude prováděna v uzavřeném areálu (ŠVZ).

Hodnocení úkolu:

- splněno / nesplněno.

4 ODBORNÁ PŘÍPRAVA A PRŮBĚH VZDĚLÁVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKA

V této kapitole si přiblížíme, jak probíhá další vzdělávání příslušníků HZS ČR po přijetí do služebního poměru. V případě, že příslušník splní veškeré požadavky v přijímacím procesu, krajským ředitelstvím je dotyčnému přiděleno služební působiště a datum nástupu do služby na dané pracoviště. Příslušník vykonává směnu v běžném režimu jako ostatní členové mužstva, avšak u zásahu jsou jeho možnosti využití výrazně omezené. Další metou tedy pro nově příchozího příslušníka, je absolvování kurzu, který má název „Nástupní odborný výcvik“, viz podkapitola níže. Další specializační a rozšiřující kurzy budou zmíněny taktéž v následujících podkapitolách.

Všechny uvedené kurzy se absolvují v zařízení ministerstva vnitra, které nese název Školní a výcvikové zařízení HZS ČR (dále jen ŠVZ HZS ČR), to bylo zřízeno dne 1.1.2011. ŠVZ je vnitřní organizační jednotka organizační složky státu, Ministerstvo vnitra – GŘ HZS ČR. Jeho činnost je podložena §6, odst. 8 zákona č. 320/2015 Sb. o HZS ČR. (Školní a výcvikové zařízení, 2021)

4.1 Nástupní odborný výcvik

Kurz „Nástupní odborný výcvik“ (dále jen „NOV“) je určen pro příslušníky HZS ČR, kteří jsou zařazení v jednotkách PO a mohou samostatně vykonávat službu při zdolávání požárů 1 a jiných mimořádných událostí, popřípadě pro příslušníky HZS ČR, kteří mohou být zařazení k výkonu služby v jednotkách HZS ČR. Hlavním cílem kurzu je získání odborných znalostí, dovedností a návyků nových příslušníků HZS ČR a vytvoření předpokladů pro výkon služby na jimi zastávaných služebních místech. Účastník získá komplexní přehled o oblastech působnosti HZS ČR, o jeho struktuře a úkolech a připraví se zejména k plnění služebních úkolů v jednotce PO na místě zásahu. Absolvent kurzu získá potřebné znalosti a dovednosti, aby bezpečně zvládal výkon činností hasiče v organizačním a operačním řízení, a to samostatně i v družstvu. Časová dotace tohoto kurzu je znázorněna v tab. 2.

Tab. 2 Časová dotace kurzu NOV (Učební osnovy kurzů, 2021)

	Organizační část kurzu / Předmět	Počet hodin
	Organizační část kurzu – zahájení kurzu, vstupní přezkoušení (e-learning), závěrečná zkouška	32
1.	Organizace HZS ČR a výkon státní správy	29
2.	Zdolání mimořádných událostí	96
3.	Technické prostředky	39

Pokračování tab. 2

4.	Technický výcvik	348
5.	Zdravotní příprava a psychologická příprava	40
6.	Spojení a komunikace	16
Celkem		600 hodin

Po celou dobu odborné přípravy je účastník kurzu průběžně přezkušován a hodnocen. Vyučující uzavře klasifikaci ve svém předmětu na základě účasti a na základě průběžného hodnocení výkonů účastníka kurzu a provede o tom zápis do dokumentace kurzu vedené vzdělávacím zařízením. Ukončení kurzu se provádí formou ústní a praktické závěrečné zkoušky. Závěrečná zkouška se koná před zkušební komisí jmenovanou ředitelem vzdělávacího zařízení. Dokladem o ukončení kurzu je osvědčení o odborné způsobilosti pro služební místo hasič nebo záchranář. (Učební osnovy kurzů, 2021)

4.2 Odborná způsobilost dle služebního zařazení

Vzdělávací programy jsou určeny k získání odborné způsobilosti stanovené zvláštním předpisem¹ příslušníkům HZS ČR, zaměstnancům jednotek HZS podniků a členům, kteří vykonávají službu v jednotkách SDH obcí nebo podniků jako svoje zaměstnání v pracovním poměru podle právního předpisu. Těžištěm je teoretická a praktická příprava zaměřená dle daného tématu jednotlivého kurzu, který je důležitý pro uplatnění v jednotkách PO a na jejich taktické nasazení. Do obsahu vzdělávacího programu je vždy začleněna celá problematika, a cílem vzdělávacích programů je připravit absolventa pro práci v oblasti teoretické (právní předpisy, technické normy, metodické listy, typové činnosti, služební předpisy apod.) a praktické (obsluha, údržba, manipulace a metodika práce s věcnými prostředky chemické služby, informační podpora pro rozhodovací proces apod.) tak, aby byl schopen vykonávat funkci technika dané služby v organizačním a operačním řízení. Absolvent vzdělávacího programu získá potřebné znalosti a dovednosti pro používání věcných prostředků jednotlivé služby a běžně používaných v jednotkách PO, provádění odborné přípravy v oblasti získané služby a zpracování materiálů v jednotkách PO. (Učební osnovy kurzů, 2021)

Kurzy k získání odborných způsobilostí:

- chemická služba;
- ochrana obyvatelstva a krizové řízení;

- operační řízení;
- požární prevence;
- spojení;
- spojová služba;
- strojníků;
- taktické řízení;
- takticko-strategické řízení;
- technická služba. (Učební osnovy kurzů, 2021)

4.3 Specializační kurzy

Příslušník HZS ČR (dále jen „příslušník“) může vykonávat speciální činnosti u HZS ČR v průběhu služby pouze v případě, pokud vlastní oprávnění k výkonu speciálních činností. Příslušník získá oprávnění k výkonu speciálních činností u HZS ČR absolvováním příslušného specializačního kurzu. Seznam specializačních kurzů, jejich určení, profily absolventů jednotlivých specializačních kurzů a další charakteristiky jsou uvedeny v „Katalogu specializačních, doplňkových kurzů a jiných kurzů HZS ČR“ (dále jen „Katalog“), který vydává MV GŘ HZS ČR. Pro zařazení do specializačního kurzu musí příslušník splňovat podmínky, které jsou stanoveny osnovami příslušného specializačního kurzu. Obsah a délka specializačních kurzů se řídí osnovami těchto kurzů, které vydává MV GŘ HZS ČR. Specializační kurzy se zakončují zkouškou, jejíž forma je přímo závislá na obsahu a určení konkrétního specializačního kurzu. Absolventovi specializačního kurzu se vydává „Potvrzení o absolvování specializačního kurzu“, jehož platnost není časově omezena, pokud není v osnovách příslušného specializačního kurzu stanoveno jinak. (Učební osnovy kurzů, 2021)

Specializační a doplňkové kurzy:

- aplikace přetlakové ventilace;
- dekontaminace hasičů;
- detekce, monitorování a odběr vzorků;
- cobra lektor;
- instruktor obsluhy motorových pil;

- instruktor potápění;
- jeřábníci a vazači HZS ČR;
- kontrolní činnost;
- kyslíkové dýchací přístroje;
- manipulace se zvířaty při mimořádných událostech;
- nebezpečné látka;
- neodkladná zdravotnická pomoc;
- obsluha automobilových vysokozdvížných plošin a automobilových žebříků;
- obsluha motorových pil v jednotce PO;
- obsluha programového balíku SEOD;
- obsluha zemních a stavebních strojů;
- potápěč I. – II. – III. Stupně
- potápění s dýchací směsí Nitrox;
- kurz obsluhy přilbového potápění;
- práce v divoké vodě;
- protipožární základní kurz pro posádky námořních lodí;
- psychologické aspekty řízení lidských zdrojů v HZS ČR;
- radiační ochrana;
- rozhodčí požárního sportu, disciplín TFA, VZOHV;
- stavební prevence;
- vůdce malého plavidla;
- instruktor vyprošťování u dopravních nehod;
- vyšetřování příčin požárů;
- kurz vedoucích a velitelů složek IZS;
- vedení exkurze v hasičských stanicích;
- radiová komunikace v PO;

- odborná příprava lektorů – zařízení simulujících reálné podmínky požáru;
- odborná příprava vedoucích lektorů – zařízení simulujících reálné podmínky požáru;
- odborná příprava hasičů – instruktorů vzdělávacích zařízení MV-GŘ HZS ČR pro práce ve výšce a nad volnou hloubkou;
- pravidelná odborná příprava hasičů se specializací pro práce ve výšce a nad volnou hloubkou;
- pravidelná odborná příprava hasičů – instruktorů pro práce ve výšce a nad volnou hloubkou;
- základní odborná příprava hasičů se specializací pro práce ve výšce a nad volnou hloubkou;
- základní odborná příprava hasičů – instruktorů pro práce ve výšce a nad volnou hloubkou. (Učební osnovy kurzů, 2021)

4.4 Odborná příprava v rámci výkonu služby

Pravidelné odborné přípravy (dále jen "odborná příprava") se zúčastňují všichni hasiči a ostatní příslušníci.

Odborná příprava zahrnuje:

- prohlubování odborných znalostí;
- tělesnou přípravu;
- prověřovací a taktické cvičení.

Základní zaměření odborné přípravy stanoví ministerstvo. Podle tohoto zaměření se v jednotce zpracuje plán odborné přípravy, v němž se zohlední předurčenost jednotky k záchranným pracím. Součástí odborné přípravy mohou být i instrukčně metodická zaměstnání nebo specializační kurzy ve vzdělávacích zařízeních ministerstva nebo hasičského záchranného sboru kraje. Odbornou přípravu zaměstnanců podniků a členů řídí, organizují a ověřují velitelé jednotek; u příslušníků zařazených v jednotce hasičského záchranného sboru kraje a u ostatních příslušníků, kteří zastávají funkce u hasičského záchranného sboru kraje, ředitel hasičského záchranného sboru kraje a u ostatních příslušníků, kteří zastávají funkce u generálního ředitelství, generální ředitel. Odborná příprava se ověřuje jedenkrát v každém kalendářním roce. Ověřením odborné přípravy

se rozumí také přezkoušení znalostí a praktických dovedností u každého hasiče jednotky. O výsledku ověření odborné přípravy se vyhotoví protokol, který je součástí dokumentace o odborné přípravě. Hasiči, který neuspěje při ověření odborné přípravy, se umožní nejpozději do 3 měsíců toto ověření jedenkrát opakovat. (Způsob provádění, ověřování a osvědčování pravidelné odborné přípravy, 2021)

V SIAŘ č.4/2021 GŘ HZS ČR je uvedeno základní zaměření pravidelné odborné přípravy příslušníků jednotek hasičských záchranných sborů krajů, Záchranného útvaru HZS ČR, Hasičského útvaru ochrany Pražského hradu a zaměstnanců právnických osob nebo podnikajících fyzických osob, kteří vykonávají činnost v jednotce HZS podniku jako své zaměstnání, je uvedeno v příloze č. 1 tohoto pokynu.

Náměstek generálního ředitele HZS ČR pro integrovaný záchranný systém a operační řízení vyhláší témata, která mají být v jednotkách požární ochrany a na úseku operačního řízení v rámci pravidelné odborné přípravy v průběhu příslušného kalendářního roku nebo ve stanoveném termínu proškolená, vyhláší, ve kterých sportech, disciplínách nebo cvičeních bude v příslušném roce uspořádáno mistrovství HZS ČR.

Ředitel HZS kraje, velitel záchranného útvaru a velitel HZS podniku: řídí, organizuje a ověřuje pravidelnou odbornou přípravu příslušníků a zaměstnanců jednotek požární ochrany, zajišťuje zpracování ročního plánu pravidelné odborné přípravy; v ročním plánu pravidelné odborné přípravy je nutno zohlednit podle místních podmínek základní zaměření pravidelné odborné přípravy stanovené MV GŘ HZS ČR. (Základní zaměření odborné přípravy, 2021)

Teoretická příprava v průběhu služby

Teoretická příprava může probíhat jak v dopoledním, tak odpoledním bloku zaměstnání. Časová dotace je v průměru 2 hod. – 4 hod. za 24 hod. službu. Mužstvo se schází na učebně hasičské stanice, kde jsou jim prezentována jednotlivá témata dle měsíčního plánu odborné přípravy. Zpravidla je výuka vedena velitelem družstva či velitelem čety, popřípadě pověřeným příslušníkem, který se zaměřuje na danou problematiku. Součástí teoretické přípravy je taktéž rozbor uplynulých zásahů, kde je hodnocen postup činností a efektivita provádění daného zásahu. Příklad teoretické přípravy je znázorněn na obr. 1.

Obr. 1 Teoretická příprava směny na učebně (zdroj vlastní)

Praktický výcvik v průběhu služby

Praktický výcvik, ta více zajímavá část pro příslušníky HZS je v plánech odborné přípravy správně nazývána „teorie a praxe“. Stejně jako teoretická příprava může probíhat jak v dopoledním, tak odpoledním bloku zaměstnání. Časová dotace je podobná jako u teoretické přípravy, a to v průměru 2 hod. – 4 hod. za 24 hod. službu. Místa, kde je výcvik prováděn jsou různorodá. Nejvíce využívaný je vždy vlastní prostor hasičské stanice a její zázemí. Nádvoří, parkoviště, vnitřní prostory budov, sklepy, půdy a dá se říci veškeré konstrukce a plochy spojené s budovou HZS. Opravdu jakýkoliv prostor, který může poskytnout reálné podmínky zásahu či ideální prostor na daný druh výcviku. Dalšími možnostmi k provádění výcviků jsou předem určená a domluvená místa v rámci hasebního obvodu, prostory školících a výcvikových zařízení, a také osamělé budovy v majetku města či obce, která jsou již určena k následné demolici, popřípadě rekonstrukci. Pro výcvik ve vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel jsou především autovrakoviště, prostory odtahových služeb a firmy sloužící k ekologické likvidaci vozidel. Velitel družstva či velitel čety, popřípadě pověřený příslušník, který se zaměřuje na danou problematiku vede nejprve praktický výcvik v teoretické rovině, obeznámí účastníky výcviku s úkolem

a tématem daného školení, poté až následuje samotná praxe. Příklady různých druhů praktických výcviků jsou znázorněny níže na obr. 2, 3, 4.

Obr. 2 Výcvik s výtlačným příslušenstvím, monitory a proudnicemi (zdroj vlastní)

Obr. 3 Výcvik s pěnou a pěnотvorným příslušenstvím (zdroj vlastní)

Obr. 4 Výcvik ve vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel (zdroj vlastní)

Pro představu, jaký sortiment hydraulického nářadí musí umět hasiči obsluhovat je znázorněno na obr. 5.

Obr. 5 Hydraulické vyprošťovací nářadí (Lukas hydraulik – rescue, 2020)

Nadále nemohu opomenout zánovní důležitý prvek v hašení požárů. Hasící a řezací zařízení Cobra Coldcut™. Tento systém je velice rozšířen v celé ČR a již dlouhou dobu je velkou součástí skandinávských hasičských jednotek. Ve skutečnosti nejstarší agregát tohoto systému ve Švédsku stále funguje jako hasičský prostředek v první linii již 15 let. V současné době se na celém světě používá více než 700 systémů Cobra Coldcut™ ve 30 zemích, přičemž přibližně 250 je nasazeno pouze ve Skandinávii a Velké Británii. Schopnost zařízení Cobra přesvědčuje stále více hasičských a záchranných služeb, aby ji plně integrovaly do protipožárních opatření v první linii. Společnost CCS má pocit, že systém Coldcut™ by měl být považován za významný přírůstek hasičích schopností a provozní bezpečnosti. Klade velký důraz na způsob používání i na produkt. Úzkou spoluprací se svou sítí výcvikových akademií a přímo s rostoucí základnou zákazníků si CCS věří, že Cobra se stane jistě nedílnou součástí hasičských operací po celém světě. Příklad použití je znázorněn na obr. 6 (Coldcut cobra, 2021)

Obr. 6 Použití technologie Cold Cut System (Cold Cut System, 2021)

Na následujícím obr. 7 je zobrazen transport pacienta v kritickém stavu v souvislosti s Covidem 19 za pomoci výškové techniky.

Obr. 7 Transport osoby výškovou technikou a následná dekontaminace (zdroj vlastní)

4.5 Další vzdělávání a studium mimo služební prostředí

U HZS ČR je nezbytné mít absolvovanou maturitní zkoušku, bez tohoto kritéria je přijetí ke sboru zcela nemožné. Dalším stupněm vzdělání je proto absolvování vysokých či vyšších odborných škol kombinovanou formou během služebního poměru. Nejvíce využívané jsou u nás dvě vysoké školy, v rámci resortu Ministerstva vnitra je to Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku, která je organizační součástí HZS ČR. Další a velice významnou vysokou školou, je vysoká škola Báňská – Technická univerzita v Ostravě. Její fakulta Bezpečnostního inženýrství a obor Technika požární ochrany a bezpečnosti průmyslu je velice využívána vrcholovým managementem hasičského sboru, tak výjezdovými hasiči, ale i širokou veřejností soukromého sektoru podnikajících osob v oblasti PO. Napříč republikou jsou však další řady vysokých škol, které taktéž nabízí vzdělání blízké tomu hasičskému, a to v oblasti ochrany obyvatelstva, krizového řízení, ovládání rizik apod. Vyzdvihl bych Univerzitu Tomáše Bati a Fakultu logistiky a krizového řízení, kterou v posledních letech absolvovalo nemalé množství pracovníků celého IZS a statní sféry.

4.6 Služební zkouška

Úspěšné vykonání služební zkoušky je jednou z podmínek pro zařazení příslušníka do služebního poměru na dobu neurčitou (druhou podmínkou je podle závěru služebního hodnocení dosáhnout alespoň dobrých výsledků ve výkonu služby.). Příslušník HZS ČR podává přihlášku na služební zkoušku nejdříve 7 měsíců a nejpozději 3 měsíce před uplynutím doby, na kterou je zařazen do služebního poměru na dobu určitou. Příslušník podává přihlášku na služební zkoušku příslušnému personálnímu pracovišti prostřednictvím vedoucího příslušníka. Příslušník má nárok na vykonání služební zkoušky. Služební zkouška se vykoná nejdříve 6 měsíců a nejpozději měsíc před uplynutím doby, na kterou je zařazen do služebního poměru na dobu určitou. Služební zkoušku tvoří část písemná a ústní, popřípadě též část praktická. Jejím účelem je ověřit, zda příslušník má znalosti potřebné pro zařazení do služebního poměru na dobu neurčitou. Brání-li příslušníkovi ve vykonání služební zkoušky závažná překážka, služební funkcionář prodlouží příslušníkovi dobu trvání služebního poměru tak, aby ji mohl příslušník vykonat do 1 měsíce po odpadnutí této překážky. Služební zkoušku vykonává příslušník před zkušební komisí, která je nejméně tříčlenná a jíž jmenuje a odvolává ředitel bezpečnostního sboru nebo jím pověřený služební funkcionář. Písemná část zkoušky (test), se skládá z 24 otázek a pro úspěšné vykonání této

části zkoušky je potřeba odpovědět správně na minimálně 18 z nich. V ústní části zkoušky si příslušník losuje otázku (dle zvolené odbornosti např. Ochrana obyvatelstva a krizové řízení), která má 3 podotázky, přičemž každou z nich je třeba zodpovědět. Pro úspěšné absolvování služební zkoušky je třeba prospět jak v části písemné, tak i v části ústní. O úspěšném vykonání služební zkoušky vystaví předseda zkušební komise příslušníkovi písemné osvědčení. Příslušník, který nevykonal služební zkoušku úspěšně, má právo na její opakování. Služební zkoušku příslušník opakuje před zkušební komisí v jiném složení. Tuto zkoušku lze vykonat nejdříve po uplynutí 2 týdnů od neúspěšné zkoušky a nejpozději před uplynutím doby, na kterou byl příslušník zařazen do služebního poměru na dobu určitou. Služební zkoušku lze opakovat jen jednou. (Služební zkouška, 2021)

5 ODBORNÁ PŘÍPRAVA HASIČŮ V ZAHRANIČÍ

Pro účel porovnání se zahraničím a světovou kvalitou provádění odborného výcviku hasičů jsem získal informace z knihy *How To Excel At Fire Department Promotional Exams* od Steva Przoborowskiho z roku 2013. Tento lektor, cvičitel a instruktor provedl výzkum ve Spojených státech Amerických a dalších kanadských zemích.

Účelem tohoto výzkumu bylo vyhodnotit současné přístupy používané v hasičském sboru pro výcvik odborné způsobilosti a další vzdělávání. Přístupy využívané paralelními profesemi, např. Posuzování byli také poskytovatelé pohotovostních služeb, zdravotní sestry, policisté a učitelé. Na základě těchto zjištění byl vyvinut model certifikace (dále jen „CE“) a zúčastněné subjekty byly dotazovány, aby zjistily, jaký dopad bude mít implementace tohoto modelu CE na ně, a jejich organizaci. Současná vydání standardů NFPA Pro-Qual vyžadují, aby členové hasičské služby „zůstali aktuální“ se znalostmi a dovednostmi souvisejícími s jejich certifikací. Tato potřeba znalostí a dovedností byla ve standardech NFPA Pro-Qual a Training vyjádřena různými způsoby po dobu nejméně deseti let. Pokrok v požární vědě odhaluje, že další vzdělávání v hasičské službě jde nad rámec zachování počátečních dovedností a základních kompetencí. Je zapotřebí dalšího vzdělávání, aby se zajistilo, že hasiči jsou aktuální se změnami v technikách potlačení a ventilace, konstrukci budov, chování požáru, osobních ochranných prostředcích, zdraví a bezpečnosti hasičů atd. Studie zjistila, že každý stát a všechny kanadské provincie mají alespoň jednu Pro Board nebo akreditovanou agenturu IFSAC, avšak pouze 20 států (a žádné kanadské provincie) má program dalšího vzdělávání pro opakované školení, recertifikaci nebo prodloužení licence. Tyto programy dalšího vzdělávání spolu se standardy NFPA nejčastěji vyžadovaly opakované školení na roční bázi. S ohledem na všechny profese a průměrné hodinové požadavky byl hasičům doporučen 24hodinový model „obnovy“ certifikace. Program dalšího vzdělávání by zahrnoval minimálně jeden výcvik živého požáru ročně a také metody pro vyhodnocení všech souvisejících požadavků na výkon práce. K podpoře splnění požadavků na další vzdělávání lze použít celou řadu metod, včetně prezenčního a online školení. Z hlediska všech zúčastněných stran průzkum ukázal, že dopad tohoto modelu „obnovy“ bude pozitivní až velmi pozitivní, kromě dopadu na dokončení stávajících požadavků na další vzdělávání, který byl shledán negativním.

Aby zůstali aktuální v neustále se měnícím oboru, musí certifikovaní požární inspektoři absolvovat minimálně 60 hodin dokumentovaného dalšího vzdělávání v tématech, která jsou relevantní a přímo souvisí s požadavky na výkon vaší práce na úrovni certifikace, jak

je uvedeno v NFPA 1031 pro odbornou kvalifikaci požárního inspektora a zkoušející plány. Hodiny dalšího vzdělávání lze získat odbornou praxí, účastí na školení na příslušná témata nebo instruktáží na příslušná témata a musí být získány v aktuálním certifikačním období. Přijatelnými tématy školení pro hodiny dalšího vzdělávání jsou témata, která mohou přímo souviset s následujícími požadavky na pracovní výkon v rámci vaší certifikační úrovně a dynamicky rozvíjejícím se světě.

Alabama požadavky na CE hasičů jsou stanoveny v Alabamském správním řádu. Certifikace hasičů vydává komise poté, co jednotlivci splní příslušné požadavky na školení pro svou konkrétní pozici. K udržení certifikace Fire Fighter I (specifická pro kariérní personál) nebo certifikace Volunteer Fire Fighter musí jednotlivci každý rok absolvovat 30 hodin dalšího výcviku, který je relevantní pro výkon hasičských povinností. Příklady typů kurzů, které jsou k dispozici pro CE, jsou uvedeny v knize v příloze B. Záznamy o výcviku musí vést agentura zaměstnávající kariérního hasiče nebo oddělení dobrovolných hasičů a musí být na požádání poskytnuty komisi. Stát má správní kódy pro četná osvědčení o požární službě, jako jsou instruktor požární služby, požární inspektor, vyšetřovatel požáru a hasičský důstojník, avšak samotný hasič je jediný povinen získat certifikaci s požadavky CE. (Prziborowski, 2013)

6 METODA VYHODNOCENÍ RIZIK

V této kapitole se seznámíme s metodou analýzy rizik, která bude využita pro moji praktickou část diplomové práce.

6.1 Polo-kvantitativní metoda „PNH“

Vyhodnocení rizik může být vykonáno v různých formách, metodu si volíme dle získaných informací, možností posuzovatelů či dle účelu posuzovaných rizik. Častým příkladem je jednoduchá polo-kvantitativní metoda „PNH“, kterou i já využiji pro moji diplomovou práci. Pomocí této metody se vyhodnocuje příslušné riziko ve třech jeho složkách, a to s ohledem na:

- Pravděpodobnost vzniku (P)
 - Pravděpodobnost následku (N)
 - Názor hodnotitele (H)
- pravděpodobnost **P**, značí odhad pravděpodobnosti, se kterou může uvažované nebezpečí opravdu nastat. Tato hodnota je stanovena dle stupnice odhadu pravděpodobnosti vzestupně číslem od 1 do 5;
 - pravděpodobnost následku **N**, značí odhad pro stanovení pravděpodobnosti následku, tj. závažnosti nebezpečí. Taktéž je využita stupnice hodnocení od 1 do 5;
 - názor hodnotitele **H**, je položka, v níž se zohledňuje míra závažnosti ohrožení, počet ohrožených osob, čas působení ohrožení, stav technologického zařízení, objektů apod.

Tab. 3 pravděpodobnost vzniku existence nebezpečí – P (Semi-quantitative risk characterization, 2019)

Nahodilá	1
Nepravděpodobná	2
Pravděpodobná	3
Velmi pravděpodobná	4
Trvalá	5

Tab. 4 možné následky ohrožení – N (Semi-quantitative risk characterization, 2019)

Poškození zdraví bez pracovní neschopnosti	1
Absenční úraz (s pracovní neschopností)	2
Vážnější úraz vyžadující hospitalizaci	3
Těžký úraz a úraz s trvalými následky	4
Smrtelný úraz	5

Tab. 5 názor hodnotitele – H (Semi-quantitative risk characterization, 2019)

Zanedbatelný vliv na míru nebezpečí a ohrožení	1
Malý vliv na míru nebezpečí a ohrožení	2
Větší, zanedbatelný vliv na míru nebezpečí a ohrožení	3
Velký a významný vliv na míru ohrožení a nebezpečí	4
Více významných a nepříznivých vlivů na závažnost a následky ohrožení a nebezpečí	5

Pro posouzení a vyhodnocení rizika je stanoven vzorec (1), který se skládá ze součinu všech 3 faktorů. Jedná se tedy o součin P, N a H. Výpočtem nám vznikne míra rizika R, znázorněna v tab. 6.

$$\mathbf{R = P \times N \times H}$$

(1) (Rizika a jejich analýza, 2006)

Tab. 6 Stanovení míry rizika (Semi-quantitative risk characterization, 2019)

Rizikový stupeň	R	Míra rizika
I.	> 100	Nepřijatelné riziko
II.	51 – 100	Nežádoucí riziko
III.	11 – 50	Mírné riziko
IV.	3 – 10	Akceptovatelné riziko
V.	< 3	Bezvýznamné riziko

7 CÍL PRÁCE A METODOLOGIE

Cílem této práce s názvem „Analýza možností zvýšení kvality vzdělávání profesionálních hasičů v České republice“ je analyzovat výcvikové a vzdělávací metody, jejich kvantity i kvality v prostředí HZS ČR a následně navrhnout změny v systému vzdělávání.

Dílčí cíle:

- **provést rešerši** – prostudování vybrané české i zahraniční literatury ke zpracování teoretické části;
- **vyhodnotit současný stav odborné přípravy na konkrétní stanici a provést SWOT analýzu** – slouží k zobrazení a zhodnocení časové dotace na odbornou přípravu s možnostmi dalšího zkvalitnění;
- **zpracovat dotazník, online prezentace, sběr dat, vyhodnotit** – metodika dotazníkového šetření s následným statistickým a grafickým vyhodnocením;
- **navrhnout opatření ke zlepšení odborné přípravy** – inovace systému edukace příslušníků;

Při zpracování teoretické části práce jsem využil rešerši z dostupných zdrojů a odborných informací získaných v rámci mé dlouholeté praxe u HZS ČR.

K dosažení stanovených cílů byly použity následující vědecké metody:

- **rešerše** – získat přehled o současném stavu odborné přípravy příslušníků u nás i v zahraničí;
- **analýza** – analýza současného stavu odborné přípravy příslušníků HZS ČR;
- **syntéza** – jedná se o protikladnou metodu k analýze rizik, rozloží nám celky na jednotlivé prvky a tím propojí jednotlivé prvky zkoumaných celků, jejich vhodnost a spojitost pro předem stanovený cíl;
- **dotazníkové šetření** – prostřednictvím dotazníkového šetření zjistím jaká je opravdu skutečná situace v prostředí HZS ČR mezi výjezdovými příslušníky a jak celkovou oblast odborné přípravy vnímají;
- **statické vyhodnocení dat** – vyhodnocení výsledků, sumarizace odpovědí;
- **dedukce** – prostřednictvím dedukce shrnu zjištěné závěry, které jsem i graficky znázornil v mapě rizik;

- **indukce** – prostřednictvím indukce vyvodím obecný závěr vycházející z dílčích cílů;
- **matematické zhodnocení rizik metodou „PNH“** – vymezí nám rizika vyplývající z navržených opatření při zvětšení časové dotace pro praktický výcvik. Získáme odpovědi na otázky působení hrozeb, kterým budou příslušníci vystaveni. Pro zodpovězení předešlých otázek jsem využil polo-kvantitativní metodu PNH. Metoda PNH byla vypracována jako můj subjektivní názor.

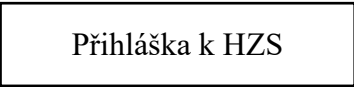

Závěr teoretické části práce:

Teoretická část práce byla zpracována za použití rešerší z dostupných zdrojů a odborných informací získaných v rámci mé odborné praxe v prostředí HZS ČR. V teoretické části práce popisují historii vzdělávání hasičů, současnou legislativu, odbornou literaturu pro a způsob edukace příslušníků HZS ČR úzce souvisí s požadavky moderní společnosti, proto má své opodstatnění v teoretické části diplomové práce. Součástí teoretické části práce je také krátké shrnutí k porovnání edukačních postupů v hasičském prostředí ve Spojených státech Amerických a vybraných státech Kanady. V závěrečné kapitole teoretické části je vymezen cíl a dílčí cíle práce, kterými se budu nyní zabývat. Teoretická část práce byla zpracována pochopitelnou a zřetelnou formou pro osoby neznalé prostředí HZS, ale i odborníci si v ní najdou informace, které doposud třeba nevěděli.

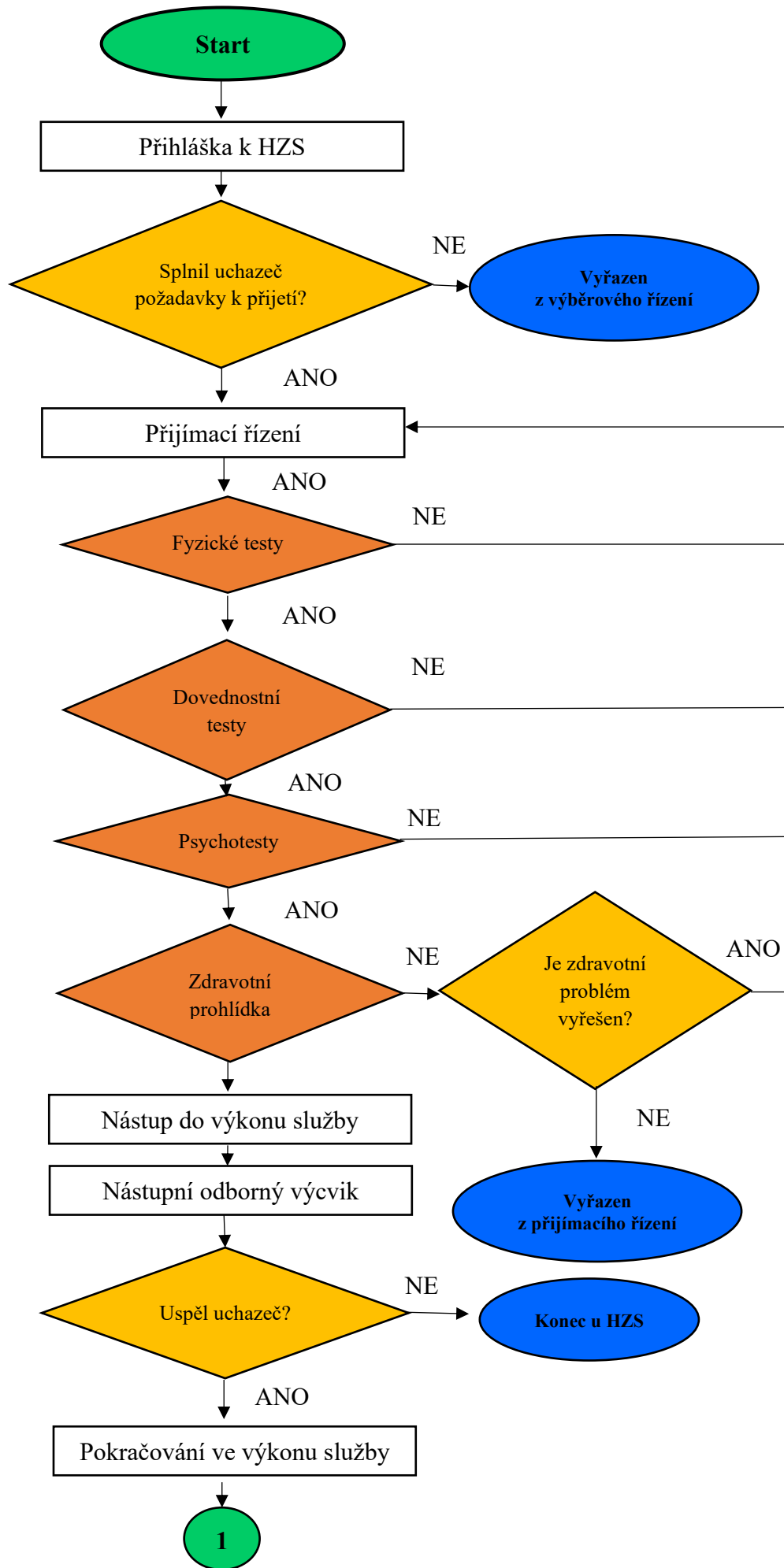
II. PRAKTICKÁ ČÁST

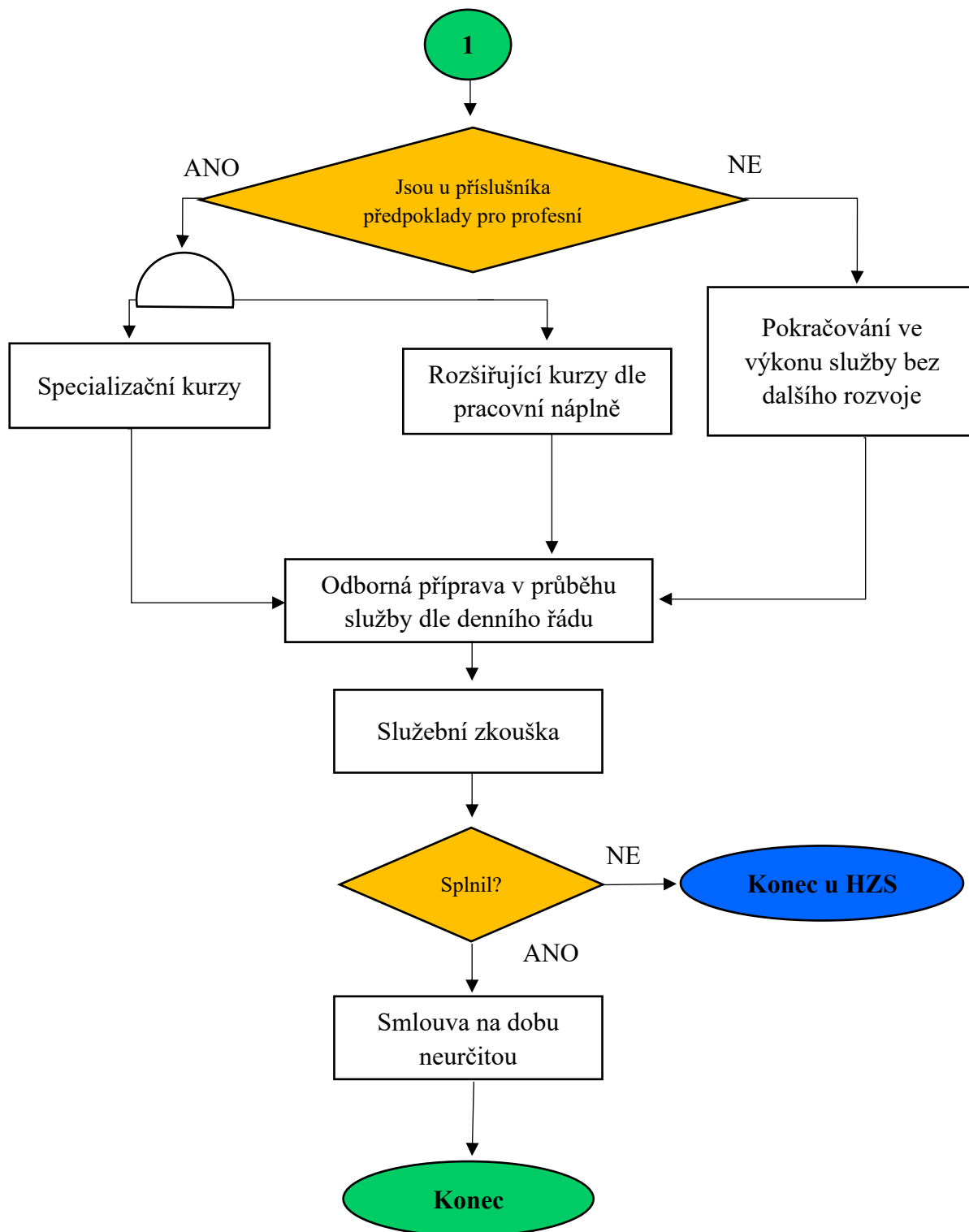
8 PŘIJETÍ UCHAZEČE A PROCES EDUKACE PŘÍSLUŠNÍKA

Pomocí procesního diagramu se budu snažit vizualizovat celý proces vzdělávání, kterým musí projít příslušník HZS ČR. Procesní diagram slouží jako grafické znázornění jednotlivých kroků posloupnosti. Ve všech krajích funguje téměř stejný proces zaškolení. Součástí vývojového diagramu jsou obrazce různých tvarů, propojení je zaznačeno pomocí šipek. Na obr. 8 je vytvořena legenda pro orientaci k diagramu (obr. 9).

Obrazec	Vysvětlení
	Tímto symbolem je zaznačen start nebo konec procesu
	Obdélník značí dílčí krok v procesu.
	Kosodélník značí rozhodovací krok.
	Šipka ukazuje směr procesu a návaznost.
	Návaznost procesu.
	Tímto obrazcem nahrazujeme v procesu slovo NEBO.

Obr. 8 Legenda k procesním diagramům (zdroj vlastní)

Obr. 9 Proces vzdělávání příslušníka HZS ČR (zdroj vlastní)

9 POPIS SOUČASNÉHO STAVU

V současné době zaměstnává Hasičský záchranný sbor České republiky celkem 10 850 osob. Z tohoto počtu je 9 793 příslušníků ve služebním poměru a zbylých 1 057 tvoří občanští zaměstnanci.

Z tohoto celkového počtu je přibližně 6600 hasičů tzv. výjezdových, se kterými se setkáváme nejčastěji. Základním úkolem těchto slangově řečeno „mokrých“ hasičů, sloužících na hasičských stanicích rozmístěných po celém území České republiky je řešení mimořádných událostí, především s ohledem na záchranu života, zdraví a majetku. Tito příslušníci vykonávají služební povinnosti ve třech 24hodinových směnách a jsou tedy vždy připraveni vyjet k mimořádné události do 2 minut od vyhlášení poplachu.

Nevýjezdoví, slangově řečeno „suší“ hasiči tvoří zbylou část z celkového počtu zaměstnanců HZS ČR. S těmito lidmi se běžný člověk obvykle nesetká. Jsou však nedílnou součástí Hasičského sboru a pracují převážně v kancelářích. Ať už na generálním ředitelství, školících a výcvikových zařízeních, krajském ředitelství, krajských operačních střediscích nebo ve vedení jednotlivých územních odborů.

U příslušníků HZS ČR rozeznáváme dva způsoby výkonu služby. Prvním z nich je „organizační řízení“ a druhým „operační řízení“. Tyto dva způsoby si blíže popíšeme v následující části této práce.

9.1 Organizační řízení

Tímto způsobem řízení rozumíme především činnosti k dosažení organizační, technické a odborné způsobilosti všech sil a prostředků k plnění úkolů jednotek požární ochrany. Dále činnost související s udržováním a zvyšováním odborné, psychické i fyzické způsobilosti příslušníků, údržbou veškeré techniky a jiných prostředků požární ochrany. (Hanuška a Šenovský, 2006)

Udržování a zvyšování odborné způsobilosti

Tato činnost probíhá v rámci organizačního řízení převážně v těchto formách:

- kurz – slouží především k získání odborných znalostí a dovedností pro výkon funkce dle zařazení příslušníka;

- instrukčně metodické zaměstnání – jedná se o setkání odborníků na určitou problematiku, na kterém se sjednocují, vylepšují a ujasňují postupy řešení mimořádných událostí;
- školení – zpravidla teoretická část odborného vzdělávání, zaměřená na různou problematiku týkající se výkonu služby u HZS ČR;
- výcvik – praktická část vzdělávání příslušníků, která je zaměřená především na ovládání technických prostředků požární ochrany dle předurčenosti dané jednotky;
- fyzická příprava – zlepšování fyzické zdatnosti a kondice příslušníka;
- sebevzdělávání – je velmi důležitou součástí výkonu služby;
- přezkoušení odborné způsobilosti – odborná způsobilost pro výkon funkce dle zařazení příslušníka je pravidelně ověřována jak teoretickým, tak praktickým způsobem.

Psychická způsobilost

Je velmi důležitou součástí výkonu služby především pro výjezdové hasiče, kteří jsou pravidelně vystavováni velké psychické zátěži. Na tuto skutečnost jsou pravidelně připravováni v rámci výkonu služby. Mají také možnost kdykoli využít pomoci psychologických pracovníků, kteří jsou mimo jiné vyškoleni právě na psychologickou pomoc příslušníkům. Na většině hasičských stanic jsou vyškoleni příslušníci pro poskytování posttraumatické intervenční péče přímo v terénu pro účastníky neštěstí a zasahující hasiče, kteří se s tímto neštěstím setkali.

Psychická způsobilost příslušníků je ověřována především před nástupem k HZS ČR a před přijetím na určenou služební funkci. Ověření psychické způsobilosti je možné kdykoli během trvání služebního poměru a může být nařízeno služebním funkcionářem.

Fyzická příprava

Velmi důležitá a nepostradatelná část organizačního řízení. Pro tuto část přípravy je vyhrazen prostor během každé služby. Příslušníci mají za tímto účelem k dispozici posilovny vybavené nejrůznějšími cvičebními pomůckami a trenažéry, které využívají pro zlepšení své fyzické kondice. Oblíbenou součástí fyzické přípravy jsou i kolektivní sporty, ve kterých mezi sebou jednotlivé hasičské stanice, napříč celou republikou i světem, soutěží. Nedílnou součástí této přípravy jsou rovněž disciplíny požárního sportu, kterými

se čeští hasiči proslavili po celém světě. Fyzická způsobilost příslušníků je ověřována silovými a vytrvalostními disciplínami jak před přijetím do služebního poměru, tak i v pravidelných intervalech během celé doby jeho trvání.

Údržba techniky a technických prostředků

Jak jsem již zmínil dříve v této práci, hasiči jsou připraveni k výjezdu po celý rok, ve kteroukoliv denní i noční hodinu. Nikdy předem netuší, jaké vybavení nebo technický prostředek budou k danému zásahu potřebovat. Proto je nezbytně mít veškerý materiál i výbavu neustále v pohotovostním stavu a plně funkční. Z tohoto důvodu se provádí provozní zkouška svěřených prostředků ihned po každém nástupu do služby. Mimo těchto provozních zkoušek se provádí i pravidelné kontroly dle návodů výrobců jednotlivých prostředků. Hasiči také neustále udržují veškerou svěřenou techniku v čistém stavu.

Hospodářské práce

Je třeba si uvědomit, že hasiči tráví na hasičských stanicích 24 hod. službu. Tomu je přizpůsoben i denní řád, který vymezuje prostor pro provádění hospodářských prací. Pod tímto souslovím si lze představit veškerou činnost hasičů mimo zásah, výcvik a školení. Hospodářské práce jsou součástí organizačního řízení a jejich cílem je především udržet prostory stanice v čistém a provozuschopném stavu.

Administrativní práce

Nedílnou součástí výkonu služby je i administrativní práce. Dle funkčního zařazení může mít různý rozsah i obsah. Jedná se především o vedení záznamů o prováděných činnostech, zprávy o zásazích, záznamy o provedených zkouškách, zpracovávání materiálů pro školení a výcvik, plánování taktických a prověřovacích cvičení a mnoho dalších administrativních úkonů spojených s výkonem služby jak v operačním, tak v organizačním řízení.

Pohotovost na pracovišti

Tímto pojmem se rozumí výkon služby v tzv. pohotovostním režimu. Každý jistě chápe, že 24 hodinová služba bez přestávek a odpočinku by nebyla možná. Během služby tak hasiči mají několik přestávek a v nočních hodinách možnost spánku. Času kdy hasiči čerpají přestávku nebo tzv. noční pohotovost říkáme pohotovost na pracovišti. Avšak i během této části výkonu služby musí být hasiči připraveni vyjet k nahlášené mimořádné události do 2 minut od vyhlášení poplachu.

Očekávané zvláštnosti v průběhu služby

Jak jistě každý tuší, práce hasičů je velmi různorodá a sami hasiči nikdy přesně netuší, co je během směny čeká, hasiči jsou na tyto nenadálé situace zvyklí, a proto počítají s každou změnou denního harmonogramu.

Dalšími činnostmi vykonávanými v průběhu služby tedy může být např. provádění prověřovacích a taktických cvičení, provádění požárních kontrol, seznamování se s hasebním obvodem, seznamování se objekty významného či složitého charakteru pro zásah a mnoho dalších činností.

Denní řád směnového příslušníka ve 24 hodinové službě

Hasiči slouží 24 hod. směny s nerovnoměrně rozvrženou pracovní dobou. Pro ucelení a sjednocení denního režimu byl vytvořen denní řád, který vychází ze SIÁŘ GŘ HZS ČR 24/2018.

Časový rozvrh činností:

07:00 nástup na směnu

07:00 – 12:00 dopolední blok výkonu služby

12:00 – 12:30 přestávka (služební pohotovost v místě výkonu služby)

12:30 – 17:30 odpolední blok výkonu služby

17:30 – 18:00 přestávka (služební pohotovost v místě výkonu služby)

18:00 – 23:00 večerní blok výkonu služby

23:00 – 24:00 přestávka (služební pohotovost v místě výkonu služby)

24:00 – 06:00 služební pohotovost v místě výkonu služby

06:00 – 07:00 ranní blok výkonu služby

(Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR 24/2018, 2021)

V čase 6:45 až 7:00 tzn. před nástupem směny, provádí příslušníci přípravu k výkonu služby. Mužstvo přebírá požární techniku, technické a věcné prostředky, veškeré vybavení vozidel. V tomto časovém úseku probíhá taktéž kontrola ustrojení podle organizačního zařazení ve směně, a to zásahových prostředků pro ochranu hasiče: oblek, přilba, ochranná kukla, zásahová obuv, rukavice. Nadále kontrola dalších osobních

technických prostředků nutných k provádění zásahu (svítilna, opasek, a další). V 7:00 hod. zazní v rozhlase gong jako akustická signalizace k předání služby, a ta probíhá formou nástupu na předem určeném místě. Velitel nastupující směny převezme službu od velitele odstupující směny ústním prohlášením, následně po převzetí techniky papírovou formou tuto skutečnost ztvrdí svým podpisem. V čase od 07:00 do 12:00 probíhá dopolední část výkonu služby. V tomto časovém intervalu probíhají hospodářské práce, práce na technice, úklidu stanice a jejího okolí, a také všeobecné zaměření pravidelné odborné přípravy. Od 12:30 do 17:30 probíhá odpolední blok činností mužstva, zejména pravidelné odborné přípravy, fyzické přípravy a výcvikových činností. Taktéž v odpoledním bloku výkonu služby v případě potřeby probíhají hospodářské, servisní a důležité činnosti pro zajištění chodu celé hasičské stanice. Od 18:00 do 23:00 probíhá večerní blok výkonu služby, velitelé provádí vyhodnocení dne, diskutuje se o nashromážděných informacích za celý den a v případě přítomnosti významného zásahu se provádí jeho rozbor.

9.2 Operační řízení

Operační řízení má vždy přednost před organizačním řízením. Rozumí se tím veškerá činnost hasičů od přijetí zprávy o vzniku mimořádné události až po návrat všech sil a prostředků do místa své dislokace. Operační řízení má standardně několik po sobě jdoucích činností, které si nyní popíšeme.

Výjezd jednotky PO

Každá hasičská jednotka má dle kategorie, do které spadá, povinnost zajistit výjezd z místa dislokace do určeného časového limitu, a to v kteroukoli denní i noční hodinu. Při vyhlášení poplachu musí hasiči bezpečně a co možná nejrychleji přerušit prováděnou činnost, vybavit se osobními ochrannými prostředky a s určenou technikou vyjet k místu události. O nutnosti výjezdu jsou jednotky informovány různými způsoby dle konkrétních technických možností. Od nejstarších způsobů vyhlášení poplachu (akustická siréna) přes textovou zprávu (SMS), audio zprávu (AMDS) až po nejmodernější způsoby, jakými jsou datové věty, které umí provést spoustu užitečných funkcí, jako např. informování hasičů o druhu a místě mimořádné události již během vyhlášení poplachu. Umí rovněž např. otevřít výjezdová vrata, spustit světelnou signalizaci a mnoho dalších. Běžnou součástí je i tisk tzv. příkazu k výjezdu, který obsahuje spoustu důležitých informací o dané události, např. počet a druh vyslané techniky, adresu události včetně popisu trasy jízdy, druh události, kontakt

na oznamovatele, a další užitečné informace, které operační a informační středisko získá od oznamovatele. (Hanuška, 2008)

Jízda na místo zásahu

I tato činnost má svá jasně daná pravidla vycházející z interních předpisů. Touto činností se rozumí doprava hasičů a dalších prostředků na místo události v co možná nejkratším čase, vždy však bezpečně. Během jízdy je zpravidla využíváno zvláštní výstražné světlo modré barvy, které může být doplněno o zvláštní zvukové výstražné zařízení. O trase jízdy rozhoduje vždy velitel vozidla, za bezpečnost posádky odpovídá řidič. Během jízdy k zásahu se velitel zpravidla seznamuje s informacemi o mimořádné události, ke které byla jednotka vyslána. Dává pokyny posádce k dostrojení a popřípadě již cestou k zásahu určuje činnost po příjezdu. Zbytek posádky se vybavuje a řídí jeho pokyny. Jednou z povinností celé posádky během jízdy k místu události je i sledování okolí z důvodu dohledání přesného místa zásahu.

Provádění záchranných a likvidačních prací

Primárním úkolem na místě zásahu je záchrana života, zdraví, majetku a životního prostředí, což je pro hasiče vždy hlavním úkolem. Po příjezdu na místo je proveden prvotní průzkum, jehož cílem je seznámit se s místem a druhem mimořádné události. Při této činnosti se velitel zaměřuje především na počet zraněných osob a druh jejich zranění, na rozsah události. O zjištěných skutečnostech velitel neprodleně informuje operační středisko, pomocí kterého si může na místo povolat další síly a prostředky. Hasiči jsou v místě zásahu podřízeni velitelům svých jednotek a jejich prostřednictvím i veliteli zásahu, který je stanoven dle interních předpisů. Hasiči plní rozkazy a pokyny příslušných velitelů, postupují vždy tak, aby jejich zásahem případně způsobená škoda byla co nejmenší. Udržují spojení se svými veliteli, neustále provádějí průzkum v místě svého nasazení a zjištěné poznatky hlásí svým velitelům. Dbají na bezpečnost svou i dalších hasičů, varují ostatní před hrozícím nebezpečím, a konají opatření k záchraně života, zdraví, majetku a ochraně životního prostředí. Na místě zásahu využívají všech svých znalostí a zkušeností, které získali u předešlých zásahů nebo prostřednictvím školení a výcviků. Rovněž využívají možností požární techniky a věcných prostředků, které získali při odborné přípravě. Všichni hasiči v místě zásahu dodržují nacvičené a stanovené postupy.

Jízda zpět na místo dislokace (hasičskou stanicí)

Po ukončení záchranných a likvidačních prací, úklidu použitých prostředků a předání místa zásahu, odjíždí jednotka z místa události. Tato jízda probíhá standardně již bez zapnutého výstražného světla modré barvy. I při této cestě je naprostou prioritou bezpečnost posádky, za kterou opět zodpovídá řidič vozidla. Může nastat situace, kdy během návratu na základnu je jednotka opět potřebná u jiné události. Tato informace je pak předána z operačního střediska posádce přes vozidlovou radiostanici, jednotka opět zapíná zvukové a světelné znamení a zahajuje jízdu k další události. Obdobná situace taktéž nastává, kdy jednotka při návratu na základnu zpozoruje událost, která vyžaduje její zásah. Velitel jednotky předá informaci na operační středisko a jednotka provádí zásah.

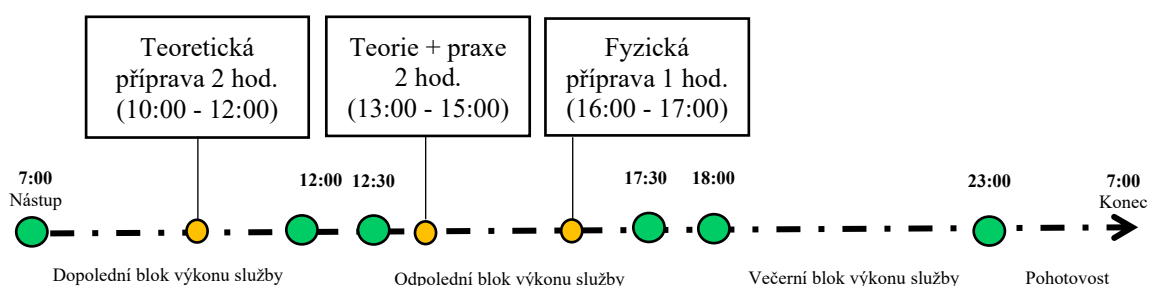
Opětovné uvedení jednotky do akceschopnosti

Po návratu zpět na základnu, velitel jednotky předává o tom zprávu na operační středisko. V tento moment zpět přechází operační řízení v organizační řízení. Prvořadým úkolem hasičů je znovuvedení jednotky do pohotovosti. Touto činností se rozumí zejména doplnění spotřebovaného materiálu do vozidla, očista a kontrola všech použitých technických prostředků. Všichni hasiči se dovybaví osobními ochrannými prostředky, provedou svou očistu a připraví se k dalšímu zásahu. Teprve po provedení všech těchto nezbytných úkonů je jednotka připravena k dalšímu výjezdu a pokračuje v činnostech dle denního řádu.

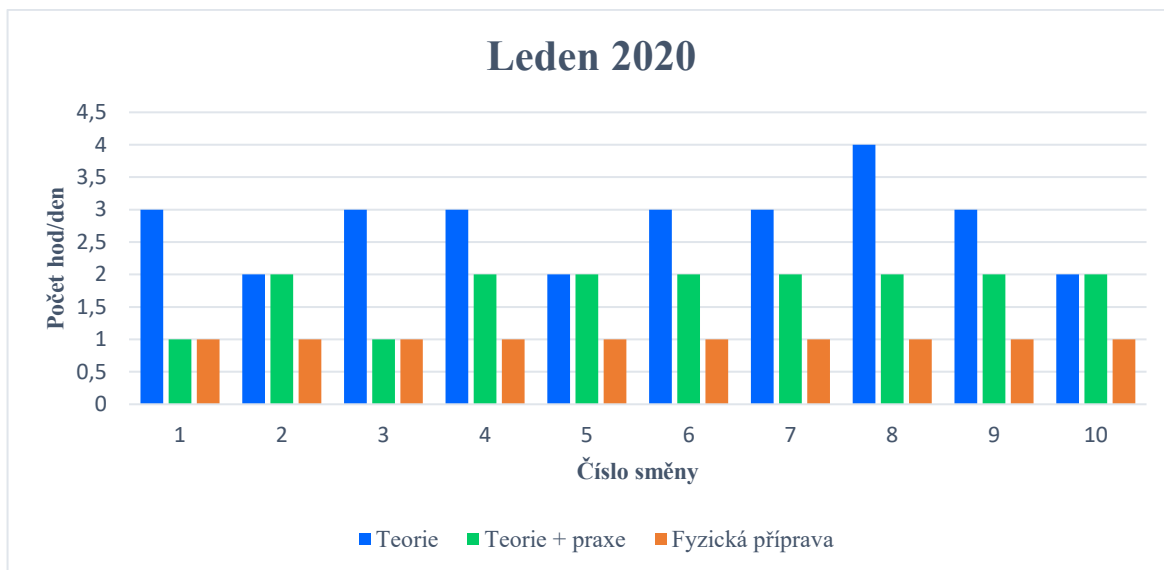
9.3 Analýza současného stavu

Níže (obr. 10) si přiblížíme časové dotace na odbornou přípravu. Z hlediska pandemické situace provedu shrnutí časové dotace před pandemickou situací a v jejím průběhu. Tyto hodiny odborné přípravy znázorním také v rozvrhu 24 hod. služby.

Rozvrh odborné přípravy v průběhu 24 hod. služby znázorněný v časové ose:

Obr. 10 Rozvrh odborné přípravy v časové ose (zdroj vlastní)

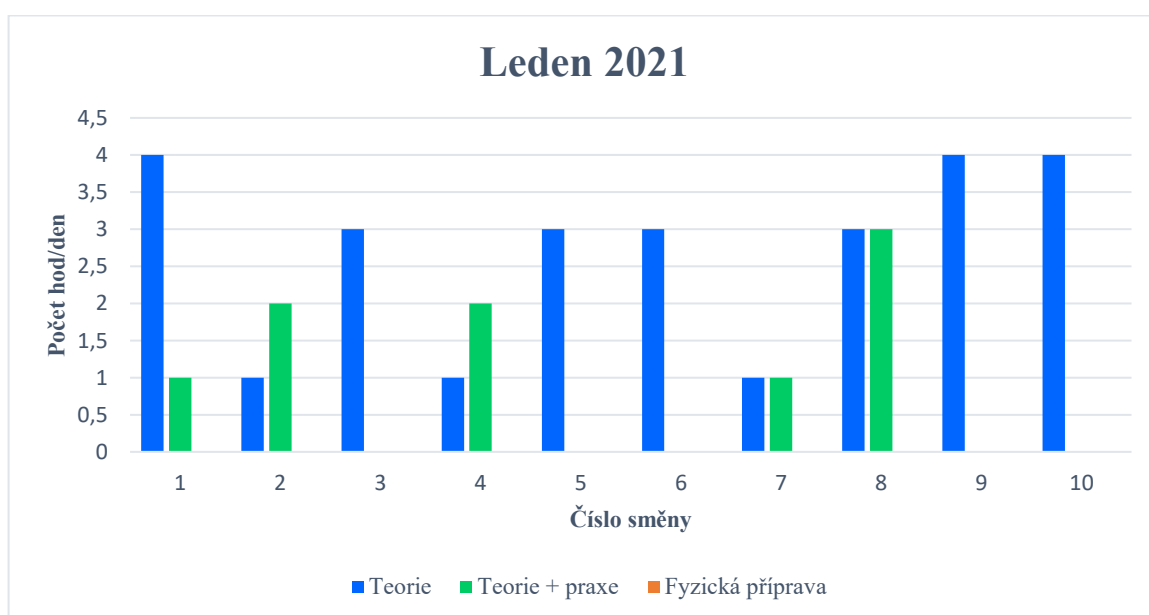
Obr. 12 Graf odborné přípravy za leden 2020 (zdroj vlastní)

Covid situace – měsíční přehled

Přehled odborné přípravy za dané měsíce v průběhu pandemické situace 2021:

Tab. 9 Přehled odborné přípravy za leden 2021 (zdroj vlastní)

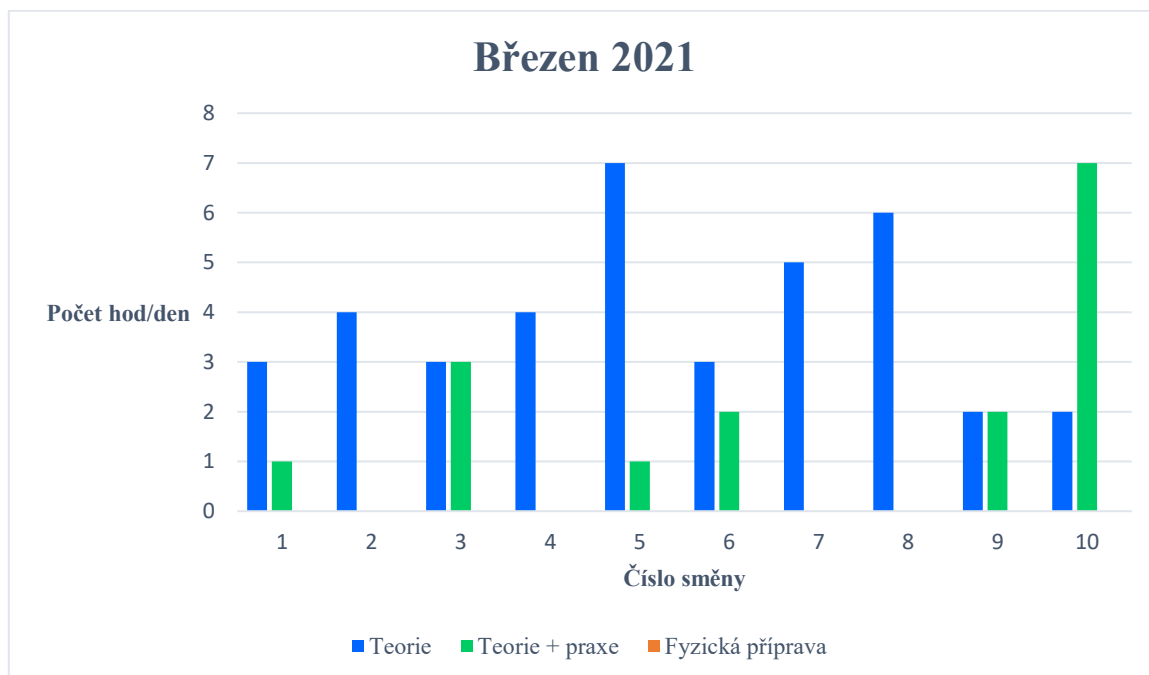
Leden 2021											Celkem služeb
	Číslo služby										
Služba 24 hod.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10
	Počet hodin										Celkem hodin
Teorie	4	1	3	1	3	3	1	3	4	4	27
Teorie + praxe	1	2	0	2	0	0	1	3	0	0	9
Fyzická příprava	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Zavřené posilovny

Obr. 13 Graf odborné přípravy za leden 2021 (zdroj vlastní)

Tab. 10 Přehled odborné přípravy za březen 2021 (zdroj vlastní)

Březen 2021											Celkem služeb
Číslo služby											
24h služba	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10
Počet hodin											Celkem hodin
Teorie	3	4	3	4	7	3	5	6	2	2	39
Teorie + praxe	1	0	3	0	1	2	0	0	2	7	16
Fyzická příprava	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Zavřené posilovny

Obr. 14 Graf odborné přípravy za březen 2021 (zdroj vlastní)

Zhodnocení časové dotace

Pro srozumitelné a přehledné seznámení s časovou dotací pro odbornou přípravu byly výše představeny jednotlivé měsíce za rok 2019, 2020 a 2021. Porovnání mezi jednotlivými měsíci nám hlavně poslouží abychom mohli vidět rozdíl za běžného režimu a v době pandemické situace. Následně si shrneme jednotlivé měsíce.

- listopad 2019 – odškoleno **22 hod.** teoretické přípravy, **16 hod.** teorie + praxe, 10 hod. fyzické přípravy, teoretické přípravy odškoleny **o 6 hod. více** než praktického výcviku;
- leden 2020 – odškoleny **23 hod.** teoretické přípravy, **18 hod.** teorie + praxe, 10 hod. fyzické přípravy, teoretické přípravy odškoleny **o 5 hod. více** než praktického výcviku;

- leden 2021 – odškoleno **27 hod.** teoretické přípravy, **9 hod.** teorie + praxe, **0 hod.** fyzické přípravy, teoretické přípravy odškoleny **o 5 hod. více** než praktického výcviku, fyzická příprava zakázána z důvodu vládních nařízení;
- březen 2021 – odškoleno **39 hod.** teoretické přípravy, **16 hod.** teorie + praxe, **0 hod.** fyzické přípravy, teoretické přípravy odškoleny **o 23 hod. více** než praktického výcviku, fyzická příprava zakázána z důvodu vládních nařízení.

Nepoměr časové dotace mezi teoretickou přípravou a teorií s praxí **je zcela viditelný.**

SWOT analýza

Pomocí SWOT analýzy (obr. 15) provedu rozbor a hodnocení současného nastavení denního řádu. SWOT analýza vznikla složením anglických slov Strengths (silné stránky), Weaknesses (slabé stránky), Opportunities (příležitosti) a Threats (hrozby). Pomocí této metody zmapuji všechny faktory pro utřídění myšlenek. Důležité pro mne je identifikovat slabé stránky, kterými se budu dále zabývat.

	Silné stránky denního řádu	Slabé stránky denního řádu
Vnitřní prostředí	<ul style="list-style-type: none"> ➤ pravidelnost; ➤ automatizace činností; ➤ předvídatelnost činností; ➤ odborná příprava na vysoké úrovni. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ načasování praktického výcviku (odpolední hodiny); ➤ malá časová dotace; ➤ nerevidované dokumenty; ➤ zvýšení četnosti výjezdů.
	Příležitosti denního řádu	Hrozby denního řádu
Vnější prostředí	<ul style="list-style-type: none"> ➤ revize dokumentace GŘ HZS ČR; ➤ zvýšení časové dotace pro praktický výcvik; ➤ vyvážit poměr hodin teoretické přípravy a praktického výcviku; ➤ eliminace hospodářských prací. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ krizové situace (povodně); ➤ mimořádné události (déltrvající zásah); ➤ vládní nařízení; ➤ nemoci.

Obr. 15 SWOT analýza (zdroj vlastní)

Sestavením SWOT analýzy jsem rozdělil organizační strukturu HZS na dvě části. Vnější prostředí je vnímáno jako GŘ a KŘ HZS ČR, vnitřní prostředí je vnímáno jako chod směny dle denního řádu na hasičské stanici, kterým se řídí každá směna nejen při provádění odborné

přípravy. V další fázi provedu analýzu slabých stránek, které se následně projeví v dotazníkovém šetření. Na základě slabých stránek byly vytvořeny otázky k dotazníkovému šetření.

- **načasování praktického výcviku (odpolední hodiny)** – statisticky je více událostí v odpoledních hodinách než v dopoledních, proto bývá výcvik často přerušen či nedokončen;
- **malá časová dotace** – ve velké většině případů převažuje teoretická příprava nad praktickým výcvikem, časová dotace pro výcvik je nedostatečná;
- **nerevidované dokumenty** – koncepce plánů výcviku jsou rozdílné dle jednotlivých územních odborů a často vycházejí z nerevidovaných dokumentů;
- **zvýšení četnosti výjezdů** – každý rok se zvětšuje počet událostí, tím je vytěsňován prostor k praktickému výcviku.

10 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, jak vnímají příslušníci HZS úroveň školení a výcviku příslušníků HZS v ČR. Zda jim vyhovuje časová dotace a poměr, který je přidělen na teoretickou a praktickou přípravu příslušníka.

V příloze č. 1 je sestaven dotazník, který se skládá z 16. uzavřených otázek, které se vážou k danému tématu.

10.1 Metodika dotazníkového šetření

Metodika dotazníkového šetření je často využívána jako jedna z metod kvantitativního výzkumu. Slovo kvantita neboli množství znamená také velikost, počet, četnost a mnohost. Tento výzkum je založen na získávání statistických nebo numerických dat, které nám slouží pro následnou analýzu. Díky získaným datům dokážeme vyvodit závěr, či odvodit predikci.

Kvantitativní výzkum je poměrně rychlá analýza dat, díky které se dá oslovit mnoho respondentů za krátký čas, což jsem zvolil pro svoji diplomovou práci. Aby byla dodržena správnost využití metodiky, je třeba postupovat podle posloupných fází (obr. 16). (Kvantitativní výzkum, 2019)

Obr. 16 Hlavní fáze výzkumného procesu (Kvantitativní výzkum, 2019)

10.2 Koncepční fáze

V této fázi jsem si stanovil oblasti výzkumu a jeho téma. Teoreticky se seznámil s danou problematikou a analyzoval dostupné zdroje. Dalo by se říct, že vše, co by mělo být provedeno v koncepční fázi výzkumného procesu je popsáno v teoretické části mé diplomové práce. Dalším krokem je formulace problému a na základě něho stanovení cíle výzkumu. Tento cíl je definovaný kapitolou č. 6 v teoretické části. V tab. 11 je sepsán přehled koncepční fáze.

Tab. 11 Koncepční fáze dotazníkového šetření (zdroj vlastní)

Oblast výzkumu:	Zvýšení kvality vzdělávání a výcviku profesionálních hasičů v ČR
Téma výzkumu:	Školení a výcvik příslušníků HZS ČR
Formulace problému/výzkumné otázky:	Jak jsou spokojeni ostatní příslušníci HZS s poměrem časové dotace, která je dána na teoretickou a praktickou přípravu příslušníka HZS?
Cíl:	Zjistit, zda poměr časové dotace vyhovuje příslušníkům HZS ČR?
Hypotéza:	V současném stavu odborné přípravy profesionálních hasičů v ČR převládá teoretická příprava nad praktickým výcvikem.

10.3 Fáze návrhu a plánování

Ve druhé fázi jsem se rozhodoval, s jakým předstihem, je třeba začít, tak aby byl dostatek času na můj výzkumný proces. Jelikož jsem limitován odevzdáním diplomové práce, není možné oslovit jednotlivě každého příslušníka HZS ČR. Proto jsem se rozhodl oslovit všechny územní odbory (dále jen ÚO) neboli okresy v ČR. Každému řediteli jednotlivého ÚO jsem odeslal email s aktivním odkazem na dotazník, a poprosil jej ať rozšíří moji prosbu o vyplnění mezi své podřízené.

Rozhodoval jsem se tak, aby bylo co nejvíce respondentů s co nejsnadnější distribucí k cílové skupině příslušníků. Dalším krokem pro mě bylo rozhodnout, jakou formou budu data od jednotlivých příslušníků sbírat. Jasnou volbou pro mě byla online forma dotazníkového šetření, protože se jedná o metodu, která předem charakterizuje a logicky

uspořádá položky a daný respondent nemá takovou práci s vypracováním výzkumu. Dotazníkové šetření jsem zvolil od firmy www.surveo.com, které je zcela bezkonkurenční v kvalitě, jednoduchosti a spolehlivosti tvorby dotazníkového šetření včetně výstupů z nich.

Výhody dotazníkového šetření:

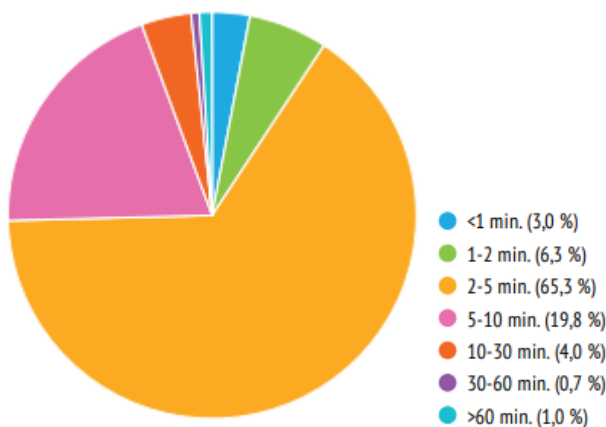
- rychlá distribuce dotazníků;
- levná výzkumná metoda;
- nejméně náročná na čas;
- dotazník můžeme distribuovat i elektronicky (email, sociální sítě);
- je možné odpovídat anonymně;
- není nutné na výzkumnou metodu zaškolovat respondenty;
- na odpověď není omezený čas.

Nevýhody dotazníkového šetření:

- nízká návratnost dotazníků;
- nezaručuje pravdivé odpovědi;
- pokud nejsme u vyplňování dotazníků fyzicky, může vyplňovat za respondenta někdo jiný.

V dalším kroku jsem sestavil seznam otázek, které bych chtěl respondentům položit. Jednotlivé otázky jsem seřadil podle náročnosti a následně předem definoval odpovědi, tak aby respondent u dotazníku strávil přibližně 5 minut svého času. Na obr. 17 je v grafu znázorněna statistika, která ukazuje, jaký byl průměrný čas při vyplňování mého dotazníku na webových stránkách. Z grafu je zřejmé, že vyplnění dotazníku respondentům trvalo v průměru 3 – 5 minut.

Čas vyplňování dotazníku

Obr. 17 Průměrný čas vyplňování dotazníku (zdroj vlastní)

Seznam otázek:

1. Jaký je váš věk?
2. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
3. Sloužíte na stanici typu?
4. Počet obyvatel v mém služebním působišti (hasebním obvodu)?
5. Vaše služební zařazení?
6. Délka trvání vašeho služebního poměru?
7. V současném systému pravidelné odborné přípravy převládá teoretická příprava nad praktickým výcvikem.
8. Jaké informační zdroje jsou "nejvíce" využívány pro pravidelnou odbornou přípravu na vaší HS (hasičské stanici)?
9. Jaká časová dotace při provádění teoretické přípravy na učebně udrží vaši maximální pozornost?
10. Jak často provádíte praktický výcvik na vaší HS během jednoho měsíce?
11. Která oblast praktického výcviku je podle vás nejvíce potřebná?
12. Která výcviková činnost v rámci organizačního řízení vás nejvíce zaujala, baví vás, zajímáte se o ní?

13. Jaké využíváte prostory k provádění praktického výcviku?
14. Organizují se v rámci vašeho ÚO součinnostní výcviky?
15. Absolvováním základních a specializačních kurzů se příslušník připraví k výkonu služby?
16. Který z kurzů má podle vás v současné době největší uplatnění v praxi v rámci činností HZS?

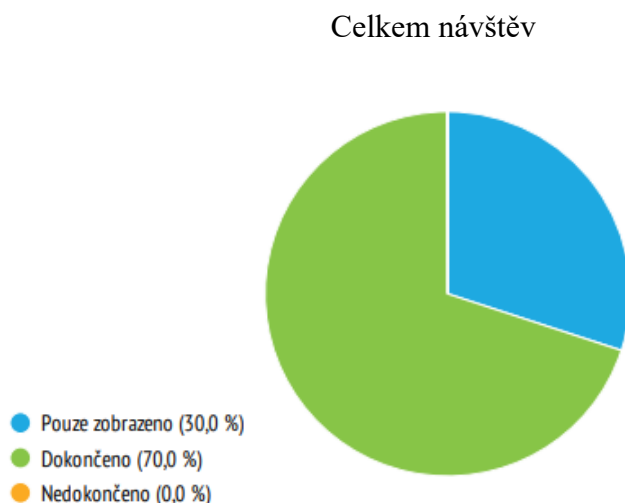
10.4 Fáze empirická

Jak jsem v předešlé kapitole avizoval, zvolil jsem elektronickou formu dotazníku. Pomocí webových stránek „*my.surveo.com*“ jsem sestavený dotazník převedl do elektronické formy a tím si zjednodušil proces distribuce. Dotazník byl nahrán na webových stránkách pod skrytou identitou, takže odpovědět mohl pouze ten jedinec, který obdržel odkaz k tomuto dotazníku. Odkaz jsem rozeslal za pomoci emailové komunikace mým kolegům na příslušné ÚO do celé ČR.

Obr. 18 Zdroje návštěv (zdroj vlastní)

Obr. 18 nám jasně dokazuje, že dotazník byl zobrazen pouze respondenty, kteří obdrželi přímý odkaz. Musíme doufat, že respondent nepřeposílal odkaz jedincům, kterým dotazník nebyl určený. Tato pravděpodobnost je však malá, dotazník je specifický svou strukturou otázek a respondent situovaný mimo prostředí HZS by daným otázkám jen těžko porozuměl.

Obr. 19 Návštěvnost dotazníku (zdroj vlastní)

Na obr. 19 je statistika zobrazující návratnost odpovědí. Úspěšnost vyplnění je 70 %, což hodnotím velice kladně. Z 433 návštěvníků jsem obdržel 304 odpovědí, které mohu využít k analytické fázi.

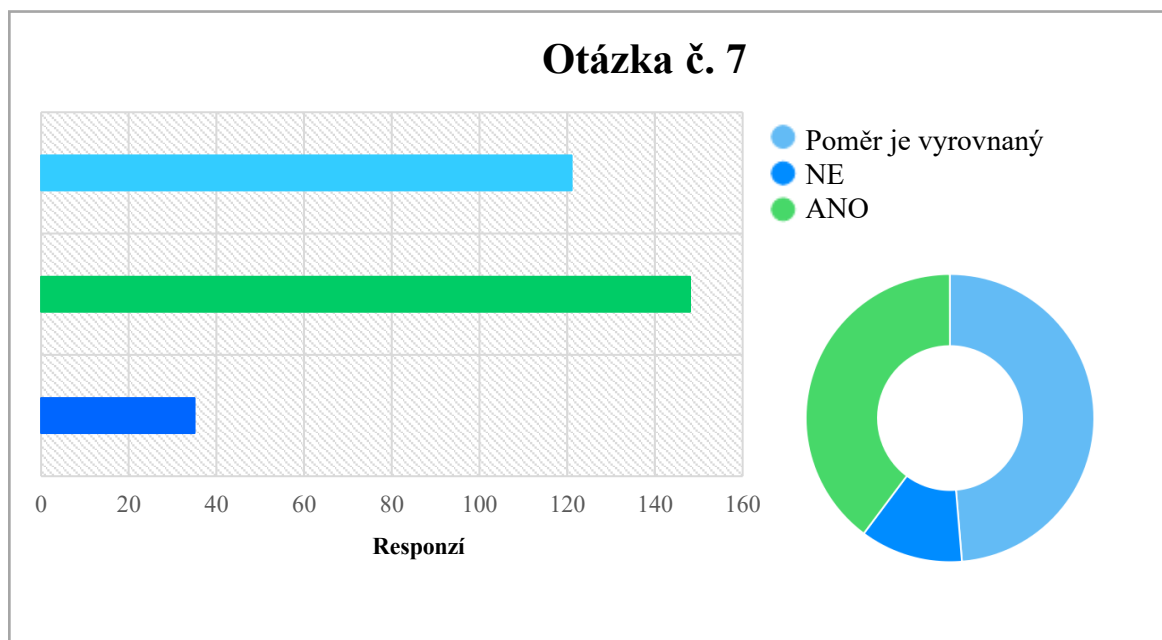
10.5 Analytická fáze

V této fázi bude provedena analýza získaných dat a interpretace výsledků, které jsem obdržel od 304 respondentů prostřednictvím dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření obsahovalo 16 otázek, pro příklad zde uvedu pouze čtyři nejvýznamnější a nejdůležitější z nich pro potvrzení mé hypotézy. Zbylé otázky jsou uvedeny v příloze č.2 – výsledky dotazníkového šetření.

- otázka č. 7, „*V současném systému pravidelné odborné přípravy převládá teoretická příprava nad praktickým výcvikem*“. Tato otázka nám poskytuje přímou odpověď, jak vidí současnou situaci příslušníci HZS ČR;
- otázka č. 8, „*Jaké informační zdroje jsou "nejvíce" využívány pro pravidelnou odbornou přípravu na vaší HS (hasičské stanici)*“, která nám ukazuje, jaké zdroje jsou převážně využívány při provádění odborné přípravy v prostředí HZS;
- otázka č. 9, „*Jaká časová dotace při provádění teoretické přípravy na učebně udrží vaši maximální pozornost*“ nám znázorní časovou dotaci maximální pozornosti při teoretické přípravě na učebně;

- otázka č. 10, „*Jak často provádíte praktický výcvik na vaší HS během jednoho měsíce?*“, která nám odhalí skutečný počet provedených praktických výcviků na HS za jeden měsíc.

Otázka č. 7: V současném systému pravidelné odborné přípravy převládá teoretická příprava nad praktickým výcvikem. (jedna možná odpověď)

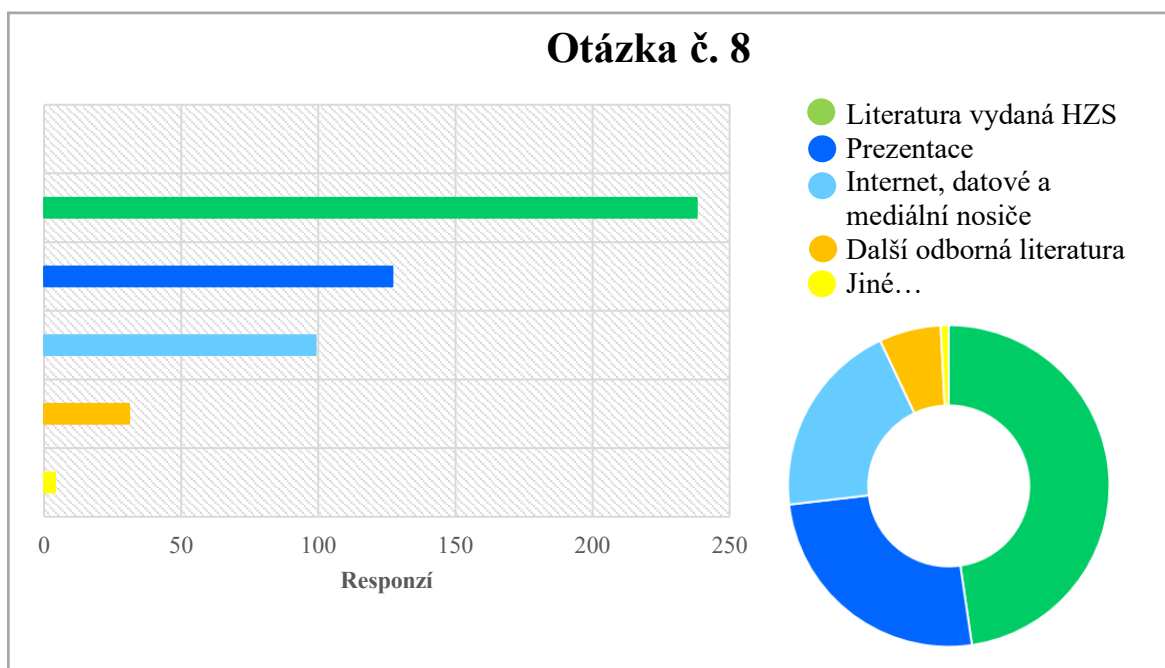

ODPOVĚĎ	RESPONZÍ	PODÍL
Ano	148	48,7 %
Ne	35	11,5 %
Poměr je vyrovnaný	121	39,8 %

Obr. 20 Otázka č. 7, výsledek dotazníkového šetření (zdroj vlastní)

V položce dotazníku č. 7 byl zjišťován současný pohled příslušníků na poměr teoretické přípravy a praktického výcviku u HZS ČR. Z celkového počtu 304 respondentů 148 (48,7 %) odpovědělo, že převládá teoretická příprava nad praktickým výcvikem. Dále 121 (39,8 %) respondentů uvedlo, že je poměr vyrovnaný. Zbýlých 35 (11,5 %) respondentů uvedlo, že nepřevládá teoretická příprava nad praktickým výcvikem. Lze tedy konstatovat, že již v této otázce je potvrzena moje hypotéza o převaze teoretické přípravy nad praktickým výcvikem.

Otázka č. 8: Jaké informační zdroje jsou "nejvíce" využívány pro pravidelnou odbornou přípravu na vaší HS? (tři možné odpovědi)

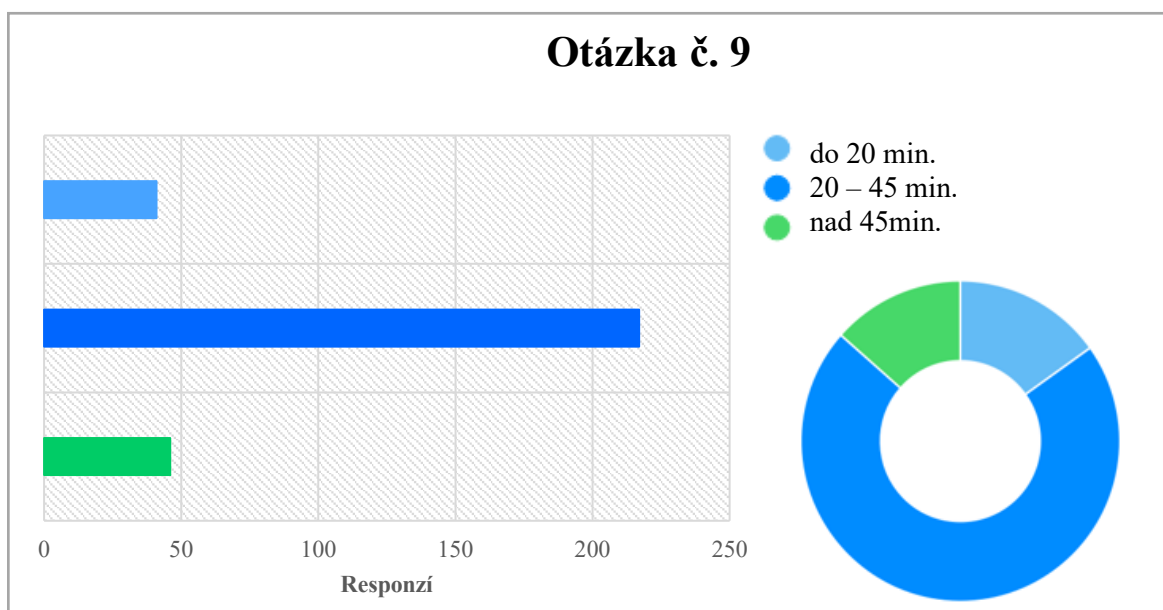

ODPOVĚĎ	RESPONZÍ	PODÍL
Literatura vydaná HZS (SIAR, Bojový řád, Cvičební řád, řady služeb, STČ, metodiky apod.)	238	78,5 %
Prezentace zpracované velitelem či služebním funkcionářem (odd. IZS)	127	41,9 %
Internet, datové a mediální nosiče	99	32,7 %
Další odborná literatura (skripta, časopisy apod.)	31	10,2 %
Jiné...	4	1,3 %

Obr. 21 Otázka č. 8, výsledek dotazníkového šetření (zdroj vlastní)

V položce dotazníku č. 8 bylo zjišťováno, jakých literárních a výukových zdrojů je nejvíce využíváno při provádění teoretické přípravy u HZS ČR. Z celkového počtu 304 respondentů 238 (78,5 %) uvedlo, že na prvním místě je to literatura vydaná organizací HZS. Dále 127 (41,9 %) respondentů uvedlo, že na druhém místě jsou to výukové materiály zpracované velitelem či služebním funkcionářem. Na třetím místě, což bylo 99 (32,7 %) respondentů uvedlo, že jsou to internetové, datové a mediální nosiče. Převaha využívání literárních zdrojů je zde zcela zřejmá.

Otázka č. 9: Jaká časová dotace při provádění teoretické přípravy na učebně udrží vaši maximální pozornost? (jedna možná odpověď)

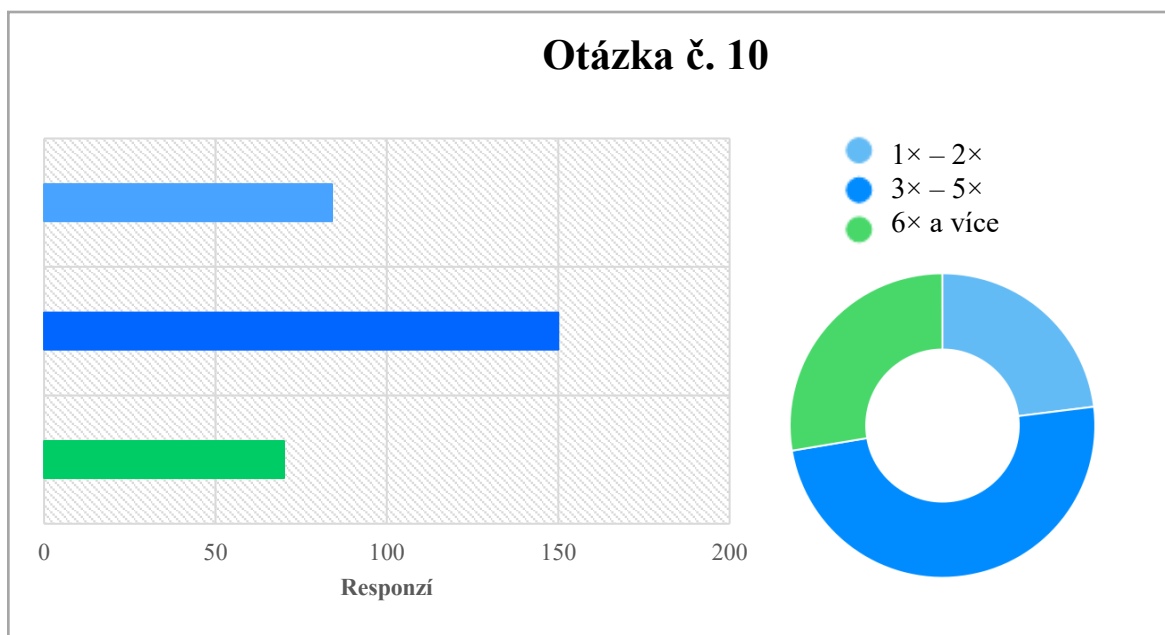

ODPOVĚĎ	RESPONZÍ	PODÍL
do 20 min.	46	15,1 %
20 – 45 min.	217	71,4 %
nad 45 min.	41	13,5 %

Obr. 22 Otázka č. 9, výsledek dotazníkového šetření (zdroj vlastní)

V položce dotazníku č. 9 bylo zjišťováno, jaká časová dotace pro příslušníky je akceptovatelná, pro udržení jejich maximální pozornosti. Z celkového počtu 304 respondentů 217 (71,4 %) uvedlo, že je to maximálně 45 min, tedy jedna vyučovací hodina. Dále 46 (15,1 %) respondentů uvedlo, že je to maximálně 20 min. a méně. Zbýlých 41 (13,5 %) respondentů uvedlo, že zvládne udržet pozornost více než 45 min. Převaha více než dvou třetin respondentů je zde taktéž zcela zřejmá, pro teoretickou přípravu je nejvhodnější časová dotace 45 min.

Otázka č. 10: Jak často provádíte praktický výcvik na vaší HS během jednoho měsíce?
(jedna možná odpověď)

ODPOVĚĎ	RESPONZÍ	PODÍL
1x - 2x	70	23,0 %
3x - 5x	150	49,3 %
6x a více	84	27,6 %

Obr. 23 Otázka č. 10, výsledek dotazníkového šetření (zdroj vlastní)

V položce dotazníku č. 10 bylo zjišťováno, jaká často provádí příslušníci praktický výcvik na svých HS za jeden měsíc. Z celkového počtu 304 respondentů 150 (49,3 %) uvedlo, že provádí praktický výcvik 3× až 5× za měsíc. Dalších 84 (27,6 %) respondentů uvedlo, že provádí praktický výcvik 6× i vícekrát za měsíc. Zbýlých 70 (23,0 %) respondentů uvedlo, že provádí praktický výcvik 1× až 2× za měsíc. Zde můžeme také vidět nepoměr teoretické přípravy a praktického výcviku, což opět potvrzuje moji hypotézu.

10.6 Fáze diseminační

Výsledky tohoto dotazníkového šetření jsou především cílem této diplomové práce a jsou zde uvedeny. Získaná data mají však pro mne obrovský význam, a pokusím se je prezentovat formou zjednodušeného souhrnu v předložené prezentaci krajskému ředitelství HZS

Jihomoravského kraje. Výsledky dotazníkového šetření jsou syntézou odpovědí z celé ČR a nabídnou nejen komplexní pohled příslušníků na spokojenost provádění odborné přípravy, ale také odpovědi na to, která témata v oblasti výcviku jsou nyní nejvíce aktuální, která témata je třeba více školit, která témata jsou pro hasiče nejvíce zajímavá a zábavná a jakou váhu mají organizované součinnostní výcviky pro jednotlivé jednotky PO. Zobrazené a prezentované výsledky dají prostor k zamyšlení, k novým koncepcím a k možnostem zvýšení kvality vzdělávání příslušníků HZS ČR.

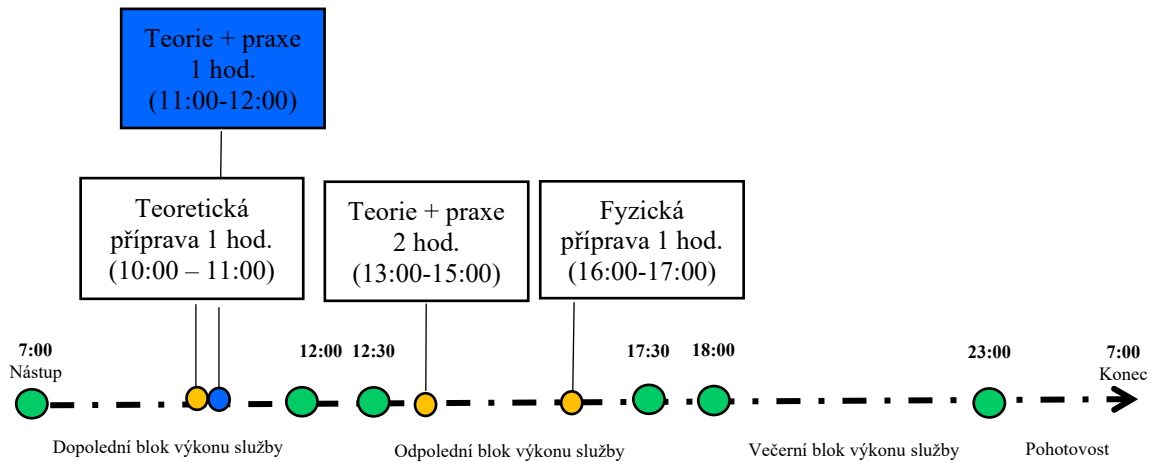
11 NÁVRH OPATŘENÍ

Za pomoci SWOT analýzy byly definovány slabá místa v denním řádu 24 hod. směny příslušníků HZS ČR. Dotazníkovým šetřením byly zjištěny a potvrzeny hlavní nedostatky v provádění odborné přípravy. Jako hlavní nedostatek byla potvrzena můj předpoklad, „*teoretická příprava převládá nad praktickým výcvikem*“. I mým objektivním pohledem hasiče jsem označil jako hlavní nedostatek nepoměr hodin teoretické přípravy a teorie s praxí. S tím je spojena i nutná úprava rozvrhu provádění odborné přípravy. Jednotlivé nepoměry časové dotace byly znázorněny v kapitole 8.3. Druhým nedostatkem je časté používání neaktuálních literárních zdrojů k teoretické přípravě. Třetím nedostatkem bylo zjištěno udržení maximální pozornosti pro vnímání teoretické přípravy, respondenti zcela jasně volili odpověď, kde délka trvání teoretické přípravy nesmí přesáhnout 45 min., tedy jednu vyučovací hodinu. Pro inovaci odborné přípravy a zvýšení kvality vzdělávání příslušníků navrhuji tato opatření:

- **změna poměru časové dotace** pro praktický výcvik (teorie + praxe), minimální počet hodin praktického výcviku jsou 3 hod. za 24 hod. směnu, 1 hod. blok dopoledne, 2 hod. blok odpoledne; viz tab. 12;
- **snížení časové dotace pro teoretickou přípravu**, maximální počet hodin teoretické přípravy je 1 hod. za 24 hod. směnu, může být však navýšena v případě potřeby seznámení mužstva s novými předpisy, vyhlášky, SIAŘ, apod.;
- **minimální počet praktických výcviků**, neměl by klesnout pod 6×2 hod. vyučovací blok za jeden kalendářní měsíc, avšak nutno přizpůsobit dle vytíženosti dané jednotky;
- **změna rozvrhu** denního řádu příslušníků ve 24 hod. směně, pokud je to možné, je nutné provádět teoretickou přípravu v dopoledních hodinách, kdy příslušníci jsou schopni co nejvíce a nejdéle vnímat a ukládat získané informace viz obr. 24;
- **provedení revize edukačních materiálů**, neaktuální zaktualizovat, nepoužívající se úplně odstranit;
- **aplikace e-learningu na více odborných témat**, výhodou e-learningu je možnost samostudia, každý si studuje sám, svojí rychlostí a může se kdykoliv vrátit k tématu, které pro něj nebylo dobře pochopeno či vysvětleno, příslušník si pak více odnáší a pamatuje do praxe.

11.1 Časová dotace odborné přípravy – nový návrh

Návrh rozvrhu odborné přípravy v průběhu 24 hod. služby znázorněný v časové ose:

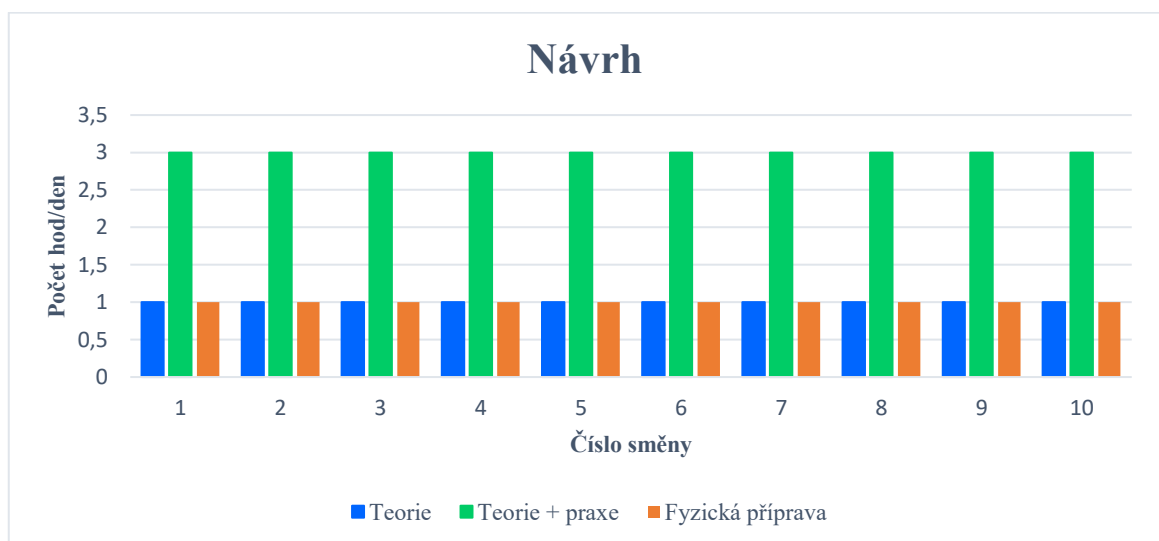
Obr. 24 Návrh rozvrhu odborné přípravy (zdroj vlastní)

Měsíční přehled hodin – nový návrh

Přehled návrhu odborné přípravy za daný měsíce v normálním režimu.

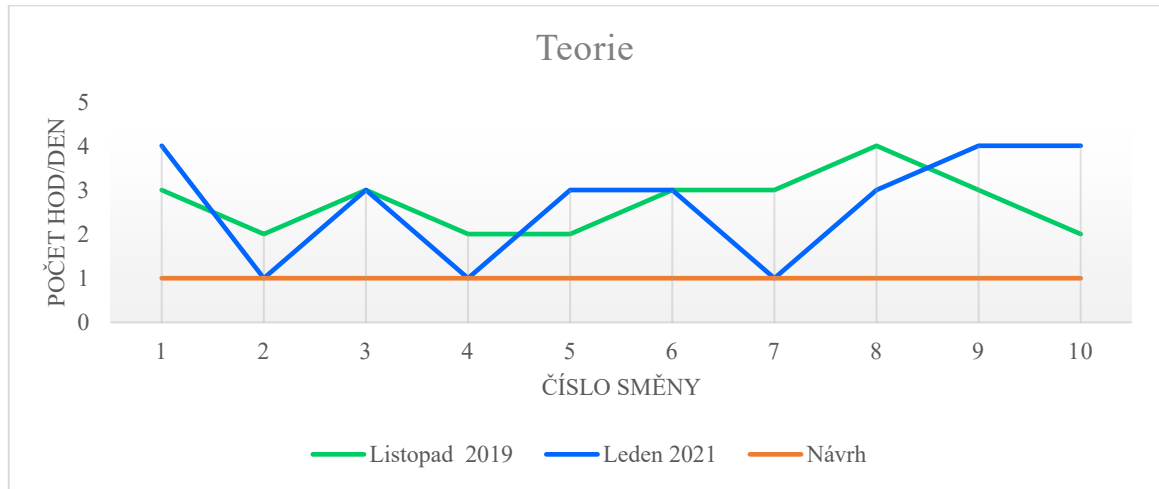
Tab. 12 Návrh časové dotace (zdroj vlastní)

Návrh	Číslo služby										Celkem služeb
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
24h služba	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10
	Počet hodin										Celkem hodin
Teorie	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Teorie + praxe	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30
Fyzická příprava	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10

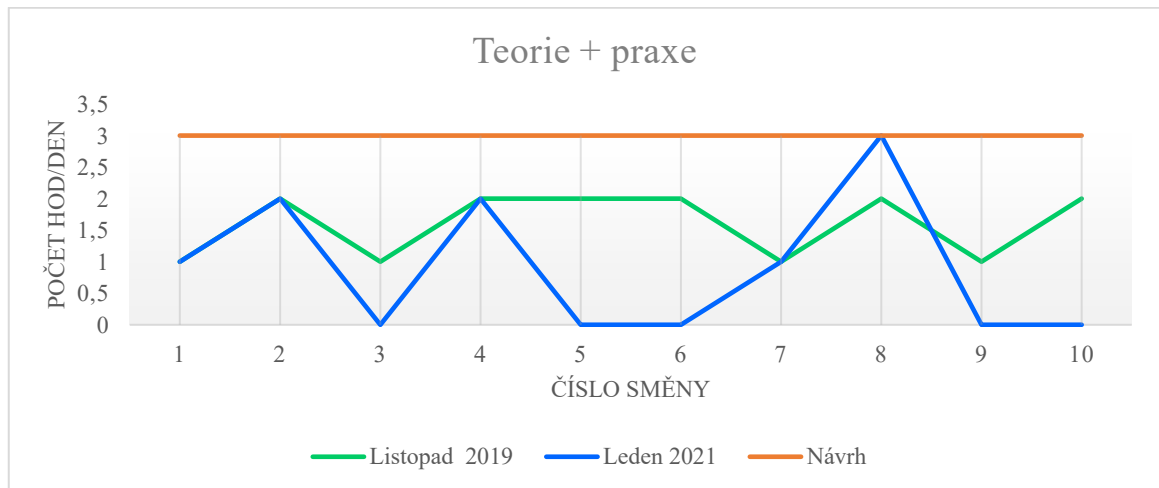

Obr. 25 Graf odborné přípravy – návrh změny (zdroj vlastní)

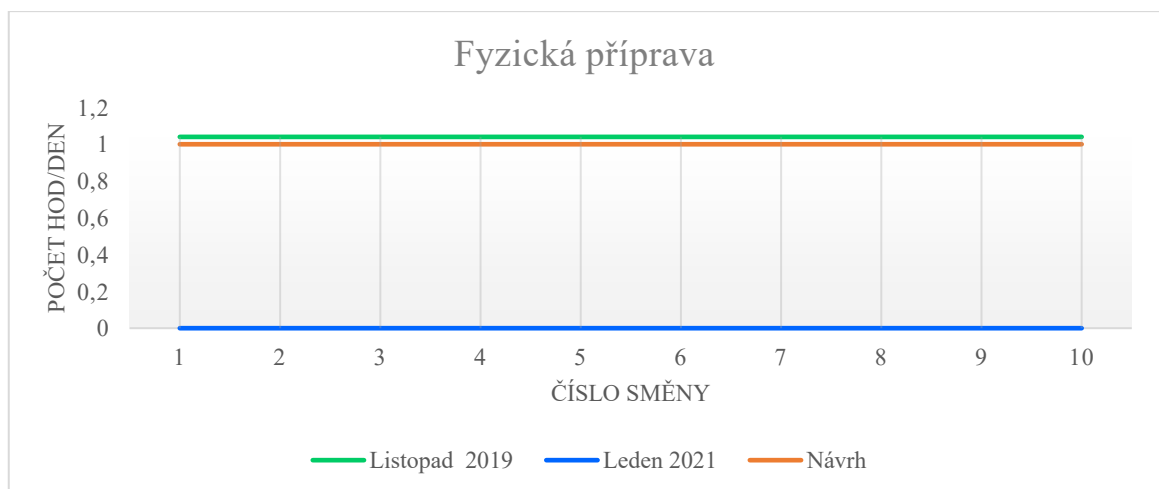
11.2 Porovnání časové dotace odborné přípravy

Obr. 26 Graf poměru teoretické přípravy (zdroj vlastní)

Obr. 27 Graf poměru teorie + praxe (zdroj vlastní)

Obr. 28 Graf poměru fyzické přípravy (zdroj vlastní)

11.3 Analýza rizik navržených opatření

Pro vyhodnocení rizik navržených opatření jsem použil bodovou polo-kvantitativní metodu PNH. Sestavil jsem seznam 11 rizikových faktorů pro navržená opatření. Podle svého uvážení jsem hodnotil rizika ve třech oblastech: pravděpodobnost vzniku a existence nebezpečí, možné následky ohrožení a názor hodnotitele. Škála hodnocení byla stanovena stupnicí 1 – 5. Hodnocení bylo prováděno formou brainstormingu a názoru 10 příslušníků HZS podle tab. 3, 4, 5, které jsou charakterizovány v teoretické části práce.

Tab. 13 Rizika navržených opatření (zdroj vlastní)

Rizika navržených opatření							
Číslo	Nebezpečí	Příčina	Ohrožení z důvodu navržených opatření	P	N	H	Míra rizika $P \times N \times H$
1	Únava	Navýšení praktické přípravy	Kolaps u zásahu Zranění u zásahu	4	4	3	48
2	Zpožděný výjezd	Akceschopnost opožděna výcvikem	Dlouhá doba jízdy k zásahu	5	2	4	40
3	Nebezpečí dopravní nehody při jízdě k zásahu z důvodu časové tísně	Provádění praktického výcviku – opožděný výjezd	Riskantní až nebezpečná jízda k zásahu (rychlost vozidla)	2	4	4	32
4	Zvýšené riziko úrazu	Únava Malá koncentrace	Zranění, pracovní neschopnost, ztráta akceschopnosti jednotky	2	3	1	6
5	Duplicita splnění úkolů (nesplní úkol ta dotyčná osoba)	Lenost nebo nezáměr jedince o vzdělávání	Neznalost odborných témat, Neadekvátní reakce u zásahu	2	2	1	4
6	Nesrozumitelnost e-learningového výkladu	Špatně zpracovaná metodika e-learningu	Příslušník nemá dostatečné znalosti	1	2	1	2

Pokračování tab. 13

7	Poškození či narušení funkčnosti technických prostředků při výcviku	Provádění praktického výcviku	Zvýšené náklady na obnovu technických prostředků	4	2	2	16
8	Opatření či zničení osobních ochranných pomůcek	Provádění praktického výcviku	Zvýšené náklady na obnovu osobních ochranných pomůcek	3	3	2	18
9	Opožděný příjezd na místo zásahu	Zdržení se v důsledku provádění praktického výcviku	Zvýšené riziko z prodloužení zahájení zásahu	2	2	3	12
10	Provádění praktického výcviku mimo hasební obvod HS	Nedostatek výcvikových prostorů v blízkosti HS	K zásahu vyjíždí jednotka se sníženou znalostí místních podmínek	2	4	3	24
11	Nejednotnost metodických postupů při výcviku	Každý ÚO si to dělá trochu po svém	Nejednotnost při provádění zásahu	2	2	2	8

Pro posouzení a vyhodnocení rizik je vytvořena následující tabulka:

Tab. 14 Stanovení míry rizika (zdroj vlastní)

Číslo	Nebezpečí	Riziko	Míra rizika	Priorita
1	Únava	48	Mírné riziko	1
2	Zpožděný výjezd	40	Mírné riziko	2
3	Nebezpečí dopravní nehody při jízdě k zásahu z důvodu časové tísně	32	Mírné riziko	3
4	Zvýšené riziko úrazu	6	Akceptovatelné riziko	9
5	Duplicita splnění úkolů (nesplní úkol ta dotyčná osoba)	4	Akceptovatelné riziko	10
6	Nesrozumitelnost e-learningového výkladu	2	Bezvýznamné riziko	11
7	Poškození či narušení funkčnosti technických prostředků při výcviku	16	Mírné riziko	6

Pokračování tab. 14

8	Opotřebení či zničení osobních ochranných pomůcek	18	Mírné riziko	5
9	Opožděný příjezd na místo zásahu	12	Mírné riziko	7
10	Provádění praktického výcviku mimo hasební obvod HS	24	Mírné riziko	4
11	Nejednotnost metodických postupů při výcviku	8	Akceptovatelné riziko	8

11.4 Zhodnocení metody „PNH“

Metodou „PNH“ a celkovým zhodnocením jedenácti vybraných rizikových faktorů, byla stanovena míra rizika ve třech úrovních:

- **bezvýznamné riziko** – v tomto případě není vyžadováno žádné zvláštní opatření. Musíme však uvažovat nad tím, že se nejedná o 100% bezpečnost a je tu přítomnost existujících rizik. Jako bezvýznamné riziko bylo vyhodnoceno: nesrozumitelnost e-learningového výkladu;
- **akceptovatelné riziko** – jsou to rizika přijatelná, avšak se souhlasem vedoucích organizace. Jako akceptovatelná rizika byla vyhodnocena: zvýšené riziko úrazu, duplicita splnění úkolu, nejednotnost metodických postupů při výcviku;
- **mírné riziko** – za těchto okolností je vhodné provést opatření, které povedou ke snížení rizika. Jako akceptovatelná rizika byla vyhodnocena: únava, zpožděný výjezd, nebezpečí dopravní nehody při jízdě k zásahu z důvodu časové tísně, poškození či narušení funkčnosti technických prostředků při výcviku, opotřebení či zničení osobních ochranných pomůcek, opožděný příjezd na místo zásahu, provádění praktického výcviku mimo hasební obvod HS.

Návrhy k ošetření a eliminaci mírných rizik:

- **únava** – zajistit čas k odpočinku po praktickém výcviku, umožnit prostor k regeneraci, zajištění pitného režimu a stravy, nepřetěžovat mužstvo abnormálně fyzicky náročným výcvikem;

- **zpožděný výjezd** – nevyužívat technické prostředky a posádku prvovýjezdové techniky k výcviku, zabezpečit a vyčlenit technické prostředky pouze pro výcvik;
- **nebezpečí dopravní nehody při jízdě k zásahu z důvodu časové tísně** – důležitá role velitele vozidla k zajištění bezpečné jízdy, psychická odolnost strojníka (řidiče), osvěta příčin dopravní nehodovosti požárních vozidel;
- **poškození či narušení funkčnosti technických prostředků při výcviku** – zabezpečit a vyčlenit technické prostředky pouze pro výcvik, správné metodické vedení a postup při používání technických prostředků;
- **opotřebení či zničení osobních ochranných pomůcek** – zabezpečit a vyčlenit osobní ochranné prostředky pouze pro výcvik, správná volba ochranných pomůcek s ohledem na prováděnou činnost;
- **opožděný příjezd na místo zásahu** – zajistit náhradní družstvo a techniku pro výjezd, na operačním středisku mít nahlášen výjezd se zpožděním z důvodu výcviku;
- **provádění praktického výcviku mimo hasební obvod HS** – cestou operačního střediska zajistit hasební obvod jinou jednotkou, při tvorbě poplachového plánu myslet na tuto skutečnost (duplicita jednotek pro zajištění hasebního obvodu).

ZÁVĚR

Cílem této práce s názvem „Analýza možností zvýšení kvality vzdělávání profesionálních hasičů v České republice“ je analyzovat výcvikové a vzdělávací metody, jejich kvantitativní i kvality v prostředí HZS ČR a následně navrhnout změny v systému vzdělávání.

V teoretické části práce jsem se zaměřil na právní podklady a literární zdroje v oblasti teoretické přípravy a výcviku při vzdělávání. Je zde popsán vlastní průběh přijímacího řízení uchazečů a následně celý proces vzdělávání příslušníků HZS ČR v návaznosti na jejich služební pozice. Součástí této části práce je také krátké shrnutí k porovnání edukačních postupů v hasičském prostředí ve Spojených státech Amerických a vybraných státech Kanady. V závěrečné kapitole teoretické části je definována metodika a dílčí cíle práce.

Úvodní část praktické části tvoří vývojový diagram, který znázorňuje proces přijetí uchazeče do služebního poměru a následný průběh edukace příslušníků. V další kapitole jsem provedl SWOT analýzu, pomocí které jsem si definoval slabé stránky. Následně jsem provedl popis současného stavu. V této části jsem se zaměřil hlavně na zkoumání časové dotace provádění odborné přípravy. Za pomoci těchto skutečností jsem vytvořil otázky k dotazníkovému šetření. Dotazníkovým šetřením byl potvrzen časový nepoměr teoretické přípravy a praktického výcviku, užívání nerevidovaných dokumentů k edukaci, doba efektivního vnímání byla zjištěna v maximálním rozsahu 45 minut a nízká frekvence praktického výcviku. Dle výsledků dotazníkového šetření jsem sestavil nový návrh systému provádění odborné přípravy. Tento návrh byl analyzován pomocí polo-quantitativní metody PNH a ohodnocena rizika navržených opatření pro výkon tohoto povolání. K rizikům, která byla vyhodnocena jako mírná, jsem sestavil návrhy k jejich ošetření. Nová koncepce vzdělávání, která může být dále rozvíjena, bude přednesena HZS ČR jako možnost zefektivnění provádění odborné přípravy příslušníků.

Výsledky této práce mohou sloužit jako odrazový můstek pro zlepšení kvality vzdělávání všech profesionálních hasičů v ČR. Cíl práce byl splněn a nová metodika odborné přípravy byla navržena, proto bude nejen pro mne velmi důležité prezentování výsledků organizačním složkám HZS ČR, abychom se mohli posunout o krok dále a drželi tempo s dynamicky se rozvíjejícími požadavky na profesionalitu hasičů v celém světě.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Cold Cut System: COBRA [online], 2021. Velká Británie: International Firefighter [cit. 2021-04-16]. Dostupné z: <https://iffmag.mdmpublishing.com/cold-cut-systems-ccs-delivering-cobra-innovation-to-enhance-safety-and-fire-fighting-capability/>

Coldcut cobra, 2021. Cold Cut Systems [online]. Cold Cut Systems AB [cit. 2021-03-23]. Dostupné z: <https://www.coldcutsystems.com/>

Cvičební řád jednotek požární ochrany, 2019. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-010-4.

ČESKO, 1985. *Zákon České národní rady č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.* In: . Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133/zneni-20180101>

ČESKO, 2003. *Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.* In: *Sbírka zákonů České republiky. Praha: MV, ročník 2003, číslo 361.* In: . Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361>

ČESKO, a 2000. *Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.* In: . Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>

ČESKO, a 2001. *Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.* In: . Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-247>

ČESKO, a 2015. *Zákon č. 320/2015 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.* In: . Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320>

Dopravní nehody - konstrukce vozidel: Konspekty odborné přípravy jednotek požární ochrany, 2009. Praha: Tiskárna MV p.o., Bartůňkova 4/1159, 149 01 Praha 4. ISBN 80-86640-74-4.

HANUŠKA, Zdeněk a Michail ŠENOVSKÝ, 2006.. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 80-86634-22-1.

HANUŠKA, Zdeněk, 2008. Organizace jednotek požární ochrany. Druhé. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-035-7.

Hašení požárů a řezání konstrukcí vysokotlakým řezacím a hasicím zařízením COBRA: Konspekty odborné přípravy jednotek požární ochrany, 2005. Praha: Tiskárna MV p.o., Bartůňkova 4/1159, 149 01 Praha 4. ISBN 80-86640-51-5.

Konspekty odborné přípravy jednotek požární ochrany II: Záchrana osob, 2001. Ostrava: Tiskárna Kleinwächter Frýdek - Místek. ISBN 80-86111-89-X.

Konspekty odborné přípravy jednotek požární ochrany: Požární taktika, 2001. Praha: Tiskárna MV p.o., Bartůňkova 4/1159, 149 01 Praha 4. ISBN 80-86640-61-2.

Konspekty odborné přípravy jednotek požární ochrany: Základy požární taktiky, 1999. Frýdek - Místek: Tiskárna Kleinwächter Frýdek - Místek. ISBN 80-86111-46-6.

Kvantitativní výzkum [online], 2019. Brno: MUNI [cit. 2021-04-11]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/lf/js19/metodika_zp/web/pages/07-quantitativni.html

Lukas hydraulik - rescue [online], 2020. Erlangen DE: LUKAS Hydraulik [cit. 2021-04-16]. Dostupné z: <https://lukas.com/rescue/>

NITRA, Josef, 2020. *Pompiéři, požárníci, hasiči: Dějiny českého hasičství.* Praha: Stanislav Juhaňák - Triton. ISBN 978-80-7553-796-6.

Podmínky přijetí uchazeče do služebního poměru k HZS ČR, 2021. In: www.hzscr.cz [online]. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2021-04-05]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/podminky-prijeti-a-dalsi-informace.aspx>

Používání vzduchových dýchacích přístrojů u jednotek PO: Konspekty odborné přípravy jednotek požární ochrany, 2005. Praha: Tiskárna MV p.o., Bartůňkova 4/1159, 149 01 Praha 4. ISBN 80-86640-32-9.

PRZIBOROWSKI, Steve, 2013. *How To Excel At Fire Department Promotional Exams.* Santa Clara, California: Certain stock imagery, Thinkstock. ISBN 9781483403953.

RIZIKA A JEJICH ANALÝZA [online], 2006. Ostrava: VŠB [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://fei1.vsb.cz/kat420/vyuka/Magisterske%20nav/prednasky/web/RIZIKA.pdf>

Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR, 2021. In: <http://metodika.cahd.cz/> [online]. Praha: Česká asociace hasičských důstojníků [cit. 2021-03-30]. Dostupné z: http://metodika.cahd.cz/ostatni/SIAR_13_57_Zamereni_OP_JPO.pdf

Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR 24/2018: Zásady jednotného postupu při určování doby služby a doby odpočinku příslušníkům Hasičského záchranného sboru České republiky s nerovnoměrně rozvrženou dobou služby, 2021. In: <https://www.hasici-vzdelavani.cz/> [online]. Praha [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: https://www.hasici-vzdelavani.cz/repository/vzdelavani/spolecne_vzdelavani_jpo/smp_new/ostatni/SIAR_2_018_24_Zasady_urcovani_doby_sluzby_a_odpocinku.pdf

Semi-quantitative risk characterization [online], 2019. Velká Británie: MRA [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <http://www.fao.org/3/i1134e/i1134e04.pdf>

Služební zkouška [online], 2021. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/sluzebni-zkouska-sluzebni-zkouska.aspx>

Školní a výcvikové zařízení: ŠVZ [online], 2021. Brno: Školní a výcvikové zařízení HZS ČR [cit. 2021-04-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/kdy-svz-vzniklo.aspx>

Učební osnovy kurzů: ŠVZ [online], 2021. Brno: Školní a výcvikové zařízení HZS ČR [cit. 2021-04-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ucebni-osnovy-kurzu-ucebni-osnovy-kurzu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

Využití letecké techniky k leteckému hašení lesních a travnatých porostů: Konspekty odborné přípravy jednotek požární ochrany, 2004. Praha: Tiskárna MV p.o., Bartůňkova 4/1159, 149 01 Praha 4. ISBN 80-86640-29-9.

Základní zaměření odborné přípravy: SIÁŘ č.4 GŘ HZS ČR [online], 2021. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/zakladni-zamereni-odborne-pripravy.aspx>

Způsob provádění, ověřování a osvědčování pravidelné odborné přípravy: § 36 odst. 2 vyhlášky č. 247/2001 Sb., [online], 2021. Praha: © AION CS [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-247#cast2>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Bio DME	Dimethyléter
CE	Certifikace
CNG	Stlačený zemní plyn
ČR	Česká republika
GŘ	Generální ředitelství
HS	Hasičská stanice
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
JmK	Jihomoravský kraj
JPO	Jednotka požární ochrany
LNG	Zemní plyn ve zkapalněné formě
LPG	Zkapalněný ropný plyn
MU	Mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra
PO	Požární ochrana
SIAŘ	Soubor interních aktů ředitele
ŠVZ	Školící výcvikové zařízení
ÚO	Územní odbor (místopisně okres)
VZOHV	Vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Teoretická příprava směny na učebně (zdroj vlastní).....	43
Obr. 2 Výcvik s výtlačným příslušenstvím, monitory a proudnicemi (zdroj vlastní)	44
Obr. 3 Výcvik s pěnou a pěnotvorným příslušenstvím (zdroj vlastní)	45
Obr. 4 Výcvik ve vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel (zdroj vlastní)...	45
Obr. 5 Hydraulické vyprošťovací nářadí (Lukas hydraulik - rescue, 2020).....	46
Obr. 6 Použití technologie Cold Cut System (Cold Cut System, 2021).....	47
Obr. 7 Transport osoby výškovou technikou a následná dekontaminace (zdroj vlastní)	47
Obr. 8 Legenda k procesním diagramům (zdroj vlastní)	57
Obr. 9 Proces vzdělávání příslušníka HZS ČR (zdroj vlastní)	59
Obr. 10 Rozvrh odborné přípravy v časové ose (zdroj vlastní)	66
Obr. 11 Graf odborné přípravy za listopad 2019 (zdroj vlastní)	67
Obr. 12 Graf odborné přípravy za leden 2020 (zdroj vlastní)	68
Obr. 13 Graf odborné přípravy za leden 2021 (zdroj vlastní)	68
Obr. 14 Graf odborné přípravy za březen 2021 (zdroj vlastní)	69
Obr. 15 SWOT analýza (zdroj vlastní)	70
Obr. 16 Hlavní fáze výzkumného procesu (Kvantitativní výzkum, 2019).....	72
Obr. 17 Průměrný čas vyplňování dotazníku (zdroj vlastní).....	75
Obr. 18 Zdroje návštěv (zdroj vlastní).....	76
Obr. 19 Návštěvnost dotazníku (zdroj vlastní)	77
Obr. 20 Otázka č. 7, výsledek dotazníkového šetření (zdroj vlastní)	78
Obr. 21 Otázka č. 8, výsledek dotazníkového šetření (zdroj vlastní)	79
Obr. 22 Otázka č. 9, výsledek dotazníkového šetření (zdroj vlastní)	80
Obr. 23 Otázka č. 10, výsledek dotazníkového šetření (zdroj vlastní).....	81
Obr. 24 Návrh rozvrhu odborné přípravy (zdroj vlastní).....	84
Obr. 25 Graf odborné přípravy – návrh změny (zdroj vlastní).....	84
Obr. 26 Graf poměru teoretické přípravy (zdroj vlastní).....	85
Obr. 27 Graf poměru teorie + praxe (zdroj vlastní).....	85
Obr. 28 Graf poměru fyzické přípravy (zdroj vlastní).....	85

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 Věkové kategorie pro fyzické testy (Podmínky přijetí uchazeče do služebního poměru k HZS ČR, 2021)	29
Tab. 2 Časová dotace kurzu NOV (Učební osnovy kurzů, 2021)	37
Tab. 3 pravděpodobnost vzniku existence nebezpečí – P (Semi-quantitative risk characterization, 2019).....	52
Tab. 4 možné následky ohrožení – N (Semi-quantitative risk characterization, 2019).....	53
Tab. 5 názor hodnotitele – H (Semi-quantitative risk characterization, 2019).....	53
Tab. 6 Stanovení míry rizika (Semi-quantitative risk characterization, 2019).....	53
Tab. 7 Přehled odborné přípravy za listopad 2019 (zdroj vlastní).....	67
Tab. 8 Přehled odborné přípravy za leden 2020 (zdroj vlastní).....	67
Tab. 9 Přehled odborné přípravy za leden 2021 (zdroj vlastní).....	68
Tab. 10 Přehled odborné přípravy za březen 2021 (zdroj vlastní).....	69
Tab. 11 Koncepční fáze dotazníkového šetření (zdroj vlastní)	73
Tab. 12 Návrh časové dotace (zdroj vlastní)	84
Tab. 13 Rizika navržených opatření (zdroj vlastní).....	86
Tab. 14 Stanovení míry rizika (zdroj vlastní)	87

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I.: Dotazníkové šetření

Příloha P II.: Výsledky dotazníkového šetření

PŘÍLOHA P I.: DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Dotazník - školení a výcvik příslušníků HZS CR

1 Jaký je váš věk:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Do 35 let 35 - 50 let 50 a více

2 Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- SŠ s maturitou Bakalářské, Vyšší odborné Magisterské (Mgr. - Ing.)

3 Sloužíte na stanici typu:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Centrální Pobočné

4 Počet obyvatel v mém služebním působišti (hasebním obvodu):

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- do 10 000 obyvatel 10 000 až 30 000 obyvatel nad 30 000 obyvatel

5 Vaše služební zařazení:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Hasič, Hasič-strojník Technik (TCHS, TS, SS, apod.) Velitel družstva, velitel čety

6 Délka trvání vašeho služebního poměru:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- do 3 let 3 - 13 let 13 a více let

7 V současném systému pravidelné odborné přípravy převládá teoretická příprava nad praktickým výcvikem:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne Poměr je vyrovnaný

8 Jaké informační zdroje jsou "nejvíce" využívány pro pravidelnou odbornou přípravu na vaší HS:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Literatura vydaná HZS (SIAŘ, Bojový řád, Cvičební řád, řády služeb, STČ, metodiky apod.) Prezentace zpracované velitelem či služebním funkcionářem (odd. IZS) Internet, datové a mediální nosiče Další odborná literatura (skripta, časopisy apod.)
- Jiné...

9 Jaká časová dotace při provádění teoretické přípravy na učebně udrží vaši maximální pozornost:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- do 20min. 20 - 45min. nad 45min.

10 Jak často provádíte praktický výcvik na vaší HS během jednoho měsíce?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 1x - 2x 3x - 5x 6x a více

11 Která oblast praktického výcviku je podle vás nejvíce potřebná?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo však maximálně 3 odpovědi*

- Bojová rozvinutí a zdolávání požárů Zásahy na NL Technické zásahy (vnikání do uzavřených prostor, práce ve výšce a nad volnou hloubkou, odstraňování nebezpečných stavů apod.) Vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel Práce se speciální technikou (TA, TA-CH, VYA, AZ, Cobra, atd.)

12 Která výcviková činnost v rámci organizačního řízení vás nejvíce zaujala, baví vás, zajímáte se o ní?:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo však maximálně 3 odpovědi*

☐ Bojová rozvinutí a zdolávání požárů	☐ Technické zásahy (vnikání do uzavřených prostor, práce ve výšce a nad volnou hloubkou, odstraňování nebezpečných stavů apod.)	☐ Vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel	☐ Práce se speciální technikou (TA, TA-CH, VYA, AZ, Cobra, atd.)
☐ Zásahy na NL			

13 Jaké využíváte prostory k provádění praktického výcviku:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědi*

☐ Prostory HS a okolí (hasební obvod)	☐ Jiné objekty HZS, ŠVZ, AČR apod.	☐ Prostory poskytnuté obcí, městem, jiným subjektem, a další...

14 Organizují se v rámci vašeho ÚO součinnostní výcviky:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

☐ Ano – jsou pro nás přínosem	☐ Ano – ale nemá pro nás přínos	☐ Ne – ale, určitě by byly přínosem	☐ Ne – nevidím přínos oproti samostatnému výcviku družstva na své HS

15 Absolvováním základních a specializačních kurzů se příslušník připraví k výkonu služby:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

☐ Dostatečně	☐ Částečně s nutností absolvování širší praxe v rámci výkonu služby v organizačním i operačním řízení	☐ Nedostatečně

16 Který z kurzů má podle vás v současné době největší uplatnění v praxi v rámci činností HZS?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo však maximálně 3 odpovědi*

☐ Kurz obsluhy MŘP, VMP, manipulace se zvířaty, práce na vodě apod...	☐ NL, Detekce NL, RAL, BChL, apod.	☐ NZP, NZP-AK, PIP, PPP	☐ VZOHV (RZA)
☐ Flashover kontejnery, COBRA			

PŘÍLOHA P II.: VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Statistika respondentů

433

Počet
návštěv

303

Počet
dokončených

0

Počet
nedokončených

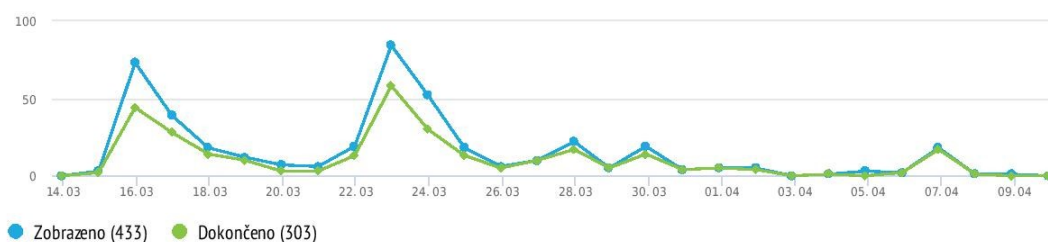
130

Pouze
zobrazení

70,0%

Celková úspěšnost
vyplnění dotazníku

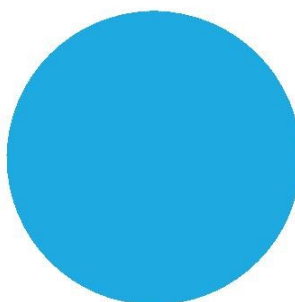
Historie návštěv (15. 03. 2021 – 08. 04. 2021)

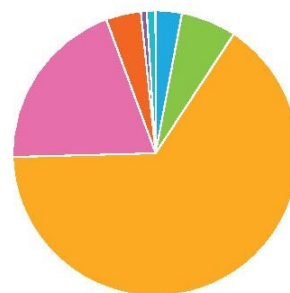
Celkem návštěv

Zdroje návštěv

Čas vyplňování dotazníku

- Pouze zobrazeno (30,0 %)
- Dokončeno (70,0 %)
- Nedokončeno (0,0 %)

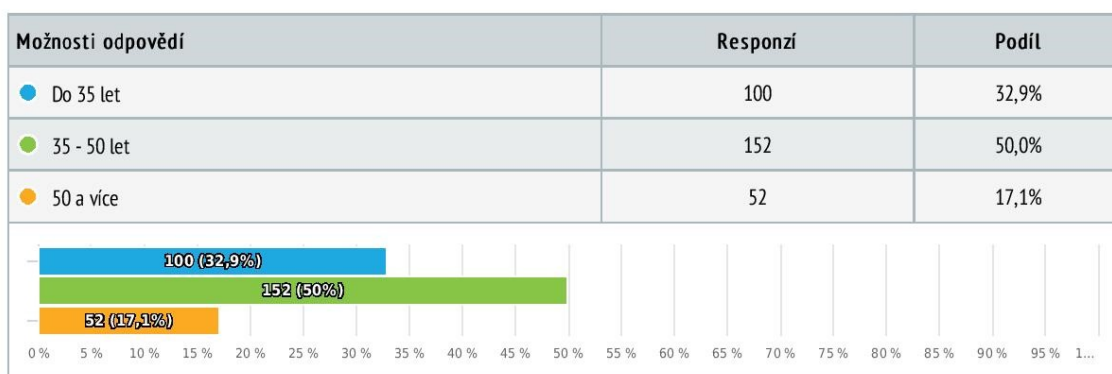
- Přímý odkaz (100,0 %)

- <1 min. (3,0 %)
- 1-2 min. (6,3 %)
- 2-5 min. (65,3 %)
- 5-10 min. (19,8 %)
- 10-30 min. (4,0 %)
- 30-60 min. (0,7 %)
- >60 min. (1,0 %)

Výsledky

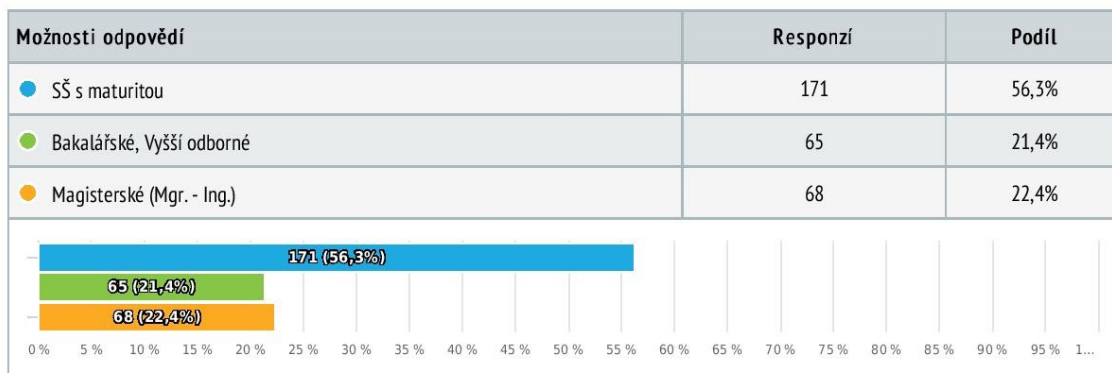
1 Jaký je váš věk:

Výběr z možností, zodpovězeno 304 x, nezodpovězeno -1 x

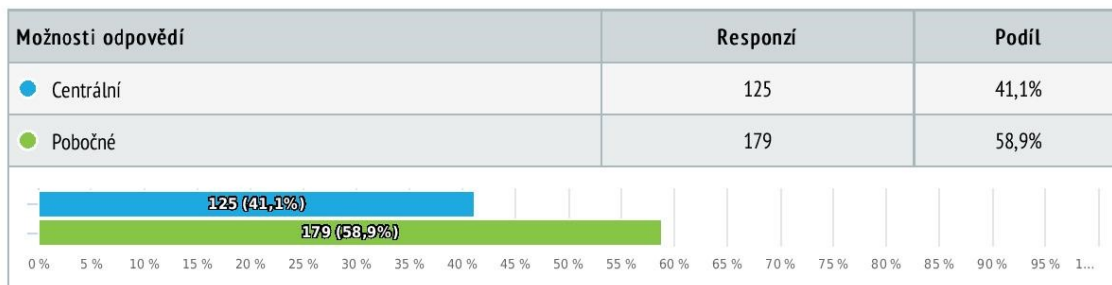
2 Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

Výběr z možností, zodpovězeno 304 x, nezodpovězeno -1 x

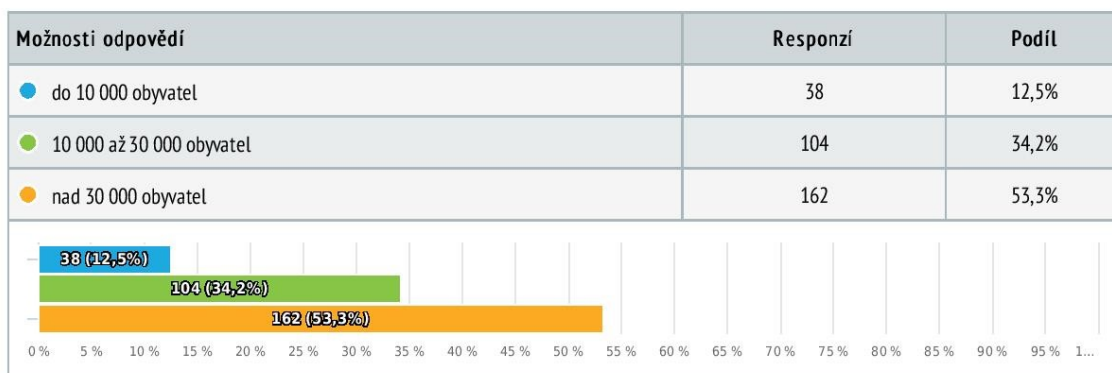
3 Sloužíte na stanici typu:

Výběr z možností, zodpovězeno 304 x, nezodpovězeno -1 x

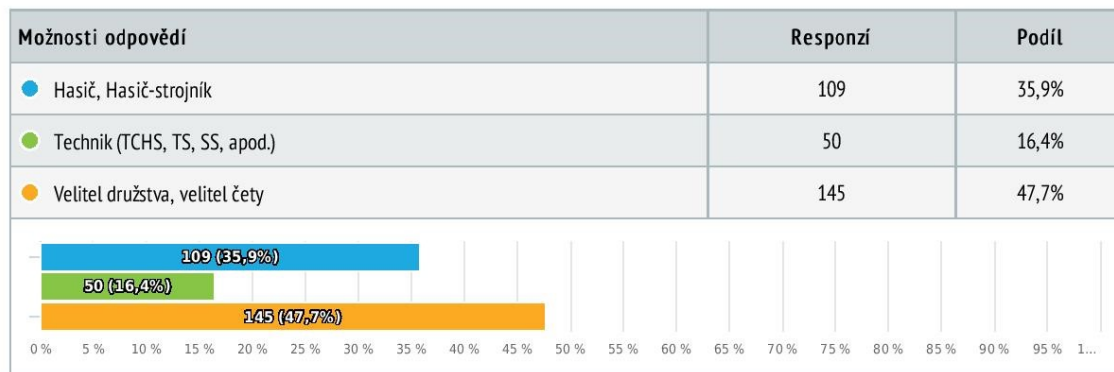
4 Počet obyvatel v mém služebním působišti (hasebním obvodu):

Výběr z možností, zodpovězeno 304 x, nezodpovězeno -1 x

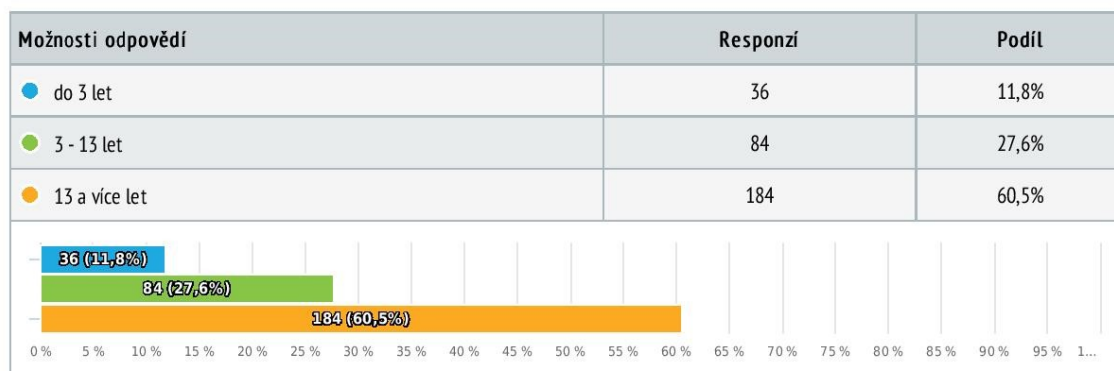
5 Vaše služební zařazení:

Výběr z možností , zodpovězeno 304 x, nezodpovězeno -1 x

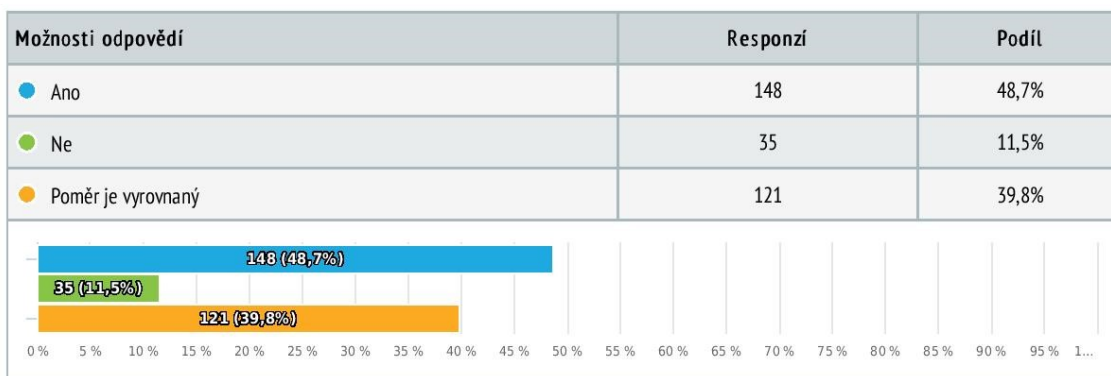
6 Délka trvání vašeho služebního poměru:

Výběr z možností , zodpovězeno 304 x, nezodpovězeno -1 x

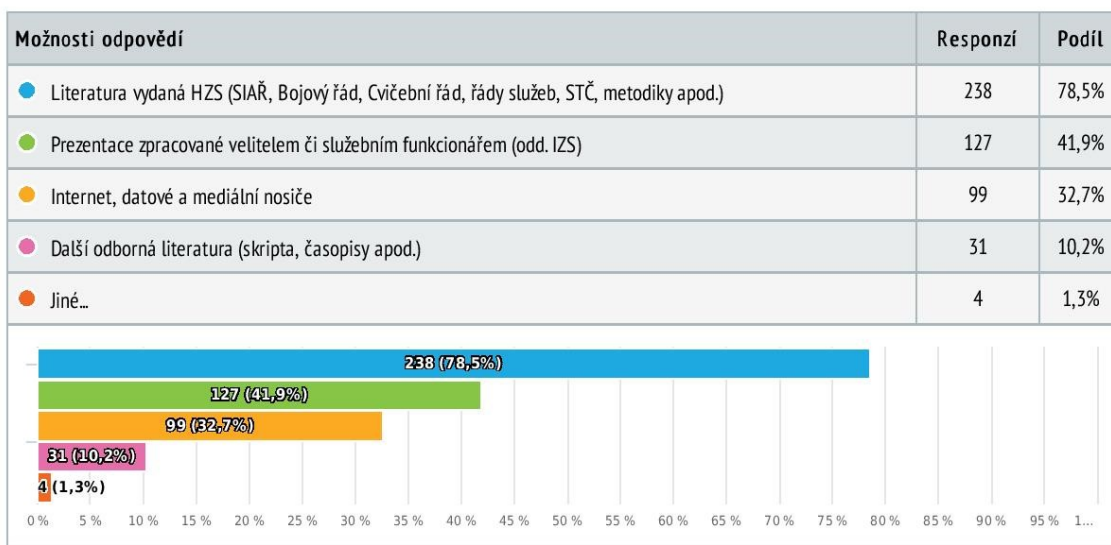
7 V současném systému pravidelné odborné přípravy převládá teoretická příprava nad praktickým výcvikem:

Výběr z možností, zodpovězeno 304 x, nezodpovězeno -1 x

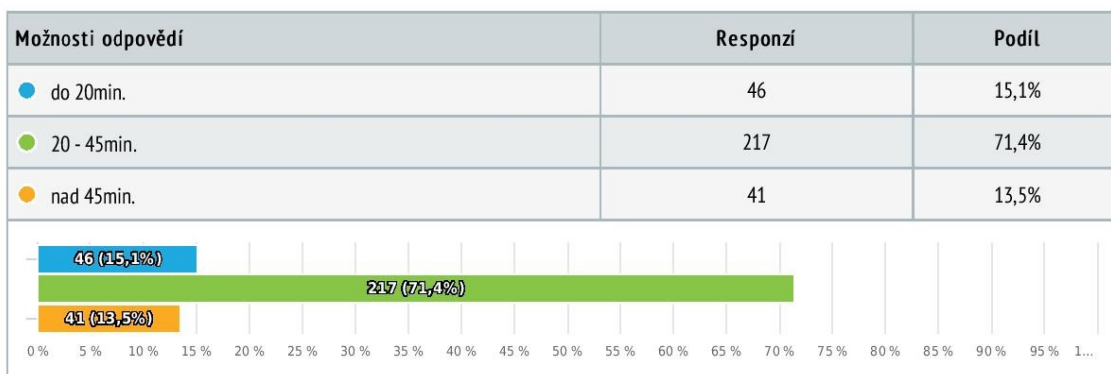
8 Jaké informační zdroje jsou "nejvíce" využívány pro pravidelnou odbornou přípravu na vaší HS:

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 303 x, nezodpovězeno 0 x

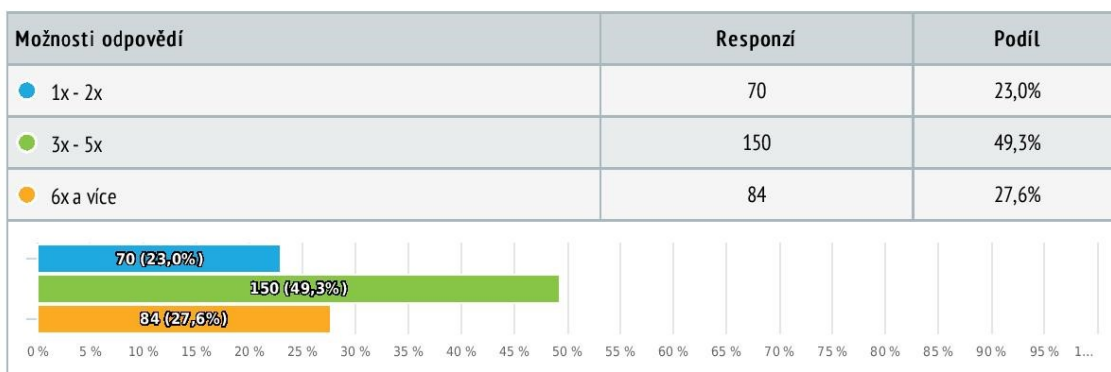
9 Jaká časová dotace při provádění teoretické přípravy na učebně udrží vaši maximální pozornost:

Výběr z možností, zodpovězeno 304 x, nezodpovězeno -1 x

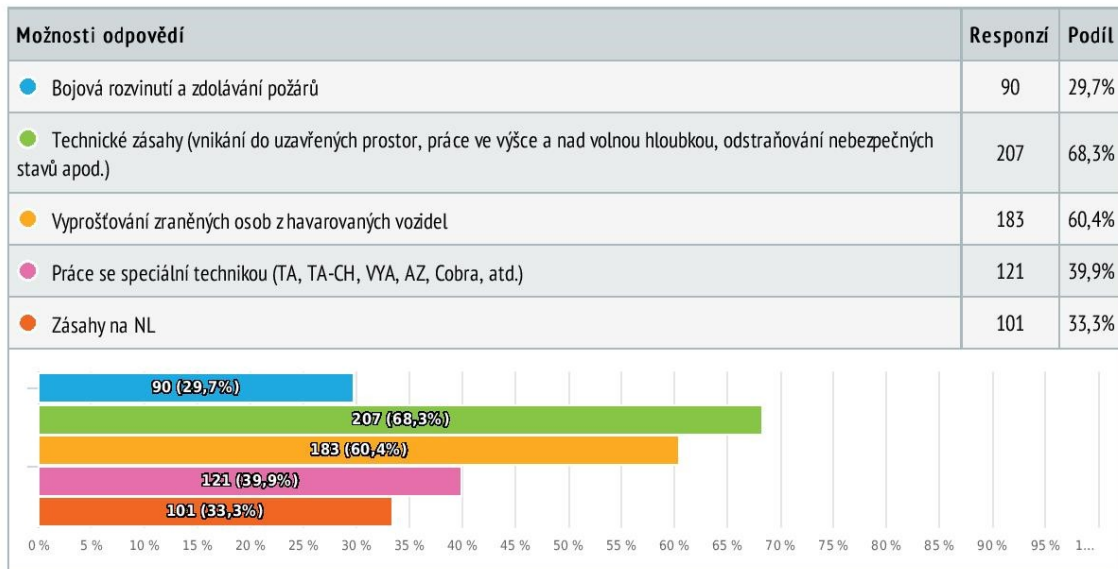
10 Jak často provádíte praktický výcvik na vaší HS během jednoho měsíce?

Výběr z možností, zodpovězeno 304 x, nezodpovězeno -1 x

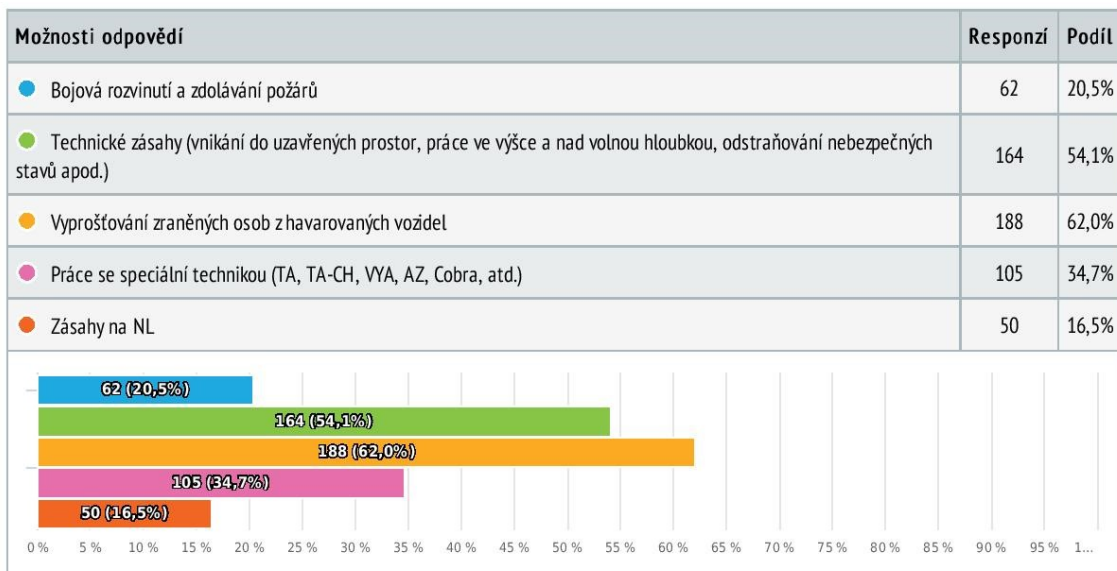
11 Která oblast praktického výcviku je podle vás nejvíce potřebná?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 303 x, nezodpovězeno 0 x

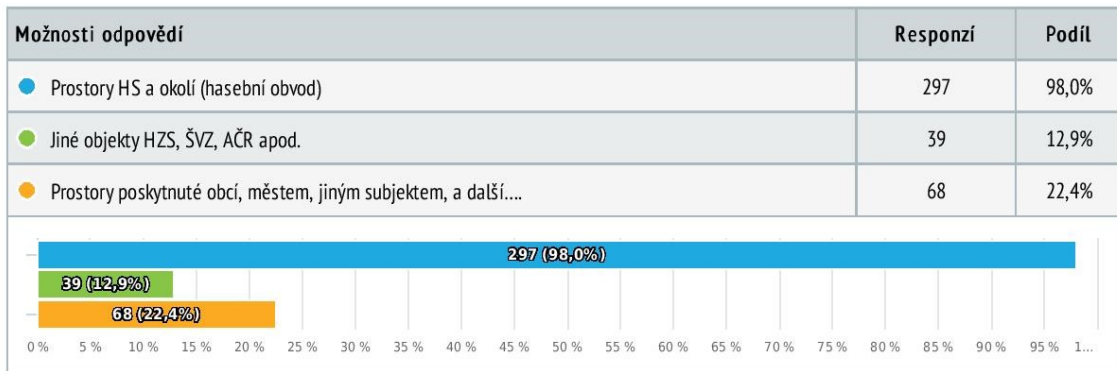
12 Která výcviková činnost v rámci organizačního řízení vás nejvíce zaujala, baví vás, zajímáte se o ní?:

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 303 x, nezodpovězeno 0 x

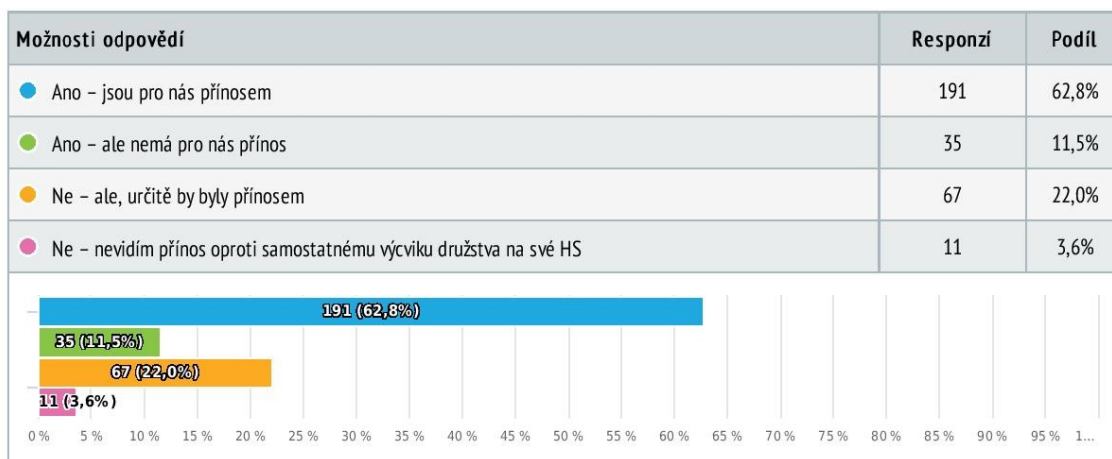
13 Jaké využíváte prostory k provádění praktického výcviku:

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 303 x, nezodpovězeno 0 x

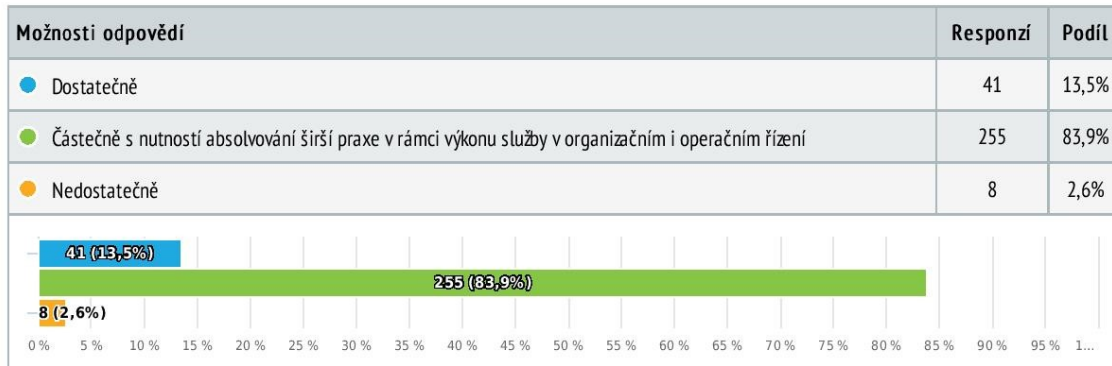
14 Organizují se v rámci vašeho ÚO součinnostní výcviky:

Výběr z možností, zodpovězeno 304 x, nezodpovězeno -1 x

15 Absolvováním základních a specializačních kurzů se příslušník připraví k výkonu služby:

Výběr z možností, zodpovězeno 304 x, nezodpovězeno -1 x

16 Který z kurzů má podle vás v současné době největší uplatnění v praxi v rámci činností HZS?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 303 x, nezodpovězeno 0 x

